BIBLIOTECA METROPOLITANĂ
BUCUREȘTI
Inventar Nr. 28786

Biblioteca Bucureștilor

4
Aprilie
2004

REVISTA ASOCIAȚIEI BIBLIOTECARILOR ȘI DOCUMENTARIȘTILOR DIN BUCUREȘTI • BIBLIOTECA METROPOLITANĂ • DIRECTOR FLORIN ROTARU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

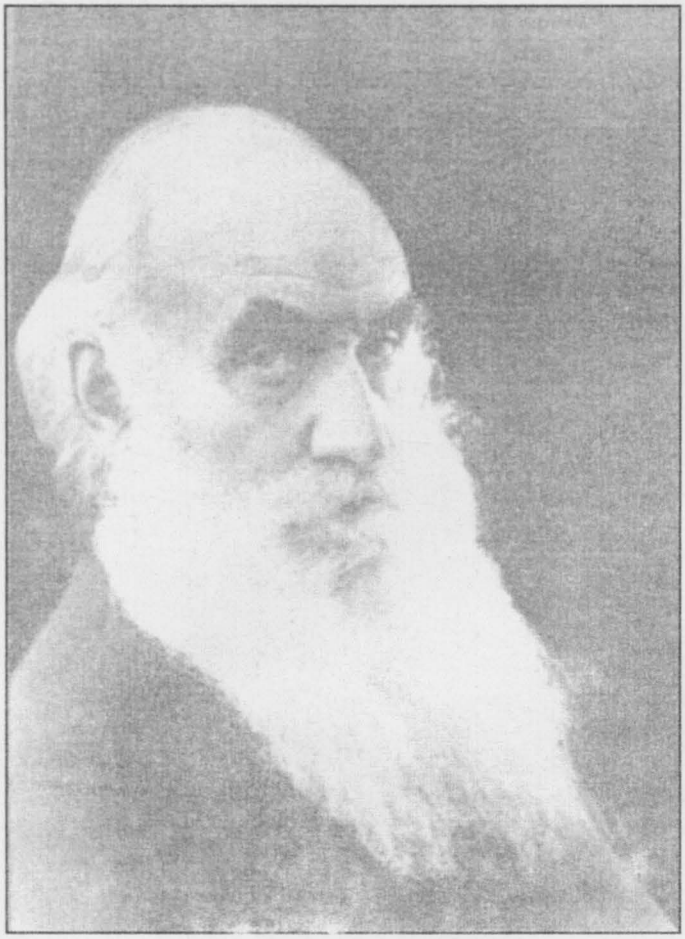

GALA GALACTION

1879 – 1961

125 de ani de la naşte

"... El este parcă anume făcut să uimească. După cum am spus, din tonul scrierilor sale, din afirmaţii directe şi din alte indicii asupra cărora nu încape îndoială, reiese cu toată claritatea că acest fin artist şi păgîn cîntăreţ al amorului este în acelaşi timp un fervent creştin. Dar creştin în înţelesul clasic al cuvîntului, creştin autentic, nu de cei cu reticenţe, cu rezerve şi cu interpretări personale. El are curajul să creadă încă în cele mai precise revelaţii ale bisericii – în iad şi rai, în «facerea lumii», în existenţa dracilor etc. E oare cu putinţă ca unui astfel de scriitor să-i mai ceri şi altă concepţie asupra vieţii?..."

G. Ibrăileanu

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Sumar

Ștefan cel Mare și Sfânt – 500 2

Bucureștii de altădată

Anton Pann – 150

Lucian BLAGA – Anton Pann 4

Ana Maria ORĂŞANU – Domni, doamne şi domnițe (II) 9

Patrimoniu 11

Istoria cărții

Ioan GEORGESCU – Tipografia Seminarului din Blaj 12

Aniversare

Mircea TOMUŞ – Gheorghe Şincai – 250 de ani de la naştere 17

Autografe contemporane

Haralamb ZINCĂ – Fiecare om cu clepsidra lui 20

Biblioteci bucureștene

Sergiu GĂBUREAC – Scrisori din interior 23

Liviu BUTUC – BMB – Prefaceri care prefațează viitorul 26

Meridian biblioteconomic

EBLIDA – Orizonturi. Programe. Inițiative 27

Annette JOHANSSON – Un loc de întâlnire pentru viitor 29

Aslaug BRATTÅKER – Cooperarea reprezintă viitorul? 32

Corespondență din Franța

Roumanie, capitale... Paris 35

Catalog 36

Agenda culturală

Salonul de Carte şi Presă / Ziua Francofoniei 38

Calendar 39

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Ștefan cel Mare și Sfânt – 500 –

Barbu DELAVRANCEA

Apus de soare

– fragment –

Actul III. Scena VIII

*Ștefan intră la brațul **Doamnei Maria**, îmbrăcat în zale de argint c-o mantie de postav roșu blănită cu cacom. Galben la față și cu cearcăne la ochi. Șchioapătă. Doftorul **Ieronimo da Cesena**, doftorul **Klingensporn**, doftorul **Șmil**. Vin pe ușa din stânga.*

Ștefan: Sunt între două săbii... Doamna, ș-asta... Amândouă m-au slujit cu credință... P-amândouă mi-am pus nădejdea. (*Schimburi de-nchinăciuni.*) Vedeți cum mă sprijin... Ș-amândouă mă țin... Una d-ar fi ceva mai slabă, m-aș prăvăli de pe scaunul Moldovei drept la Mănăstirea Putnei, în rândul strămoșilor... O! lasă, Șmil, n-ai grije... (*Se uită printre boieri.*) Voi fi al vostru... (*Caută cu ochii.*) Da... Șmil, da... Ai zis ceva?

Doftorul Șmil: Eu? Nu, măria-ta.

Ștefan: Parcă vedeam bine... (*Se freacă la ochi. Către un curtean.*) Să vie boierii. Între ei nu era. Drăgan, mai încoa, Stavăr, mai aproape... (*Caută cu ochii.*) Paharnicul Ulea n-a venit? Moghilă...

(*Boierii se uită încurcați.*)

Clucerul Moghilă: Aici, măria-ta...

Ștefan: N-ai fost?...

Clucerul Moghilă: Fost, măria-ta...

Ștefan: A plecat... Ți-am spus să te duci îndată...

Clucerul Moghilă: Îndată... măria-ta...

Ștefan: Nu l-ai găsit?

Clucerul Moghilă: Găsit, măria-ta... E cam bolnav...

Ștefan: Ce?... E bolnăvior, bietul paharnic... Cine să-mi guste vinul de Cotnar...? Îl doare capul... Oh-ho!... Îl doare... Îl doare... Și ce-l doare?

Clucerul Moghilă: Ce că-l ia cu frig, că-l ia cu călduri și stă ghemuit în pat...

Ștefan: Îl doare capul!...

Clucerul Moghilă: De cap nu mi-a vorbit, măria-ta.

Ștefan: Îl doare capul! La cap e stricăciunea... Nu e la locul lui... Hatmane Arbore, să vie și ostașii... Nimic, doamnă... Ce fulgere... Ca afară... Moghilă!

Clucerul Moghilă: Ascult, doamne.

Ștefan: Ascultă, până mai ai când... Du-te la paharnicul Ulea... Șade lângă castel... Cine mă iubește e-aproape de mine... Nu e așa, stolnice Drăgan?

Stolnicul Drăgan: Da, măria-ta.

Ștefan: Du-te de-i spune că eu și jitnicerul Stavăr dorim să-l vedem... Nu dorești, Stavăr?... (*Boierii se uită unii la alții.*)

Jitnicerul Stavăr: Cum zici, măria-ta.

Ștefan: Dar tu cum zici?... (*Lui Moghilă.*) Că e rău să puie pe Drăgan și pe Stavăr împotrivă cu vorba lor și vorbele lor împotrivă cu ei înșiși... (*Joc de priviri între boieri.*) Că Ștefan n-ar sta la îndoială de ceea ce ar trebui să hotărască dacă sufletul lui ar vrea...

Clucerul Moghilă: Preaslăvite doamne...

Ștefan: N-ai înțeles?

Clucerul Moghilă: Iaca sabia... taie-mă, omoară-mă...

Ștefan: Așa de curat? (*Jocul privirilor se întețește.*) Nimeni din voi n-a... Cum să pricepeți ceea ce nu e de priceput? După patruzeci și șapte de ani de domnie... A!... **Signore**, să mă reazim de brațul tău... Moghilă...

Clucerul Moghilă (*tresărind*): Aci, doamne!

Ștefan: Ce strigi așa de tare?... Du-te și-i spune să vie până să nu viu eu!... (*Moghilă se duce repede. Din partea dreaptă intră Sfatul țării, se înclină și s-așează în jețuri.*) Ce de judecăți am vânturat împreună... (*Intră ostași prin partea stângă din fund.*) Ce de bătălii... (*La sfetnici.*) Senini și fără interes... (*La ostași.*) Cu patimă și cu interes... Și toate cu aceeași țintă... **Signore**, treci de partea astălaltă... (*Intră paharnicul Ulea și clucerul Moghilă prin dreapta.*) A! Paharnice... scumpa dumneavoastră sănătate...

Paharnicul Ulea: Abia mă țin picioarele...

Ștefan: Schimbă-le cu ale mele... Fii, mă omule, tânăr, voinic, ca un brad, fii ca mine... Ei, oleacă suflarea... oleacă piciorul... oleacă de căldură... oleacă încheieturile... dar încolo... aproape nimic... (*Încearcă sabia.*) Nu vrea să iasă... Nu vreau să vrea să iasă... Și de ce-aș vrea? (*Către Ulea.*) Să spui feciorului tău să nu stea cu capul în jos... **Signore**, mută-te în partea astălaltă... (*Bogdan vine din fund trist, îmbrăcat în zale de sus până jos, cu mai mulți ostași.*) Pe cine zăresc? Pe tine te mai așteptam... (*Ștefan se suie în jețul cu stemă din dreapta tronului. Bogdan dă să-i sărute mâna. Ștefan îl oprește.*) Prea e caldă și nădușită... Așteaptă să se răcească... (*Către doamnă și Bogdan.*) Ce tresăriți?... Da, văz o doamnă care să plimbă pe lângă castel...

Doamna Maria (*îndurerată*): Nu e nimeni, măria-ta!

Ștefan: Nimeni... (*Doftorul Șmil se pleacă la urechea domnului. Îi șoptește ceva.*) N-ai grije... Voi fi al tău sau al doamnei...

Doftorul Șmil: Al doamnei?... Al Doamnei Maria, măria-ta...

Ștefan (*se ridică din jeț*): Maria și Moldova e totuna... Ostași, boieri, curteni, v-am adunat aci să stați mărturie după ce n-oi mai fi. Sunt patruzeci și șapte de ani... mulți și puțini... de când Moldova îmi ieși înainte cu mitropolit, episcopi, egumeni, boieri, răzăși și țărani, în Câmpul de la Direptate, și cum vru Moldova așa vrusei și eu. Că vru ea un domn drept, și n-am dăspuiat pe unii ca să îmbogățesc pe alții... că vru ea un domn treaz, și-am vegheat ca să-și odihnească sufletul ei ostenit... că vru ea ca numele

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

ei să-l știe și să-l cinstească cu toții, și numele ei trecu granița, de la Caffa până la Roma, ca o minune a Domnului nostru Isus Cristos...

Hatmanul Arbore: Numele tău, măria-ta!

Toți: Așa e!

Ștefan: Nu... nu!... Eu am fost biruit la Războieni și la Chilia, Moldova a biruit pretutindenea! Am fost norocul, a fost tăria!... Sunt bătrân... (*Se întoarce și privește grupul unde stau paharnicul Ulea, stolnicul Drăgan și jitnicerul Stavăr.*)

Mulțimea: Nu! nu!

Ștefan: Oh! pădure tânără!... Unde sunt moșii voștri? Presărați... la Orbic, la Chilia, la Baia, la Lipnic, la Soci, pe Teleajen, la Racova, la Războieni... Unde sunt părinții voștri? La Cetatea-Albă, la Cătlăbugi, la Scheia, la Cosmin, la Lențești... Unde sunt... bătrânul Manuil și Goian, și Știbor, și Cânde, și Dobrul, și Juga, și Gangur, și Gotcă, și Mihai Spătarul, și Ilea Huru comisul, și Dajbog pârcălabul, și Oană, și Gherman, și fiara paloșului... Boldur?... Pământ!... Și pe oasele lor s-a așezat și stă tot pământul Moldovei ca pe umerii unor uriași! (*Se oprește ostenit.*) Suflarea... bătrânețea... (*Săgetează cu privirile grupul lui Ulea.*) C-am cercat să unesc Apusul într-un gând, că zic că sunt creștini, și trimeșii mei au bătut din poartă în poartă rugându-se mai mult pentru ei ca pentru noi, să lase războaiele de zavistie și să se ridice împotriva primejdiei obștești a creștinătății... Le trebuia un om?... Era... A fost... Acum e bolnav... Văzând că rămâi cu făgăduielile, am căutat să unesc Răsăritul. (*Fulgeră, plouă repede.*) Ș-am trimes la unguri, la leși, la litvani, la ruși, la tătari... Au făcut cărări bătând drumurile pustii oamenii mei și degeaba. Învoieli cu peceți-n calapoade, iscălituri fudule... Și praful s-a ales de învoieli. Vladislav, un molâu, un întristat; Alexandru, un fudul, un iagelon, o slugă a popii de la Roma; Ivan, un năuc, căzut în copilărie... (*Un tunet urmat imediat de un trăsnet.*) Când voi fi în fața lui, voi îndrăzni să-i zic: "Doamne, tu singur știi ce-a fost pe inima mea, că-n tine am crezut, că nici o deșărtăciune nu s-a lipit de sufletul meu, că am stat zid neclintit în fața păgânilor... Dar toți m-au părăsit... Doamne, osândește-mă după păcatele mele, ci nu mă osândi de pacea cu turcii spre mântuirea sărmanului meu popor!" (*Fulgere și tunete.*) Bogdane, turcii sunt mai credincioși ca creștinii cuvântului dat... Țineți minte cuvintele lui Ștefan, care v-a fost baci până la adânci bătrânețe... că Moldova n-a fost a strămoșilor mei, n-a fost a mea și nu e a voastră, ci a urmașilor voștri și-a urmașilor urmașilor voștri în veacul vecilor... Ah!... nimic... Bătrân, bolnav și neputincios... Mantia asta e prea grea... S-o poarte altcineva mai tânăr... (*Mișcare în mulțime. Mirare.*) Bogdane!... (*I-o pune pe umeri.*) Și voi, mărturie a ceea ce ați văzut, spuneți țării (*tunetele se întețesc*) că voința mea e să se ungă Bogdan de când sunt în viață... Că voința mea și-a ei a fost pururea una... (*Capetele boierilor se pleacă în semn de ascultare.*) **Signore**, dă-mi mâna. (*Ștefan trage pe Bogdan spre tronul Moldovei.*) Bogdane... vino... suie-te... așează-te... pune coroana... Bine... (*Îngenunche.*) Doamne, bine cuvintează... (*Dă să-i sărute mâna.*) Ah!... (*Se rostogolește de pe treptele tronului în brațele Mariei și-a doftorului Cesena.*)

George Calboreanu alături de Elvira Godeanu în *Apus de soare*

Maria: Ștefane!

Doftorul Șmil: Altfel nu s-ar fi putut.

Hatmanul Arbore: A murit?

Clucerul Moghilă: Cine să moară? Soarele nostru n-a apus încă!

(*Apus de soare. Viforul. Luceafărul*,
postfață, tabel cronologic,
referințe critice de Al. Săndulescu,
Editura 100+1 GRAMAR, București, 2002)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Bucureștii de altădată

Anton Pann – 150

Lucian BLAGA

Anton Pann
– fragment –

TABLOUL II

Un salon în stilul epocii, Biedermeier, foarte încărcat şi amestecat cu obiecte, mai ales icoane răsăritene. Două ferestre în fund, cîte-o uşă în dreapta şi-n stînga. Prin ferestre se văd coperişe de vechi burg şi două turnuri, unul de la Biserica Neagră, celălalt de la Sfatul Cetăţii. Pe masă o oală de pămînt cu floare. Coana Safta şi Anton Pann şed la masă. Pe-un scaun fesul turcesc al lui Anton Pann.

SCENA I
Coana Safta, Anton Pann

PANN

citeşte o gazetă: "Foaia pentru inimă şi minte", dar întreţine şi o conversaţie cu coana Safta.

COANA SAFTA

cu un teanc de scrisori în faţă, le desface, le citeşte şi le alege.

PANN

Dacă m-ajuţi numai cu poveţe ca d-alde astea – n-am dres nimic – coană Safta! Mă vor încolţi creditorii din toate părţile, şi atunci nu-mi mai rămîne decît să-mi pun amanet acest preacinstit fes al meu, în care de atîtea ori mi-am tras la sorţi norocul şi viaţa. Sau să iau calea codrilor!

COANA SAFTA

Dacă nu-ţi bagi la cap zisele mele! Cheltuieşti peste puteri. Mai strînge cureaua!

PANN

Parcă n-aş strînge-o! Mata nu vezi? Sunt ca un ţîr!

COANA SAFTA

Ei fi, dar eşti bine căptuşit, şi pe din afară nu se prea cunoaşte. Dimpotrivă, judecînd după înfăţişare s-ar zice că ai cam ieşit din matcă – de-o vreme –

PANN

Nu creşte carnea pe mine de mulţumire! Asta-i burtă de copil sărac. Încolo sunt piele şi os! M-au umflat grijile!

COANA SAFTA

Şi nopţile de veghe lungă!

PANN

Dacă n-am răsunet nici la dumneata, atunci nu mi-ar mai rămîne decît frunza verde..., căci fesul n-are preţ decît cu capul meu împreună, iar de lumina din dosul frunţii nu mă pot lipsi! De unde închei că tot numai codrul mi-ar fi izbăvirea! Am s-o iau pe urmele haiducului! Într-un fel începutul l-am şi făcut, fără voia mea. Ascultă, coană Safta, deunăzi pandurii mi-au pus carabina-n piept. Mi-au pus gînd că eu aş fi haiducul Groza! Eu, care nu sunt decît furnizor de stihuri la curtea matale! Au şi tras pandurii!

COANA SAFTA

speriată

Ce? Au tras? Nu mă speria!

PANN

Noroc că n-a răspuns cocoşul! Altfel îmi dam ortul, iar mata ai fi rămas cu dobînda!

COANA SAFTA

Cu ce dobîndă, mă rog?

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

PANN

Mai întrebi? Cu dobînda că n-ar mai trebui să-ți plătești furnizorul de versuri. Ai fi scăpat ieftin. Ce te-ai fi făcut însă fără de ajutorul meu?

COANA SAFTA

Vorbești alandala, verzi și uscate, ca un măscărici ce ești!

Pauză scurtă. Pann citește iar în gazetă, Coana Safta, prin scrisori.

COANA SAFTA

a deschis un plic, rîde

Anton Pann, ca să vezi... Un oarecare își trimite în plic data nașterii, a lui și a ibovnicei. Dorește a ști de se potrivesc! El e din zodia Racului, ea – din a Fecioarei!

PANN

Se potrivesc de minune cele două flăcări! El e unul care din patru în patru anotimpuri strică logodnele, iar ea umblă ca una ce-i osîndită a rămînea veșnică mireasă! Vin inimile toate la mata să ceară sfaturi și să caute mîntuire!

COANA SAFTA

Ca la spital!

Cercetează alte scrisori.

Uite altul! Ăsta dorește niște stihuri pentru iubită!

PANN

De șase ani, de cînd m-am mutat peste munte de la Tîrgoviște și-am rămas apoi ca o nălucă fără de căpătîi în Scheii Brașovului, inima mea trebuie să iubească pentru toți vîrstnicii și nevîrstnicii! Vor stihuri cu toții, parcă n-ar fi chip de dragoste și fără stihuri! Amoroasă cetate! Primăvara plutesc aici prin văzduh stihurile, ca toamna funigeii!

COANA SAFTA

Vrei să spui că ai descălicat cu bucuriile tale aici pe la noi cam în neguri! Eu găsesc că meseria de stihuitor nu e prea anevoioasă. – Pe urmă, mai și aduce cîte ceva!

Își sună cheile.

PANN

Cîntă cocoșul, dar soarele nu răsare!

COANA SAFTA

Nu pricep pe unde bați!

PANN

Află de la mine, coană Safta, că n-am să mai dau față cu mata cîtă vreme ocolești învoielile! Am să scriu de-acu la "Foaia pentru inimă și minte". Surîzi dumneata, dar eu nu glumesc. Am și început. Cei de la "Foaie" mi-au tipărit versurile închinate haiducului Groza!

COANA SAFTA

Și, ca un necopt ce ești, îți dai cu părerea că aceia au să te plătească mai cu zor decît mine! Stai puțin și cumpănește! Și, mai vîrtos, nu te grăbi! Cîntecul ți l-au tipărit, dar numele – nu! A apărut poezia ta – cum s-ar spune – ca un copil găsit la răscruce de drumuri. Cu scîncete și fără autor!

PANN

Nu te trudi, coană Safta, cu bănuieli nelaloc. Eu sunt vinovatul, care le-am trimis poezia așa – fără nume!

COANA SAFTA

Pasămite, nu vrei să-ți iei numele în deșert – fiindcă îți de biserică!

PANN

Chiar dintr-o asemenea pricină – nu! Dar aș putea oare să iscălesc cîntece de haiducie și de iubire, eu – cîntărețul de la Sfîntu' Niculae? M-alungă epitropii!

COANA SAFTA

Te-alungă epitropii! Ei, vezi – parcă eu nu știu!

PANN

Sunt sătul de viața asta și nu doresc decît s-o închei. Rătăcesc tot prin fundături, ies din una, dau într-alta. Cînd văd o punte, se-nchide poarta. Cînd se deschid porțile, se ridică punțile. Alta era să fie soarta mea, alta! Dar pesemne mi-a furat-o cineva. Mi-a furat-o haiducul Groza! Iar dacă mi-a fost dat să fiu poet, atunci din naștere trebuia să devin poet dezmetic! Dar m-a despoiat ursita și am rămas chiar și fără putința de a-mi semna versurile. Iată-mă astfel poet domol, la dispoziția coanei Safta!

COANA SAFTA

Nu te mai jelui, că n-ai cui! Și afară de aceea poate că poștașul va aduce astăzi ceva – ca să-ți mai înece o parte din griji.

Bate cineva la ușă, rar și distinct, de trei ori.

Vorbești despre poștaș, și poștașul în poartă! Poate ți-a intra Dumnezeu în voie!

SCENA II

Aceiași, poștașul Pantu

PANȚU

intrînd

Sănătate, coană Safta! Aveți maldăre de scrisori!

Vine, pune un teanc enorm de scrisori pe masă.

PANN

Cît turnul Vavilonului, și să mai suspine coana Safta că afacerile nu merg!

PANȚU

Numai haiducul Groza mai primește atîtea răvașe!

PANN

Da' pe alea unde le lepezi?

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

PANȚU

Pe tavă de mușchi verde în margine de stejeriș. Acolo-i hotarul fără de statornicie al lui Groza și acolo îl întîmpină visările juneței! Toate fetele îi scriu – din Schei și de mai departe! – De mirat numai că pandurii nu-i dau de urmă! Eu mă prind cu oricine că cel ce face pe haiducul este săptămîna întreagă – om cumsecade și cu rosturile lui în toată legea, vreun cetățean așezat și cu slujbă la-mpărăție chiar în Brașov! N-ați luat seama că haiducul Groza își încearcă loviturile numai dumineca sau în zile de sărbătoare, adică în răgazuri cînd nu-l ocupă slujba?

PANN

Oricum, tare-mi plac loviturile ce le potrivește! Mai încălzește cineva și pe nevoiași! Are fantazie haiducul! Pe poeți îi scutește de orice osteneală de a mai născoci basme, iar pe panduri îi încurcă mai mult cu îndrăzneala gîndului decît cu desișul codrilor. Este în Brașov unul singur care ar putea să le facă la fel isprăvile, nu cu fapta, dar cu închipuirea, ș-acela sunt eu, Anton Pann!

PANȚU

Mă uit la dumneata, domnule Anton Pann – și te ascult. – Îmi dai, așa, ca un ghimpe de bănuială! N-ai vrea să ne oprim oleacă? Nu care cumva poetul fără de nume care-nchină cîntece haiducului Groza în "Foaia pentru minte" – ești chiar dumneata?

PANN

Nu zic ba și n-am de ce să mă ascund. M-ai ghicit, amice! Și așa de-a dreptul și fără încunjur, ceea ce înseamnă că și un poștaș poate avea fantazie! Îmi pare numai rău că nu te pot întreba la fel: poștașe Panțu, n-ai vrea să ne oprim oleacă? Nu care cumva dumneata ești cetățeanul rostuit și cumsecade care în zile de sărbătoare își încearcă norocul la drumul mare?

PANȚU

Îndoiala ar fi la locul ei, dar n-ar dovedi nimic. Sau, mai bine zis, îndoiala ar dovedi doar că o închipuire atît de aprinsă, care ar schimba pe un poștaș în haiduc, nu are nici chiar un poet!

COANA SAFTA

Palavre și joc! Vînturați mai mult pleavă decît grăunțe! – Bani – n-ai adus?

PANȚU

În zi de marți?

COANA SAFTA

prefăcută

Așa e – uitasem!

PANN

Așa e – zi de marți! Păcătoasă zi! Marțea nu-i a banilor, dar marțea promite și coana Safta! Marțea i se face și ei milă de călătorul spre Țara Făgăduinței!

PANȚU

dă să plece

Să trăiți, domnule Anton Pann, plecăciune, coană Safta!

PANN

Ai luat mai mult decît ai adus! Căci ai adus răvașe și duci nădejdile, iar eu tot de izbeliște rămîn!

PANȚU

dă din umeri

Poate că mîne-a fi pe de-a-ndoasele!

PANN

Mîne coana Safta va găsi altă pricină să-și mute vorba!

Panțu iese.

SCENA III

Coana Safta, Pann

PANN

Cu alte cuvinte, socoata a fost ușoară. An n-am cîștigat, ăstimp am păgubit, la anul trag nădejde! Vorba ceea: Cine nu-i dator – e destul de bogat! Ascultă, coană Safta – vrei s-auzi o poveste? O născocesc acu și ți-o ferec de-a dreptul în rime!

O văduvă-n vîrstă, bătrînă, zbîrcită,
cu doi dinți în gură, barba ascuțită
nas cît pătlăgeaua, la vorbă-nțepată,
cu ochii chiacîră, fața mohorîtă,
peste tot negoasă și posomorîtă,
umblă-ntunecată și tot înnorată!
Cîntă-i, lele, cîntecul,
că mi-e drag ca sufletul!
Neaga-Neaga reaua
sparge mahalaua!
Cu nimenea în lume nu se are bine,
se ceartă cu sine cînd n-are cu cine.
Slugi, cîne, pisică – îi bate cu sudalme,
și pentru o muscă își dă singură palme.
De-ar fi, cum umblă veche o zicală,
cerul tot hîrtie și marea cerneală –
ca să se descrie – ar fi puțintele –
toată istoria astei muieri rele!

Pauză de-o clipă.

COANA SAFTA

De ce te-ai oprit? Aștept să-mi spui povestea! Pînă acu n-ai intrat decît în tindă! Ai descris pe Sfînta Vineri!

PANN

Ahî – pe Sfînta Vineri, care-ncheagă și apele. Chiar așa! Aștepți povestea? Ai s-o vezi cu ochii matale, coană Safta, nu mai e nevoie să mă ostenesc! Are să se dapene singură povestea asta. Mie o să-mi ardă inima, iar pe Sfînta Vineri are s-o ducă la Judecata de Apoi!

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Deocamdată îngăduie-mi să suspin o dată: oh, tinerețele mele – unde ați rămas?

COANA SAFTA

Caută-ți de drum!

PANN

Ar trebui atunci să mă iau, tot cu ochii-n sus, după Drumul Robilor.

COANA SAFTA

Tu, Anton Pann, tu – cu cele treizeci de toamne aurii ale tale, te tînguiești așa?

PANN

Cum ai zis? Eu, cu cele treizeci de toamne ale mele? Au fost mai multe, coană Safta! Toate anotimpurile mele au fost toamne – doldora de amărăciune și de rugină! N-am avut în viață decît o singură primăvară, primăvara cînd am cunoscut grădinile Ioanei mele! Cu primăvara aceea în brațe ar fi trebuit, de-acolo, de la Tîrgoviște, s-o iau peste Dunăre spre porturile grecești, dar am fost șui și am trecut munții spre cetatea cu neguri, unde mi-e dat acu să-mi port jugul și fesul. Ce cîntec aș fi nimerit atunci și pe ce strune aș fi cîntat! Aș fi scris versuri în limba zeilor, nu în limba Scheilor! Astăzi aș fi poet în vreun ostrov grecesc. Poate în Rhodos sau în Chios, în Mitilene sau Patmos!

COANA SAFTA

Te întărîți singur! Și nitam-nisam te-ai hotărît a-mi spune că ostrovul brașovencelor îți face silă! Uite – nu te cred!

Te apucă pe tine așa, cîteodată, după nopți de chef! Ești cam mahmur, Anton Pann. Firește! Nu ți-ai împlinit somnul! Te trădează dungile din jurul gurii – dungile cele ca două păraie!

PANN

citește iar.

COANA SAFTA

mai caută prin scrisori

Bunicii mei au venit din Pireu – prin urmare, vezi tu – obraz subțire ce sunt – ar trebui să mă simt măgulită că te atrag ostroavele grecești! Totuși nu mă las orbită! Își are frumsețile sale și cetatea noastră, oricare ți-ar fi tînguirea! Nu-i un ostrov care să iasă din ape, dar s-alege sub cer locul și este o încîntare cel puțin pentru ochii cari știu să vadă. Atîrnă de jur împrejur grădinile. Cînd totul e în floare, se umplu străzile de tineri și s-aud pretutindeni, în mers, condurii frumoaselor pe caldarîmuri! Ai băgat de seamă ce minunat umblă fetele noastre? Știe fiecare ce-i dactilul! Au iambi în coapse! Parc-ar număra silabe cînd se plimbă! Crește fiecare-n școala poeziei!

Pauză scurtă.

De ce pui lacăt gurii tale, Anton Pann?

PANN

Dungile astea în jurul gurii, le vezi, coană Safta? Nu sunt păraie, cum le-ai numit! Astea sunt paranteze! Cum n-aș tăcea dacă Dumnezeu mi-a pus gura-n paranteze? Cuvîntul meu e suspendat. De-acum vorba matale stăpînește!

COANA SAFTA

Îți ai tu nemulțumirile tale, Anton Pann, dar în cele din urmă recunoști și tu! Cultul iubirei înfrumsețate, căruia i s-a dus faima, de-aici se răspîndește în cetatea noastră, de-aici, din salonul meu, de la școala ritmului și-a poeziei!

PANN

Parcă vorbești de pe ceea lume! Ți-ai însușit tonul sublim! Dar oare de ce n-ai spune școalei matale pe nume? Zi-i "Spitalul amorului" și ne-am înțeles!

COANA SAFTA

Răutățile tale nu rănesc nici cît razele unei candele de icoană!

PANN

Și asta-ți vine foarte la socoteală. Ce-ți pasă că-ntr-o zi – în raiul matale eu am să dau peste dracul?

Bate cineva la ușă.

COANA SAFTA

Poftim!

Intră Ioana.

SCENA IV

Coana Safta, Pann, Ioana

IOANA

Bună ziua, coană Safta!

către Pann

Anton Pann – aici erai?

COANA SAFTA

Poftim, Ioano –
Ce surpriză! Dar unde-i fetița?

IOANA

A adormit pe canapea și mi-a fost nu știu cum – s-o trezesc!

PANN

Mă bucur, Ioano – că ai venit!

IOANA

șade

Te-am căutat prin toate...

PANN

o întrerupe, foarte calm

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Las', Ioano – că rostesc eu cuvîntul! Tu să nu-l pronunți! M-ai căutat prin toate – cîrciumele din Schei! Prin – cîrciume!

IOANA

Dacă-i urît cuvîntul – de ce mă sileşti – să...

PANN

calm

Ioano, eu nu te silesc! Dimpotrivă, totdeauna am căutat să te țin departe de toate astea. Ca un vis aş vrea să treci prin lumea asta. Tu, Ioana, tu poți să rămîi ceea ce eşti. Lumină, numai lumină! – Dar eu – ?

IOANA

Dacă ai şti, coană Safta – cu cine stă la masă Anton Pann – prin cîrciume şi cu cine se ține de pozne prin iarmaroc şi pe uliți.

PANN

Ioano, vezi – aici greşeşti! Pentru un poet nu există societate nepotrivită! Putem noi oare, noi – neadormiții, chinuiții, nerăsplătiții luminii –, să ne scutim de atingerile acestea cu tărîmurile cari ne strică pînă-n măduvă?! Nici un cîntec şi nici o înțelepciune n-ar ieşi din strunele noastre dacă am ocoli atingerile!

IOANA

Cum zici tu – aşa să fie! Cum crezi tu – aşa e bine! Las' să ningă, să plouă, numai vreme rea să nu se facă!

PANN

Iată-mă, Ioano, aşa sunt eu, şi cînd ai treizeci de ani, cum le-am făcut adineaori socoteala, nu te mai schimbă nimeni!

IOANA

Rău ai ajuns!

PANN

Asta-i încă puțin. Am învederate sorți de-a ajunge şi mai rău.

IOANA

De ani te tot lauzi...

PANN

Las', Ioano, nu mă descuraja şi tu! Am să-l spun eu – cuvîntul! De ani mă tot laud cu cartea la care scriu –

IOANA

Uite, eu nu mai cred!

PANN

Şi totuşi, ai s-o vezi, Ioano. Şi are să fie *Povestea vorbei* o carte în care înțelepciunea se toarce singură, ca poveştile din *O mie şi una de nopți*! Va mirosi cartea îmbelşugat şi pestriț, ca piața de lîngă Turnul Sfatului, cu adieri de verdețuri şi peşte, de caşcaval, de garoafe şi mătăsuri. Şi vor suna vorbele precum galbenii zarafilor, cari stau cu şetrele în şir, schimbînd florini austrieci cu ruble ruseşti şi cu parale otomane. Şi *Povestea vorbei* va fi hotarul dintre Apus şi Răsărit!

IOANA

Vino acasă! Anton Pann! Te rog!

PANN

Mă cutropeşti, Ioano, cu dulceața, dar uite – teancul cela pe masă! Mai avem treburi! Coană Safta, spune-i şi mata, ca să priceapă!

COANA SAFTA

întăreşte din cap.

IOANA

Viața asta n-o mai îndur!

PANN

Nu răscoli în mine toată amărăciunea, Ioano! Curge prin mine ca nămolul, ca plumbul greu – amărăciunea. Sălăşluiesc între ispite şi nevoi – şi trebuie să rîd, căci numai rîsul mă mai face să uit! Sunt mîhnit, Ioano, pentru tine şi pentru Gabi, că apa nu ne vine la matcă precum aş vrea! Mi-a dat Dumnezeu daruri, însă n-am noroc. Cîteodată numai, arar, mi s-arată o lumină, dar pînă să trag jeraticul – rămîne cenuşa! Cîteodată mă mîngîi cu gîndul că poate n-am noroc ca să vorbească în mine şi mai tare darurile. Oricum, chiar şi o asemenea mîngîiere nu e decît un vuiet deşert, şi sunt amărît şi rîd ca să uit.

IOANA

Tu ți le faci pe toate!

PANN

Eu mi le fac. Recunosc. Dar nu port nici o vină. Aşa vin totdeauna toate împrejurările, că trebuie să mi le fac.

Te iubesc, Ioano, cum nici nu crezi.

Cîteodată, cînd rămîn singur în vreo cîrciumă, lăcrimez cît o livadă în răcoarea serii la gîndul şi de teama că aş putea să te pierd!

Te iubesc, Ioano. Pe tine şi cîntecul, gluma şi tristețea, şi iarăşi pe tine!

Poate că de-acolo de unde se hotărăsc tablele sorții – mie mi s-a menit să devin haiduc, să mă-ndrăgească fetele şi nevestele din Împărăția Otomană şi din ăst colț de-mpărăție nemțească! Dar mi s-a ales altfel! Dumnezeu m-a ademenit cu tine şi cu cîntecul!

Şi, în loc să sting sub paloş capete de negustori şi bogătaşi, eu tai numai capete de trandafiri.

(*Opere*, 5, *Teatru*,
ediție critică de George Gană,
Editura Minerva, București, 1993)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

DIN VREMEA LUI ANTON PANN

Domni, doamne și domnițe

(II)

Ana Maria ORĂȘANU

Grigore Vodă Ghica

După Revoluția lui Tudor, sultanul Mahmud l-a numit ca domn pe Grigore IV Ghica (1822 – 1829), boier pământean și bucureștean cunoscut locului. Era al șaptelea domn din neamul Ghiculeștilor și unul dintre cei trei membri ai Comitetului de oblăduire ales de boieri după moartea lui Mihai Vodă Șuțu.

Intra în Capitală pe 25 septembrie 1822, cu mare alai, după un scurt popas cerut de protocol la mânăstirea Văcărești. Evenimentul se regăsește consemnat minuțios în amintirile col. D. Papasoglu. Aflăm că, venind de la Istanbul, noul domn a fost întâmpinat de Mitropolit și episcop, precum și de doi din cei șase fii la ctitoria Mavrocordaților de la Văcărești. După oficierea unui Te Deum, alaiul a pornit de-a lungul Podului Beilicului, spre oraș. În frunte mergea marele agă și slujitorii lui. Urma corpul podarilor conduși de staroste. Ei purtau în spate topoare, iar la brâu, bardă sau teslă. Veneau apoi arnăuții călări cu căpeteniile lor: bimbașa, ghenci-aga, și căpitanii. Se rânduiau în continuare corpul fustașilor, corpul seimenilor (pedestrimea românească cu polcovnic), corpul lipcanilor (curieri conduși de marele postelnic), ciohodarii (garda palatului) și veliții (miniștrii – boieri călări). Vodă călare era înconjurat de slujitorii cei mai apropiați și urmat de beizadele. Șeful comptabilității vistieriei, cu două pungi mari de bani abia turnați la Istanbul, pe care îi arunca mulțimii de privitori. Ultimii se rânduiau cătanele recrutate din cinci județe, urmate de marele hatman și la urmă breslele negustorești. De-a lungul traseului până la Biserica Curtea Veche băteau clopotele bisericilor întâlnite în cale. Acolo se desfășura ceremonia de primire, vestită în oraș prin salve de artilerie a patru tunuri. După slujbă alaiul se îndrepta către Palat pe Podul Mogoșoaiei. Cei prezenți asistau la citirea în turcă și în română a firmanului de investitură. În urale și aplauze își exprimau bucuria față de noul Domn, iar acesta împărțea caftane și funcții. Invitații plecau, vodă se odihnea, și după o săptămână avea loc ospățul festiv. La toate acestea Grigore Ghica a fost însoțit de sora sa, Pulcheria, și de beizadelele Iorgu și Costache, ceilalți patru copii rămânând la Brașov cu mama lor, Maria, născută Hangerli, de care Domnul abia se despărțise oficial.

Întreaga viață a lui Grigore Ghica a fost un adevărat roman de epocă, în care orașul cu oamenii și locurile sale ocupă un loc însemnat.

S-a născut la București ca fiu al marelui ban Dumitrache Ghica, aromân de origine, și al Mariei Văcărescu, descendentă a poetului Ienăchiță Văcărescu. Și-a petrecut copilăria într-una dintre cele mai frumoase case bucureștene, renumita casă a banului Dumitrache, din care se păstrează și astăzi o parte încorporată clădirii fostei Prefecturi de Ilfov, în spatele Palatului CEC. A fost educat în tradițiile credinței ortodoxe și a rămas toată viața un om evlavios.

În tinerețe iubea "femeile, câinii și lăutarii". Se spunea despre el că îi plăceau plimbările nocturne prin mahalale, luând alături în trăsură cei mai buni cântăreți, ca vestitul Nicolae Alexandru.

Cunoștea cei mai buni cântăreți ai școlilor de dascăli organizate pe lângă bisericile Sfântul Gheorghe Nou, Colțea și Udricani, cei mai renumiți preoți cântăreți, ca Unghiurliu de la Sărindar, Costache Știrbul de Sfântul Ion, Chiru de la Biserica Enei. Prin grădinile orașului întâlnea pe alții, ca Mănescu, Chiosea, ori Anton Pann, paracliser pe atunci la Biserica Olari. Trecut de prima tinerețe, Grigore Ghica s-a căsătorit în 1803 cu Domnița Maria, fiica fostului domn fanariot Constantin Hangerli, cu care a avut șase fii: Costache, Iorgu, Scarlat, Grigore, Panait și Dimitrie. După 18 ani de căsătorie s-au despărțit din pricina amorului său pătimaș pentru mult mai tânăra Eufrosina Săvescu. În 1821 Maria pleca cu copiii la Brașov, iar Grigore Ghica la Istanbul, unde a obținut tronul dar și dezlegarea căsătoriei.

A revenit în București oficial singur, dar acompaniat discret de aleasa inimii sale. Protocolul Curții îl făcea cu sora sa Pulcheria, viitoare doamnă Blaremberg. Printre rudele apropiate care apăreau la petrecerile fastuoase organizate la Curte, o aflăm și pe nepoata sa de frate, scriitoarea Dora d'Istria.

Odată cu revenirea sa în Capitală, viața începea să se normalizeze. Se reparau casele, iar oamenii se întorceau la căminele lor. Era pace, era liniște. Lumea se bucura și petrecea. La multe petreceri publice participa Vodă și fiii săi.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

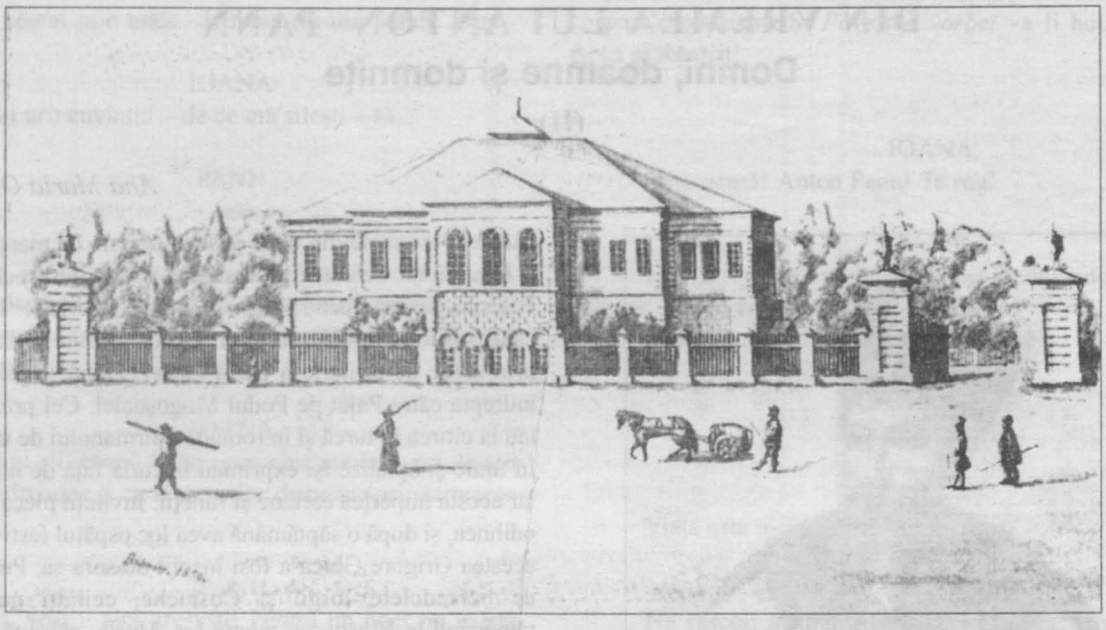

Casa lui Dumitrache Ghica

Papasoglu povestește despre "Domnia de aur când s-a păzit dreptatea, liniștea și pacea, căci a știut bătrânul domn să fie părinte către toată lumea". A desființat pedeapsa cu moartea, cu tăiatul mâinii și al nasului și întemnițarea faliților, dar pedepsea aspru "înșelătorii brutari și măcelari ca și pe aceia pe care îi prindea straja de noapte pe la femeile publice și era urât dușman pe tinerii care se țineau de barbantlâcuri și orgii".

Era credincios și mergea la Biserica Sărindari. Când trebuia să ia o hotărâre importantă postea înainte două zile și se ruga. În timpul domniei sale, pe 15 mai 1827, a avut loc o procesiune pentru ploaie, după trei luni de secetă îngrijorătoare. Au fost scoase moaștele Sfântului Dimitrie Basarabov și plimbate cu alai prin tot orașul, pe un traseu care alinia Podul Galiției, Dealul Spirii, Cotrocenii și zona actualei Gări de Nord. Când procesiunea s-a reîntors la Mitropolie a început o ploaie torențială care a durat trei zile.

Reședința domnească a lui Grigore Ghica era în casele de pe Podul Mogoșoaiei, pe locul Casei Capșa și al Teatrului Majestic, pe care le reparase și le împodobise. Păstra și vechea casă din apropierea Bisericii Sfânta Vineri, în care-și petrecuse viața de familie cu Maria Hangerli. În 1822 și-a construit un elegant palat pe malul înalt al lacului Colentina, vis-à-vis de Mănăstirea Plumbuita. O clădire clasicizantă, înnobilată de decorul mural al unui pictor la modă, italianul Giacometti.

În aprilie 1828 a părăsit în grabă orașul căci veneau rușii. Plecarea sa a fost o jale în "toată Capitala care pierdea pe Domnul cel blând, cel milostiv, pe părintele săracilor și înfrumusețătorul Capitalei". A fost condus de o suită alcătuită din vânători călări și arnăuți, dar șefii armatei ruse l-au invitat să revină și s-a întors la moșia Colentina însoțit de 200 de cazaci.

Dacă până atunci sperase să obțină încă o dată domnia Țării Românești, după acest episod s-a mulțumit cu o viață tihnită. S-a căsătorit cu Eufrosina Săvescu, cu care avea două fete, și a încercat să-și împartă grija paternă către cei opt copii. A decedat subit în 1835, fiind înmormântat cu un fast impresionant la Biserica Tei, construită de el în 1833 ca biserică de curte și necropolă de familie.

Tot acolo a fost înmormântată prima soție, Maria Ghica, domnița care nu a fost și doamna țării.

Eufrosina Săvescu a trăit până în 1881 și a fost înmormântată în cimitirul Bellu.

Mormântul Mariei Ghica la Colentina

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Patrimoniu

Din Colecţia de Memorie locală "N. Iorga" a Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

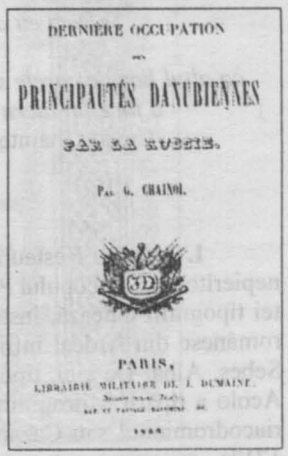
DERNIÈRE OCCUPATION
PRINCIPAUTÉS DANUBIENNES
PAR LA RUSSIE.
PARIS,

***Dernière occupation des Principautés Danubiennes par la Russie* par G. CHAINOI**
Paris, Librairie Militaire de J. Dumaine, 1853

Aujourd'hui que l'Occident, méconnaissant ses intérêts, croit avoir échappé à la guerre, et qu'ému encore de la panique, il se demande quelles concessions il pourrait imposer encore à la Porte pour amener la Russie à évacuer les Principautés, personne dans ces mêmes Principautés, sans en excepter les représentants des différentes puissances et de la Russie elle-même, sans en excepter les princes, les boyards et tous ceux auxquels l'état actuel profite, personne ne croit à la possibilité du statu quo*; dans ces pays, nul ne met en doute un changement; le mal est à son maximum; la crise ne peut manquer d'éclater; le patient doit succomber ou se sauver. Mais chacun appelle de ses vœux le changement ou la solution qui convient le mieux à ses vues et à ses espérances. Je veux essayer de rendre ici les différentes aspirations du pays, et d'exposer les différentes manières de résoudre la question suivant les hommes et les partis...*

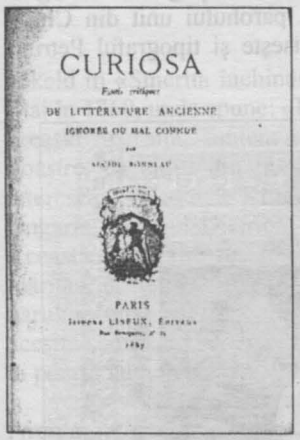
CURIOSA
DE LITTÉRATURE ANCIENNE
IGNORÉE OU MAL CONNUE
PARIS

***CURIOSA. Essais critiques de littérature ancienne ignorée ou mal connue* par Alcide BONNEAU**
Paris, Isidore Liseux, Éditeur, 1887

Ce recueil est formé d'Études et de Notices placées en tête de réimpressions ou de traductions d'ouvrages curieux à quelque titre, qui ont été publiées depuis une dizaine d'années environ par M. Isidore Liseux...

Dans son ensemble, notre recueil forme une sorte de Supplément à l'histoire de la littérature Italienne et de la littérature Française, ses meilleures pages étant consacrées à des auteurs ou à des ouvrages sur lesquels les traités ex-professo *ne fournissent que des notions inexactes ou confuses, quand ils ne sont pas absolument muets...*

James CATERLY, *Românii*
Traducere făcută de Eugen Lovinescu, cu opt fotogravuri afară de text, Tipografia M. Saidman, Folticeni, 1910

James Caterly
ROMÂNII
EUGEN LOVINESCU

... Istoria principatelor române decurge într'o largă măsură din configuraţiunele lor geografice.

Carpaţii au făcut solul României prin materialurile smulse din coapsa sa, transportate şi depuse puţin câte puţin de ape până ce au umplut valea dunăreană. Istoriceşte, ei au păstrat naţionalitatea Românilor, dându-i un adăpost în creştetul lor în zilele năprasnice ale năvălirilor barbare.

O privire repede asupra istoriei populaţiilor ce s'au succedat pe pământul României şi care au închegat rasa Română, ne va îngădui să ne dăm mai bine seama despre acest lucru.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Istoria cărții

Tipografia Seminarului din Blaj

– fragmente –

Ioan GEORGESCU

«Deci eu acì numai cât am aruncat samânța,
şi am făcut ceva gătire,
ca altul harnic carele s'ar apuca mai de cu bună vreme...
a face un lucru aşa frumos, precum iaste istoria».
Cuvânt înainte la «Istoria besericei Românilor...»
de Petru MAIOR... la Buda, 1813

I. Istoric. Restaurarea tipografiei din Blaj e meritul nepieritor al Episcopului Petru Pavel Aron. Începuturile acestei tipografii datează, însă, de mai demult. Se ştie că clerul românesc din Ardeal înfiinţase o tipografie încă la 1683 în Sebeş, Alba. De aici, tipografia a fost mutată la Alba-Iulia. Acolo a tipărit Mitropolitul Atanasie, făuritorul Unirii, Kyriacodromionul sau Cazania. După moartea lui Atanasie († 1713), au urmat timpuri nefavorabile pentru o activitate tipografică: revoluţia lui Francisc Rakoczi II; vacanţa scaunului mitropolitan; mutarea scaunului la Făgăraş; luptele politice ale lui Inochentie Micu; turburările religioase provocate de sârbul Visarion Sarai ş.a. Episcopul Klein, cu toate acestea, se gândeşte încă la 1735 să restaureze tipografia din Alba-Iulia, însărcinând pe călugărul iezuit Hundegger din Sibiu să procure tipar nou, foarte necesar «naţiunii române şi cultului dumnezeesc». Împrejurările neprielnice, amintite mai înainte, dar mai ales surghiunirea lui la Roma, zădărnicesc acest gând bun. La 14 Octomvrie 1746, împărăteasa Maria Teresia cere părerea guvernului ardelean, unde şi cu ce mijloace s'ar putea înfiinţa o tipografie pentru uniţi, având aceştia datoria de a folosi cărţi rituale proprii, nu de cele tipărite în străini. Episcopul Aron, îndată după numire, repară, pe cât poate, vechea tiparniţă şi începe să tipărească cele mai trebuincioase cărţi. Despre cărţile tipărite, îndată după această restaurare, vorbeşte episcopul Aron la 30 Decemvrie 1754, într'o scrisoare adresată episcopului latin din Oradea. La 26 Februarie 1755, el se adresează directorului tipografiei academice din Cluj să-i vânză 2 1/2 «măgii» sau chintale din materialul acelei tipografii, ca să poată vărsa din el noui litere de tipar. Acest material tipografic era rugat directorul să-l pună la dispoziţia parohului unit din Cluj-Mănăştur. Acelaş lucru îl mărturiseşte şi tipograful Petrus

Sf. Evanghelist Ioan, xilografie (de Sandul tipograf)

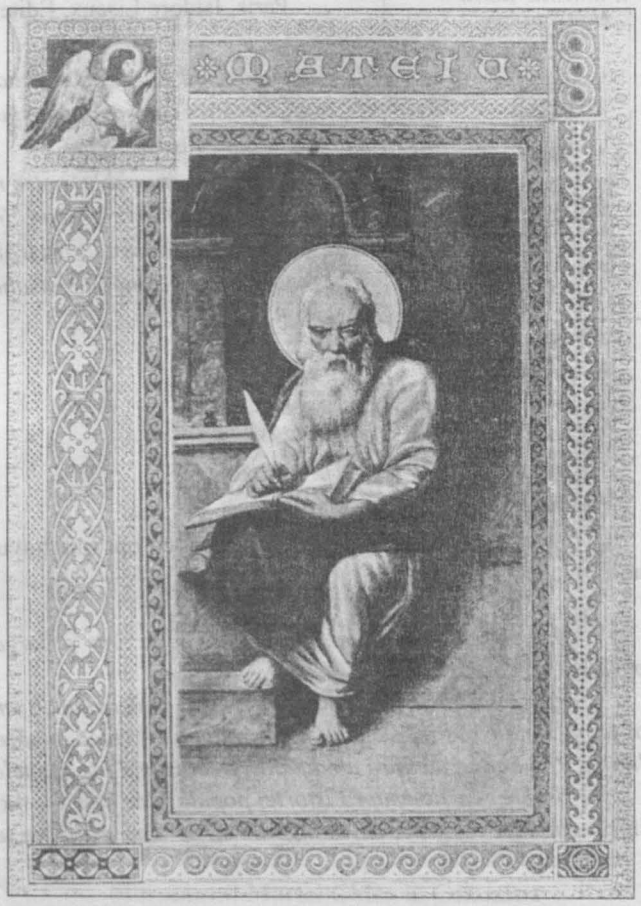

Apostolul Matei de Smighelschi

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

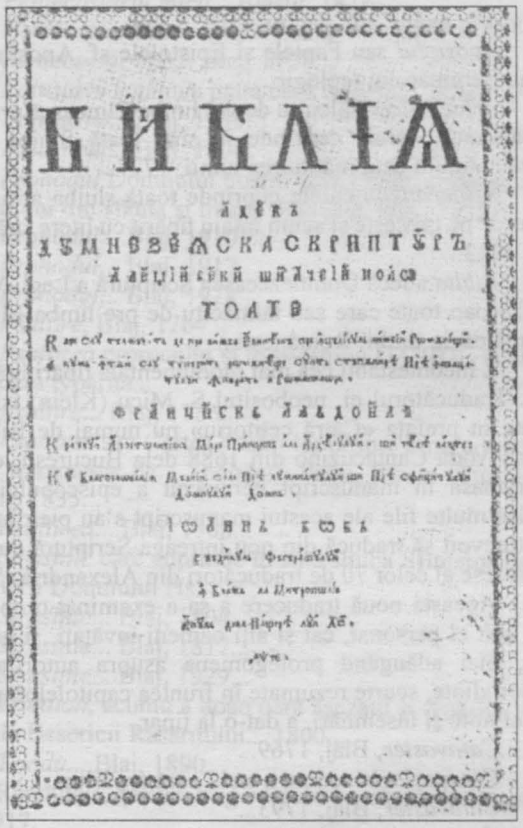

Biblia de la Blaj, tălmăcită de Samuil Micu

Sfintele Liturghii, Blaj, 1931

Tekeld în «Smerita închinare» (Votiva aprecatio), tipărită la Blaj în 1760, unde spune: «Iară noi care ne obosim de sârg în această tiparniță, suntem ce suntem, din mila Preasfinției Voastre, ca zidiți din nimica». De tipografia lui Aron se interesează și contele Königsegg-Erps; generalul Károly din Ungaria; baronul Dietrich; episcopul rutean din Muncaciu. Această tipografie restaurată, «considerabil creată, sporită, mărită», episcopul Aron o testează, la 18 Iulie 1756, Seminarului Bunei-Vestiri, întemeiat de el, precum mai testase acestui seminar și alte proprietăți. De atunci tipografia aceasta poartă numele de Tipografia Seminarului din Blaj.

Privilegiul tipografiei. Remarcabil e că episcopul Aron a obținut dela Maria Teresia dreptul de a tipări regulamentul regimentelor românești de graniță, precum și diferitele patente relative la urmărirea fugarilor. Pentru tipărirea acestora, fiscul a plătit tipografiei 191 floreni renani. Ea a stabilit totodată și o censură pentru toate cărțile ce urmau să se tipărească în această tipografie. Cărțile de cuprins religios aveau să fie censurate de episcop și de teologul lui; cele politice, de guvernul țării. Când aceeaș împărătească a îngăduit tipografului Kurtzböck, în 1770, să imprime cărți în limba sârbească, grecească și alte limbi orientale, urmașul lui Aron, episcopul Atanasie Rednic, a făcut întâmpinare că singură tipografia din Blaj e îndreptățită să dea la lumină cărți religioase pentru Români.

La 29 Octomvrie 1771, guvernatorul conte Auersberg se adresează episcopului Rednic cu următoarele trei întrebări: 1. Care e starea de acum a tipografiei? 2. Ce fel de cărți se tipăresc în ea? 3. Ce orânduială e cu privire la censura cărților? La aceste trei întrebări ale guvernului, din însărcinarea episcopului răspunde ieromonahul Iosafat Dévay, directorul de atunci al tipografiei.

La întrebarea întâia, răspunde că tipografia de acum e în stare să dea la lumină toate cărțile trebuincioase pentru slujba dumnezeiască, precum și cele școlare, latinești și românești, pe seama elevilor. Amintește, apoi, că încă mitropolitul Atanasie a tipărit câte o carte; apoi că tipografia a trecut dela el la urmașii săi Giurgiu Pataki și Micu Klein. Această mărturie a directorului Iosafat Dévay o confirmă și Predoslovia lui Vasilie Kostandin dela «Strastnic», tipărită la Blaj în 1753, unde se spune: «Și aflând cum că din zilele Preasfințitului, și în Domnul repausatului Kyr Athanasie, Mitropolitului Belgradului: până în vremile de acum, a noastră tipografie în măhramă s'au ținut învălită...». În continuare, la acest punct, ieromonahul Iosafat amintește de privilegiul acestei tipografii de a tipări exclusiv ea cărți pentru nevoile duhovnicești ale Românilor, precum și despre jertfele însemnate aduse de episcopul Aron pentru restaurarea ei. Aceste jertfe, am văzut, au fost reale. Privilegiul, însă, ca toate cele acordate de străini, a fost aproape numai iluzoriu.

La întrebarea a doua a guvernatorului Auersberg: «Ce fel de cărți se tipăresc?», călugărul Iosafat răspunde: toate cărțile românești, trebuincioase slujbelor bisericești. Astfel, afară de un Menologhion (Mineiu) ce se află tocmai sub censură, un catehism, aprobat de Biserica Romană. Pe lângă cărțile românești, se imprimă și latinești, ca cele filosofice și teologice ale lui Ioan Damaschinul, apoi învățăturile creștinești ale părinților Doroteiu, Pachomie și Teodor Studitul, precum și o gramatică italo-română, încă neterminată.

La întrebarea a treia, despre censura cărților tipografiei din Blaj, ieromonahul Iosafat arată că, la data răspunsului său (29 Oct. 1771), sunt în ființă măsurile guvernului din 6 Iunie 1768, în temeiul cărora censura cărților teologice o făcea episcopul, iar a celor politice, guvernul.

Așa cum a fost restaurată tipografia din Blaj de episcopul Aron, funcționează și sub urmașii săi în scaun: episcopii Atanasie Rednic, Grigorie Maior și Ioan Bob. Sub acesta din urmă, se scot o mulțime de cărți, între care și monumentala Biblie din 1795, în traducerea de mare merit a ieromonahului Samuil Micu (Klein), traducere ce a servit ca

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

bază la toate ediţiile biblice de mai târziu, până în zilele noastre.

Uzându-se prea mult, tipografia ajunse o ruină pe vremea episcopului Ioan Lemeni, încât nu se mai putea folosi pentru trebuinţele eparhiei. De aceea, episcopul însărcină pe Timoteiu Cipariu să aibă grijă de ea. Înainte de toate, o scoase din odaia cea mică şi întunecoasă, unde se găsea şi o aşeză într'o încăpere mare, luminoasă, acolo, unde astăzi se află biblioteca profesorilor dela liceu. Apoi, cu fondurile primite dela episcop, Cipariu înzestrează tipografia cu litere noui, încât, după împrejurările de atunci, cum bine zice Gheorghe Bariţiu (Părţi alese din istoria Transilvaniei, I, 612), ea poate emula «cu oricare alta din această ţară». Tipografia restaurată de Cipariu cu cheltuiala lui Lemeni a tipărit, în condiţii ireproşabile, nu numai *Orologerul* din 1835, cea dintâi carte de slujbă bisericească cu litere latine, ci şi trei periodice: *Organul luminărei* dela 4 Ianuarie 1847 până la 28 Aprilie 1848, apoi *Organul Naţional* şi *Învăţătorul Poporului* dela 12 Mai până la 6 Octomvrie 1848.

Revoluţia din 1848 şi 1849, cu urgia cumplită ce a deslănţuit prin trupele de ocupaţie ungurească, asupra Blajului, a adus foarte mari pagube şi stricăciuni şi tipografiei. De aceea, Cipariu e nevoit, după revoluţie, să scoată câteva ediţii din cărţile sale şcolare – cele ce treceau mai mult – la S. Filtsch (W. Krafft), în Sibiu. Tot aici, avea să tipărească el şi renumita sa revistă «Archivu pentru filologia si istoria» (1867 – 1872).

În forma de astăzi, avea să o reorganizeze, cu ajutorul tipografiei amintite din Sibiu, urmaşul şi prietenul lui Cipariu, canonicul Ion Micu Moldovanu, care e şi întemeietorul librăriei din Blaj. O însemnare contimporană spune că, la 1878, era «aranjată peste măsură bine, aşa cât anevoie are pereche». Astfel modernizată, această tipografie a putut da în vileag nu numai luminoase cărţi de şcoală şi de ştiinţă ca cele datorite reorganizatorului însuşi, precum şi lui Augustin Bunea, ci şi o revistă muzicală foarte pretenţioasă ca *Musa Română*, redactată de compozitorul Iacob Mureşianu, profesor la şcolile din Blaj, sau frumosul *album Bunea* (Blaj, 1910).

II. Tipărituri. După aceste lămuriri istorice, e potrivit să cercetăm, măcar într'o privire fugară, înseşi productele cunoscute până acum, din această istorică tipografie.

Notăm că foarte multe ne-au rămas necunoscute. Din nenorocire, o mulţime de cărţi şi tipărituri vechi au dispărut cu totul, iar altele se află într'o stare foarte defectuoasă. Apoi tipografia n'a început să-şi facă arhivă decât în timpul din urmă, de când e la conducere actualul director, părintele Vasilie Suciu.

Fiind întemeiată, în rândul întâiu, cu scopul de a da la lumină cărţile necesare slujbei bisericeşti, să vedem, care sunt aceste cărţi, în ordine alfabetică şi cronologică?

Acathistiariu cu multe alese rugăciuni pentru evlavia fieştecăruia creştinu...

Acathistieriu seau carte ce cuprinde in sene multe sî alese rogatiuni pentru pietatea fia-carui dereptu credintiosu crestinu...

Acatisteriu sau carte... [ediţia a cincia]. Blaj, 1904...

Anthologion sau *Mineiul* carele cuprinde în sine Slujbele Dumnezeeştilor Praznice... Blaj, 1838...

Antologion sau Mineiu... Blaj, 1913.

Apostolu acumu întâiu aşezatu şi typăritu după rânduiala Besericii Răsăritului... Cu blagoslovenia celoru mai mari. Typaritu în Blaju în Typografia Mânăstirii Bunei Vestiri, Anii dela Hs. 1767. (De Petru Râmniceanulu Typografulu)...

Apostolu... în Blaj, 1802... cu gravura aceluiaş *Sandul Typografu*, având 258 pagini.

Apostolul sau Faptele şi Epistolele sf. Apostoli... Cu tiparul Seminarului teologic...

Arhieraticon tâlcuitu de pre limba Elinească pre limba Rumânească, carele cuprinde în sine toată Slujba Arhierească... Anulu dela mântuirea lumii, 1777...

Arhieratikon carele cuprinde toată slujba arhierească tradus de pe greceşte şi acum întâiu tipărit cu litere străbune... Blaj, 1913...

Biblia adecă Dumnezeeasca Scriptură a Legii Vechi şi a Cei Noao toate care sau tălmăcitu de pre limba Elinească pre înţălesulu limbii Româneşti...

E incontestabil cea mai monumentală tipăritură a Blajului. Traducătorul ei, neobositul S. Micu (Klein) îşi aduce aminte în prefaţa «Cătră cetitoriu» nu numai de Biblia lui Şerban-Vodă Cantacuzino din 1688 dela Bucureşti, ci şi de cea rămasă în manuscript nerevăzut a episcopului Aron. Fiindcă multe file ale acestui manuscript s'au pierdut, el s'a văzut nevoit să traducă din nou întreaga Scriptură după textul grecesc al celor 70 de traducători din Alexandria (Septuaginta). Această nouă traducere a sa a examinat-o episcopul Bob, atât el personal, cât şi alţi oameni învăţaţi, şi găsind-o bună, mai adăugând prolegomena asupra autorilor şi a cărţilor sfinte, scurte rezumate în fruntea capitolelor, precum şi mici note şi însemnări, a dat-o la tipar.

Catavasier, Blaj, 1769...

Catavasiariu acumu a treia oară typaritu...

Catavasier, Blaj, 1793...

Catavasiariu... Blaj, 1824...

Evhologhion, adecă molitvnicu acum întâiu întracesta chipu typăritu...

Evhologion adecă Molitvenic, Blaj, 1784...

Euhologiu. Ed. III, Blaj, 1913...

Euhologiu... Ed. IV. Blasiu...

Sfintă şi dumnezeească a lui Is. Hs. EVANGHELIE acumu întâiu typărită...

Evanghelie. Blaj, 1776...

Evangheliariu. Blaj, 1900.

Evangelie. Blaj, 1918...

Dumnezeeştile *Lyturghii* a celor dintru sfinţi Părinţiloru noştri... Anulu dela Hs. 1756...

Dumnezeeştile *Lyturghii*... Blaj, 1775...

Dumnezeeştile *Lyturghii*... Blaj, 1807...

Domnediescile si santele *Liturgie*... Blaj, 1870...

Dumnediescile si sântele *Lyturghii*... Blaj, 1905...

Dumnezeeştile şi sfintele *Liturghii*... Blaj, 1931...

Octoihu şi slujbele sfinţiloru de obşte...

Octoih... Blaj, 1770...

Octoih... Blaj, 1792...

Octoih... Blaj, 1825...

Octoechu micu... Blaj, 1865.

Octoechu micu... Blaj, 1875...

Octoih mic... Blaj, 1907.

Orologhionu adecă Ciaslovu care cuprinde în sine slujba de zi şi de noapte, acumu într-acestu chipu aşezatu şi tipăritu după rânduiala Besericii Răsăritului...

Ceaslov... Blaj, 1778...

Ceaslov... Blaj, 1786...

Ceaslov... Blaj, 1793...

Ceaslov... Blaj, 1808...

Orologiulu celu mare... Blaj, 1869.

Orologiul cel mare... Blaj, 1912...

Paraclis... Blaş, 1903...

Paraclisul... Blaj, 1915...

Penticostarionu acum a doao oară după rânduiala Besericii Răsăritului... Anul 1808.

Pentecostariu micu... Blasiu, 1860.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Pentecostariu micu... Blasiu, 1878...
Pentecostar mic... Blaj, 1912...
Pentecostar mic... Blaj, 1928...
Polustavu acumu a patra oară typăritu... Anulu 1773...
Polustavu... Blaj, 1793.
Polustavu... Blaj, 1808.
Prohodul Domnului nostru Isus Christos sau urmarea mănecatului din sfânta şi marea Sâmbătă, Blaj, 1902...
Prohodul... Blaj, 1910...
Prohodul... Blaj, 1917...
Prohodul... Blaj, 1928...
Psaltire, Blaj, 1764...
Psaltirea prorocului şi împăratului DAVIDU acumu a cincea oară typărită...
Psaltire... Blaj, 1786...
Psaltirea sau Cartea Psalmilor despre limb'a evreesca tradusa romanesce de... Theodoru Popu. Blasiu (Tip: Seminariului), 1835...
Psaltirea... Blaj, 1908...
Strastnic care cuprinde în sine slujba Sfintelor Patimi şi a învierii Domnului Hs. ...
Strastnic... Blaj, 1804...
Strastnic... Blaj, 1817...
Strastnic... Blaj, 1929...
Triodion, acumu a doao oară aşezatu şi typăritu, după rânduiala Besericii Răsăritului... 1800...
Triodu... Blaj, 1890...
Rânduiala *Sfintei Ungeri* care se cântă de un preot. Blaj, 1917.

Pe lângă cărţile de slujbă bisericească, tipografia seminarului din Blaj, conform menirii sale, avea să tipărească şi cărţi şcolare. Cu toate piedecile sistematice, aşezate în calea desvoltării noastre culturale de vitrega stăpânire ungurească de pe vremuri, această tipografie a putut pune în circulaţie o întreagă literatură didactică, din punct de vedere religios şi moral superioară, de cele mai multe ori, celei de acum. Şi, fiindcă sub ocrotirea Bisericii se desvoltară toate treptele învăţământului, a fost firesc să se desvolte o literatură didactică de toate gradele şi nuanţele.

Pentru învăţământul primar, s'a tipărit o serie întreagă de cărţi. Astfel «Abecedarul» Solomonu-Munteanu ajunsese în 1911, anul memorabil al serbărilor semicentenarului Astrei la Blaj, ediţia a XVI-a, iar «Abecedar şi piese de lectură» de Munteanu-Precup, în 1919, ediţia a XVII-a. Catehismele de diferiţi autori încă au ajuns numeroase ediţii. Cel anonim, din timpul mitropolitului Vancea, la 1893, are cinci ediţii; altul, sub mitropolitul Mihalyi, la 1905, are nouă ediţii şi, deosebit de acestea, canonicul Gavril Pop scosese până în 1910 trei ediţii din catehismul său. Tot aşa sunt mai multe ediţii din «Catehismul catolic» şi din cel cu elemente de biblie al P. Nic. Brînzeu. Cel mai vechiu catehism dela Blaj e, precât ştim, «Învăţătură creştinească prin întrebări şi răspunsuri, pentru procopseala şcollelor».

Precum vedem, manualele de curs primar s'au înveднicit cele mai multe să ajungă mai multe ediţii. Semn că erau căutate. În întreaga provincie mitropolitană erau doar peste o mie de şcoli primare. Aşa cum erau aceste şcoli, în încăperi mai modeste, de multe ori, nu în săli vaste şi luminoase ca cele de Stat, cu învăţători ieşiţi din «preparandia», cum se numea pe vremuri şcoala normală din Blaj, de sub conducerea imediată a unui Solomon-Pop-Munteanu-Negruţiu sau aceea mai depărtată a unui Cipariu-Moldovanu-Bunea şi plătiţi nu întotdeauna în numerar, ci cu alimente în natură, întrebuinţând manuale ca cele de mai sus şi privindu-se, aşa cum ar trebui să fie şcoala, ca tinda bisericii, ele îndeplineau o operă de care se cutremurau stăpânitorii nedreptăţii.

Pentru învăţământul secundar încă s'a publicat o literatură didactică, firește mai restrânsă, fiind numărul acestor şcoli, pe vremuri, foarte redus. Nici măcar în centrele eparhiale nu existau, în toate, asemenea şcoli. Având, deci, populaţie şcolară puţină, scrierea şi mai ales tipărirea manualelor necesare se face anevoie, necesitând adevărate jertfe. Dar oricât de reduse şi puţine au fost aceste cărţi, ele au contribuit, alături de cuvântul hotărâtor, plăsmuitor de suflete al profesorilor, la formarea generaţiei ce a săvârşit marea unire naţională şi a avut rol de conducere în atâtea domenii ale vieţii noastre publice. Fără de aportul acestei literaturi, n'am fi avut nici bruma de cultură românească şi creştinească pe care o avem.

Carte de învăţătură religioasă pentru cursul secundar n'a mai apărut apoi decât în 1783. E «Catechismul cel mare cu întrebări şi respunsuri, alcătuit şi întocmit pentru folosul şi procopseala tuturor şcoalelor normăleşti a neamului românesc de Gheorghie Gavril Şincai, directorul şi catechetul şcoalei cei normăleşti din Blaj şi cell...» În «Cuvânt înainte», autorul spune că, înfiinţându-se şcoala normală din Blaj la 1782 şi fiind el numit directorul ei, are datoria să publice manuale potrivite. În cartea de faţă, ar fi «îmbulzit» mai mult material, dar n'a putut, să nu scumpească preţul «pentru... cei seraci, de carii mai mulţi se află în Némul nostru decât bogaţi». În expunere, a întrebuinţat cuvinte curate, pricepute de toţi Românii. La sfârşit, are o săgeată împotriva bârfitorilor «cari în viaţa lor nici atâta n'au făcut pentru binele de obşte; ci numai au zăcut şi au cârtit pe alţii, pizmuindu-le numele şi lauda, care pe dreptate le-au căpătat prin lucrurile céle bune, céle făcute pentru obşte». Cuvinte caracteristice pentru înfierarea acestui păcat specific românesc! Tot el tipăreşte în 1785 «Îndreptare către Arithmetică. Întâia parte, alcătuită şi întocmită pentru folosul şi procopseala tuturor Şcollelor normăleşti a Neamului Românesc».

Dacă pentru studiul religiei, tipografia din Blaj a avut o posibilitate relativă de a imprima mai multe manuale şi unele chiar în destul de numeroase ediţii, pentru studiul limbii române n'a prea avut această posibilitate. De când a luat bine în mână frânele puterii, stăpânirea ungurească din Buda-Pesta nimic nu încerca să împiedece mai mult ca răspândirea cărţilor întocmite în duh românesc. «Compendiu de gramatec'a limbei române», tipărită de T. Cipariu în 1862 la Blaj (ed. III) şi la Sibiu în 1865 (ed. IV) nu s'a mai putut reedita după înfăptuirea dualismului austro-ungar (1867). Din aceeaş pricină, n'au putut avea mai multe ediţii excelentele «Elemente de poetica, metrica şi versificaţiune» din 1861 ale aceluiaş mare scriitor.

Până şi limba şi literatura cea moartă latină şi elină erau ţinute la carantină. De unde în timpul absolutismului austriac şi în primii ani de stăpânire ungurească, tipografia din Blaj a putut scoate câteva manuale..., în anii din urmă aceste apariţii se răresc şi dispar cu totul. Şcolile româneşti erau obligate să folosească textele autorilor clasici, editate şi adnotate la Buda-Pesta, pentru ca şi în chipul acesta să pătrundă ideea şi cunoştinţa limbii maghiare. Aceeaş soartă o aveau şi textele din autorii germani. Şi acestea trebuiau să treacă prin filtrul dela Buda-Pesta. Abia câte un manual de gramatică germană ca cel de Nestor-Popescu, printr'o adevărată minune, a putut să ajungă patru ediţii până în 1908.

Pentru învăţământul teologic superior, adevărat, nu existau restricţiile şi piedecile ce stânjeneau învăţământul primar şi cel secundar. Să nu uităm, însă, că, până în 1859, Academia Teologică din Blaj era singura şcoală superioară la Românii transilvăneni. Dela această dată, mai are o tovarăşă, pe cea din Gherla, întemeiată chiar de întâiul episcop al acestei eparhii, Ioan Alexi, iar acum mutată, odată cu reşedinţa episcopiei, la Cluj.

A trebuit să funcţioneze un şir întreg de ani (1832 –

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

1848) cursul de filosofie ca o încoronare a învățământului secundar, pentru ca T. Cipariu să ne dea «Elemente de filosofia» după W. T. Krug, vol. I (1861), vol. II (1863). Autorul prelucrat trebuia să fie numai decât un German, lansat de anumite cercuri interesate, chiar dacă atâtea dintre încheierile lui erau greșite.

În ordine cronologică, cel dintâi tratat academic de teologie românească rămâne lucrarea harnicului ieromonah Samuil Micu: «Theologhie dogmatică și moralicească despre taine preste tot...»

După «theologhia dogmatică și moralicească» a lui Micu, urmașii au să ne dea tratate distincte de dogmatică, de morală, de pastorală.

Lucrări de știință încă a tipărit tipografia seminarului din Blaj, în număr destul de mare.

Cea dintâi carte ieșită din teascul tipografiei din Blaj, la 1750, este: «Floarea adevărului pentru pacea și dragostea de obște. Din grădinile sfintelor scripturi prin marea străduiia cucernicilor între ieromonași în Mănăstirea Sfintei Troiță dela Blaj la anul 1750 culeasă». Nu se cunoaște niciun exemplar din această ediție. Cu această lucrare începe literatura bisericească originală. Înainte de aceasta, nu s'au tipărit decât traduceri. E bine să ținem seamă de acest lucru.

Lucrări literare, de asemenea, au văzut lumina zilei în tipografia seminarului din Blaj. Aceste lucrări sunt parte traduceri, parte încercări originale.

În asemănare cu lucrările de știință, cele de literatură sunt, cantitativ și calitativ, inferioare. Însemnătatea Blajului n'o constituie poeții și literații, pe cari nu i-a dat, ci istoricii și filologii, oamenii de știință, a căror sămânță, dela Micu și Șincai, se păstrează, neîntrerupt, până în zilele noastre, deși în măsură diferită. E destul de regretabil că un liceu cu tradiții clasice ca cel din Blaj n'a trezit, cu excepția lui I. Budai-Deleanu, și a câtorva mai mici, gust literar și vocații scriitoricești cel puțin cât Brașovul lui St. O. Iosif, dacă nu cât Năsăudul lui George Coșbuc. Mai ales că timpul și materialul omenesc, de care a dispus, au fost cu mult mai bogate decât ale acestor două centre din urmă. Dar, poate, și aici mai bine e să ne mângâiem cu Scriptura care zice: «Duhul suflă unde vrea».

Lucrări juridice și politice încă a tipărit tipografia seminarului din Blaj. Mai presus de orice așezare omenească este dreptatea. Ea e steaua polară, la lumina căreia omenirea poate înainta, făcând binele și înlăturând răul. Mintea însăși nu e decât oglindirea ei pământească. De aceea exclama Simion Bărnuțiu așa: «Dreptul! Minunat și mare nume, cela ce ești menit a fi unul și același la toate popoarele! Tu pe cel ostenit de munca nedreaptă îl odihnești; conștiințele cele căzute și de timpuri barbare umilite le ridici; aperi pe cel mai slab, ții în respect și înfrunți pe cel semeț; mai luminos ești tu decât soarele și mai sfânt decât tăria cerului; unde nu strălucește lumina ta, acolo domnește întunerecul veșnic, sălbătăcia, jalea și nefericirea; prin tine înfloresc bisericile și se veștejesc cu tine dimpreună; pentru tine e desfătare și dulceață a trăi, cinste și mărire a pătimi și a muri!» – Lucrările ce au văzut lumina zilei în această tipografie sunt, firește, în rândul întâiu de drept canonic sau bisericesc. Dar sunt și profane.

Dar precum Blajul a fost centrul de gravitație al atâtor manifestații naționale și politice, tot asemenea tipografia seminarului de aici a pus în circulație atâtea publicații destinate neamului întreg, fără deosebire de confesiune religioasă.

Pentru institute și societăți încă a făcut mult tipografia seminarului din Blaj, tipărindu-le statutele, regulamentele, dările de seamă, convocările ș.a., înlesnindu-le, cu un cuvânt, acțiunea.

Serbările
dela Blaj
1911
o pagină din istoria noastră culturală
publicată de
Despărțământul XI. Blaj al „Asociațiunii".
Blaj

Dar tipografia seminarului a ajutat să se organizeze nu numai institutele și societățile unite locale, ci și cele din altă parte, ba chiar și cele de altă lege.

Publicații periodice încă au apărut, o serie însemnată, în această tipografie. Cercurile conducătoare, bisericești și școlare, ale Blajului și-au dat destul de timpuriu seama ce ajutor prețios e tiparul pentru amvon și scaunul sfintei spovedanii, de o parte, pentru catedră, de altă parte.

Pentru adâncirea vieții religioase a poporului nostru, tipografia a scos un număr de enciclice de ale papilor, scrisori pastorale ale mitropoliților, episcopilor, predici, cărți de rugăciuni și de îndrumare ale preoților, vieți ale sfinților, testamente.

Și, fiindcă o biserică vie nu se poate închipui fără propovădanie, nu lipsesc dintre tipăriturile Blajului predicile, aceste sape care prășesc buruienile ce năpădesc viața sufletului în timpul săptămânii sau al anului.

Încheiere. Așa se înfățișează activitatea tipografiei din Blaj. În mic, ea oglindește o bună parte din însăși viața bisericii unite în cele din urmă două sute de ani. Ca toate așezămintele binecuvântate de sus, ne arată și această tipografie soarta grăuntelui de muștar, din evanghelie. La început e mică, învălită într'o «măhramă», tipărind abia cărți bisericești și școlare de întâia trebuință, dar cu timpul se desvoltă, dând la lumină opere monumentale ca: Biblia lui Micu și Bobb; lucrările de filologie și istorie ale unui Cipariu, Moldovanu, Bunea și Rațiu, atât de mult consultate de toți specialiștii; «Musa Română» a lui Iacob Mureșianu, o revistă muzicală cum n'am avut până acum noi, Românii, sau un volum de interes atât de multilateral ca «Serbările dela Blaj 1911». Spre ea gravitează nu numai Românii din țară, fără deosebire de confesiune religioasă, ci și cei de peste hotare.

(Din "Boabe de grâu", Anul V, nr. 1/1934, pp. 1 – 31)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Aniversare

Gheorghe Șincai
250 de ani de la naștere

Mircea TOMUȘ

Cea dintâi observație care se poate face asupra vieții lui Gheorghe Șincai, din afara acestei vieți și de la o depărtare de două secole, este că, în complexul (auto)biografic al marelui cărturar, pe lângă dimensiunea "vieții trăite", există, cât se poate de evidentă, și una a "vieții conștientizate și evaluate"; vrem să spunem, cu alte cuvinte, că Șincai nu a fost numai un trăitor intens și ardent, până la limitele sacrificiului de sine, al propriei biografii, ci și un observator, un comentator al ei și, în ansamblu și într-un final, un creator al propriei ficțiuni autobiografice. Pentru că ce altceva reprezintă numeroasele inserturi din textul *Cronicii* sale care, alese cu grijă și asamblate potrivit succesiunii cronologice, ar putea însuma nimic altceva decât *viața lui Gheorghe Șincai povestită de el însuși*? Sau ce altceva este *Elegia* sa, decât un concentrat autobiografic supus și modelat de canoanele retorice ale vremii?

La rândul ei, ascuțita conștiință autobiografică a cărturarului își dezvăluie cea dintâi trăsătură într-o substanțială conștiință a propriului eu; *Cronica* lui, *Elegia* tocmai amintită, dar și corespondența și chiar câteva fugitive rânduri din *Economia de câmp* cuprind, după cunoștința și aprecierea noastră, cea dintâi sumă importantă de probe scrise ale conștiinței de sine ca individualitate umană din literele române. Nici un alt cărturar muntean, moldovean sau ardelean de până la el nu a avut o astfel de conștiință a propriului eu ca rezultantă a unei bine determinate ecuații genealogice, ca factor component, bine definit în autonomia lui funcțională, în nucleul familial, mai întâi, ca și în succesivele proximități geografice, profesional școlare, monahale, eclezias-tice, totdeauna de amiciție și comunicare intelectuală, mai larg și felurit sociale, în cele din urmă.

Iar din această acută și activă conștiință identitară, dacă este să ne păstrăm în același registru al priorităților, cea dintâi componentă și, poate, chiar cea mai importantă este aceea a condiției nobiliare. Alimentată concomitent din tradiția propriei familii, din care însemnările din *Cronică* reține episoade grăitoare pentru tăria unei demnități niciodată înfrânte, dar și din bogatul probatoriu al cercetărilor sale istorice, conștiința nobiliară reprezintă, iarăși, poate cel mai concentrat extract al unei conștiințe de demnitate pe care vicisitudinile istoriei ca și necesitățile strategice ale luptei naționale au erodat-o și au ascuns-o până aproape de totala uitare la acel segment al populației românești din Transilvania care ar fi putut să-și afirme sau să-și revendice o calitate aristocratică; ceea ce a făcut, nu numai pentru înțelegerea comună, dar și pentru bună parte din aceea a specialiștilor, istorici, istorici ai culturii, etnologi și chiar sociologi, din această provincie, una locuită, în segmentul ei românesc, aproape în exclusivitate din țărani; deschizând, în acest fel,

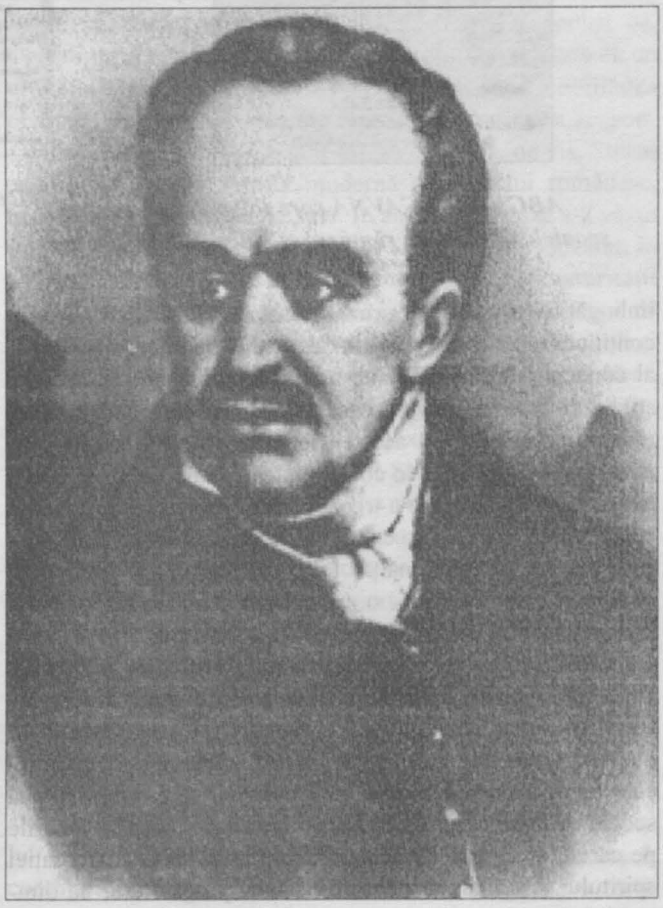

destul de larg, porțile pentru accesul retoricii propopulistе în strategia afirmării naționale, această accepțiune a căpătat statutul de cvasi-exclusivitate care i se cunoaște. Astfel, dacă în *Cronica* lui Șincai sunt refăcute datele esențiale ale procesului politic, devenit istorie, prin care nobilimea autohtonă a Ardealului prefeudal a fost topită în masa noului val de aristocrație, de import prin cucerirea cu sabia, după propria ei exprimare, în epoca în care se consolidau bazele formațiilor feudale ale regatului ungar și ale principatului transilvănean, în schimb, în studiile celui mai demn continuator al său, prin amploarea proiectului istoric, David Prodan, se demonstrează cum, în condițiile unei Europe deschise pentru ideile iluminismului și ale drepturilor popoarelor, argumentului nobilității militanții români i-au schimbat conținutul și relaționarea istorică, proiectându-l în trecutul îndepărtat al epocii de romanizare a Daciei, și i-au lărgit aria de suport de la limita strictă a unei clase la cea largă a unei întregi națiuni.

Șincai însuși, după ce a exprimat, cât se poate de limpede, propria conștiință de nobil român din Transilvania, întemeiată și nutrită de cea a ascendenților săi, a contribuit la

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

ABC
sau
BUCAVNA
SPRE FOLOSUL
SCOLELOR NIAMULUI ROMANESC
A B C
oder
Namenbüchlein,
zum Gebrauche
der
National-Schulen
in dem
Großfürstenthum Siebenbürgen.
Hermannstadt.

ABC sau BUCAVNA spre folosul şcoalelor niamului românesc, **Sibiu, 1783**

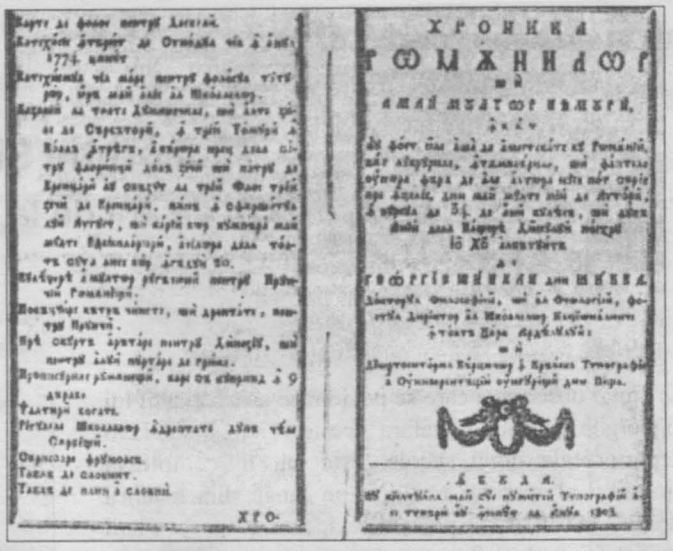
ΧΡΟΝΙΚΑ

Hronica românilor şi a mai multor neamuri **(titlul şi începutul cronicii, publicat în "Calendarul" de la Buda, 1808)**

îmbogăţirea şi, până la urmă, la chiar radicala schimbare a conţinutului ei; a început prin adăugarea, la înţelesul originar al conceptului de nobilitate, a unei dimensiuni noi: aceea a studiului ca exerciţiu de excelenţă şi ridicare a demnităţii umane, de cultivare a acestei demnităţi. Astfel, fie în *Cronică*, fie în *Elegie*, fie în corespondenţă, studiile pe care le-a urmat, şcolile cărora le-a trecut pragul, profesorii pe care i-a ascultat, toate aceste repere ale iniţierii sale intelectuale sunt investite cu o lumină înălţătoare, sunt plasate pe orbita unei demnităţi care presupune o îmbogăţire, o reorientare şi chiar o redefinire a acestui concept.

Sigur că nouă, în trecutul mai mult sau mai puţin depărtat şi poate chiar şi astăzi, tonul exaltat din aceste relatări şi mai ales din *Elegie* ar fi putut sau poate încă să ne pară deplasat, prin emfază; ar trebui să ţinem, însă, în judecata noastră, seamă de tăvălugul istoriei, care, în cele două secole care au trecut de la însemnările lui Şincai, în locurile pe care le-a evocat ca pe nişte repere din harta aristocraţiei spiritului, n-a înaintat numai în sensul progresului; ba dimpotrivă. Două sute de ani n-au adus un număr proporţional de drumuri puse la punct, nici de ferme agricole moderne, ca perfecţionări ale exploataţiilor agricole pe care el le-a cunoscut, iar pe unele chiar le-a administrat, nici condiţiile de igienă şi trai ale populaţiei n-au avansat exponenţial, nici ştiinţa de carte nu şi-a dat alte roade mai însemnate decât înlocuirea culturii vechi cu o incultură nouă. Sigur că, într-un astfel de context fizic, în care părţi întregi din harta acestui colţ de Europă se adânceau şi poate se mai adâncesc încă în bezna unei noi barbarii, fie în variantă comunistă, fie în cea capitalistă, invocări cum sunt cele pe care le cuprinde *Elegia*, care fixează *Săbedul* ori *Şamşudul*, *Oşorheiul* pe harta unei excelenţe a spiritului, alături de *Clujul*, pe care evocatorul îl asocia *Parnasului*, cu *culmile lui desfătate*, sau de *Bistriţa, unde cu arta lui Cicerone-mi plăcu să cultiv mai departe-a mea minte*, au putut să ne pară deplasate şi nu foarte departe de ridicol; dar, dacă a fost aşa, am comis o gravă eroare: n-am citit bine nici harta trecutului, nici mesajul lui Şincai. Cea dintâi, harta adevărată a trecutului, este cea care se presupune în spatele exaltării autorului *Elegiei*; înainte de alunecarea vertiginoasă pe toboganul istoriei, căreia pârjolul unei revoluţii şi două războaie mondiale, dar mai ales ultimul, cu dezastruoasele lui urmări, le-au dat câte un brânci decisiv, sporind zonele de întuneric şi înapoiere pe care funcţionarea principiului inechităţii sociale le crease, adâncindu-le necontenit, lumea locurilor evocate de Şincai cuprindea oazele de lumină din jurul unor venerabile instituţii şcolare sau ecleziastice, şcoli pe lângă biserici sau klostere, mănăstiri valahe a căror distrugere încă mai apasă conştiinţa unei împărătese şi a unui general, în totul, datele trebuincioase unei posibile Arcadii a spiritului în care putea să răsară şi să înflorească noua nobilime cosmopolită a artelor şi ştiinţelor din Transilvania, al cărei component istoricul nostru s-a simţit totdeauna.

Cât priveşte mesajul lui Şincai, el este pe cât de limpede, pe atât de înălţător; în subtextul scrierilor sale, dar atât de aproape de suprafaţa lor încât nu suntem deloc siguri că nu o străpunge uneori, sau numai o vălureşte, există un element de legătură, poate de felul unei relaţii logice intrinseci, presupuse, între condiţia aristocratică de neam, de stirpe, de sânge, cum se spunea în vreme, şi aceea de iniţiere şi apoi excelenţă în arte şi ştiinţe. Ţinând de o familie care a dat indivizi tari pe conştiinţa nobilităţii lor şi care au căutat probarea ei prin cariere publice şi militare, dintre care cel puţin unul, fratele mai mare, Ioan, a primit consacrarea supremă prin sacrificiul vieţii, Gheorghe Şincai nu s-a lăsat cu nimic mai prejos, onorând această condiţie cu exemplara lui pregătire intelectuală; onoarea, dimensiune fundamentală şi definitorie a oricărei nobilităţi, onoarea în serviciu, onoarea militară îşi găsesc, prin persoana acestui descendent al unei familii de nobili care şi-au păstrat naţionalitatea, substitut şi echivalent în onoarea instruirii în litere şi arte.

În acest fel, prin întrepătrunderea şi reciproca definire dintre biografia şi conştiinţa propriei biografii, se construieşte şi se instituie suportului ambelor, viaţă şi conştiinţă, în suma pe care o reprezintă personalitatea; în continuare, deci, din momentul definirii şi închegării principalelor ei componente, subiectul suitei de evenimente care va constitui *viaţa lui Gheorghe Şincai* nu va mai fi o simplă individualitate umană, ci o adevărată *personalitate*, întreagă în bogăţia ei de constituenţi. Dintre care, dacă este să urmăm acelaşi stereotip

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

al priorităților, cel dintâi ne apare *responsabilitatea*; având conștiința nobilității prin origine, redefinită, umplută cu conținutul excelenței în studii, Șincai a identificat în responsabilitate (față de neamul său) termenul imediat necesar al ecuației nobilității (re)definite și, prin aceasta, al personalității sale deplin constituite; în acest moment al traiectului său biografic, în care proaspăta consacrare într-un prim ordin monahal a putut să aducă liantul ori argumentul sacru, mai mult afirmat decât explicit detaliat de purtătorul său, al acestui proces de constituire, a intervenit bătaia de gong cea mai rezonantă în poarta destinului său: ocazia de a locui și studia, un răstimp important, la Roma, în centrul Lumii Catolice și foarte aproape de însuși nucleul de putere al acestui centru.

Putem fi foarte siguri că, în Cetatea Eternă, tânărul valah transilvănean a jucat un rol strict dar plenar determinat de ultima verigă a lanțului care îi lega ființa și viața de propria lor înțelegere: responsabilitatea. Nu chiar în măreața scenă pe care se juca drama puterii universale, dar în anticamerele și pe culoarele ei, el juca rolul unui descendent al acelor fii ai Romei care colonizaseră Dacia barbară și construiseră acolo o citadelă răsăriteană a latinității, acum pradă declinului multisecular început odată cu abandonarea aureliană; venise, acum, la Matricea Sfântă, un supraviețuitor, ceva foarte aproape de un prinț valah, dacă nu chiar un adevărat prinț al artelor și științelor, nobil prin origine, consacrat prin Ordin, ca să caute ajutor, argumente pentru re-construcția acelei noi Rome a răsăritului, legitimată de latinitatea ei. Astfel a fost primit acolo, acceptat la conclavurile înalt intelectuale de la reședința unui viitor cardinal, Stefan Borgia, admis în biblioteci, chiar în fondurile lor cele mai secrete, punându-i-se la dispoziție, cu o înțelegere care nu poate presupune altceva decât consensul asupra unui scop înalt, toate informațiile de care avea nevoie pentru proiectul său.

După care urmează episodul vienez, ecoul necesar al acelei bătăi de gong, atât de pline, în poarta destinului: după capitala imperiului catolic universal (ceea ce este, desigur, un pleonasm), capitala împărăției catolice moștenitoare a imperiului roman originar, pentru care avea să-și dea viața propriul său frate. Dar nu numai, pentru că mai mult decât atât: capitala unui tânăr împărat, locul unde acesta își pregătea campania de restructurare a articulațiilor învechite ale proaspetei sale moșteniri. După ce a fost instruit, prin destin și propria osârdie, cu argumentele istorice ale politicii de resuscitare a ceea ce poate fi considerat o patrie pierdută odată cu defecțiunea lui Aurelian, tânărul monah avea să fie instruit cu deprinderi de gândire logică și alte elemente ale unei politici de aplicabilitate practică, în vederea reformării acestui proiect în sensul programului iluminist al noului împărat. Pentru ca, reîntors în Ardealul natal, să devină oficiantul mai mult al unui vis decât al unei simple diagrame birocratice.

A fost tocmai ceea ce a frânt destinul conturat până acum numai pe reperele excelenței; el construia școli ca și cum ar fi construit o țară pentru viitorul de peste secole, întocmai cum Horea, pe care n-a putut să-l înțeleagă în adevărata lui lumină, construia biserici ca și cum ar fi construit împărăția Dumnezeului dreptății oamenilor pe pământ. L-a înfrânt, ca și pe moțul din Albac, puterea care se răzima pe nedreptate și care ea însăși perpetua nedreptatea. Dacă răzvrătitul a trecut în moarte cu tăria și seninătatea pe care ființa lui omenească le-a putut aduna sub crunta lovitură a roții, pentru că a simțit că va continua să trăiască în visul său de dreptate, în sinea încăpătoare a lui Gheorghe Șincai, constructorul de școli a fost ucis de uneltirile mărunte și rele ale unor călugări rivali, care nu vedeau în poarta de lumină deschisă spre Roma decât prilejul de căpătuială proprie și a rudelor și sprijinitorilor; a continuat să trăiască, însă, în ciuda tuturor adversităților și a loviturilor atât de reale ale destinului, profesionistul visului la care se angajase odată cu constituirea conștiinței de sine.

Slujbaș al visului său, Gheorghe Șincai s-a comportat asemeni înaintașilor săi, care și-au onorat misiunea cu demnitate și, dacă a fost nevoie, s-au sacrificat pentru ea. Conștiința propriei condiții nobiliare a fost împodobită cu un ultim semn de distincție, cel mai înalt; după nobilitatea obârșiei, după aceea a performanței, după aceea a responsabilității, apoi a misiunii în ipostaza ei ideală, de vis, Șincai a construit, în mitografia modernă a spiritului românesc, nobilitatea sacrificiului de sine. În această ipostază s-a văzut pe sine și a fost văzut de cei care l-au înțeles cu adevărat, în substanțialitatea și soliditatea sculpturală a maturității depline, înclinate spre senectute, în ultimii ani ai vieții de ființă umană, rătăcind pe drumurile Ardealului, prin școli și prin poiene, la umbra câte unui arbore sau a câte unui dâmb protector, ca o prefigurare a figurii legendare ce avea să fie. Și cât de fertilă este, în acest context, enigma morții sale, producătoare ea însăși de legendă! Și ce bine este că proba, destul de palidă, a decesului real a venit atât de târziu și de departe, parcă dintr-o altă lume, pentru că dintr-o altă lume! Căci, înainte de a-și fi sfârșit, probabil, zilele într-o localitate pierdută din Slovacia actuală, jertfa lui a fost cerută de românii din Sălaj, care aveau nevoie de un astfel de reper, întocmai cum, înainte de asta, fantoma lui vie a cutreierat locurile și închipuirile vechilor și posibililor lui elevi, pentru că aveau nevoie de el; iar el a trăit și a murit, pentru că a trăit murind și a murit trăind, întocmai cum, peste câteva decenii, Avram Iancu, reactualizând încă o dată vechiul mit românesc al jertfirii de sine, întrupându-l în modelul dascălului neamului și remodelând astfel, cu trăsătura ei finală necesară, condiția nobiliară la românii din Transilvania. Este o recuperare și o re-compensare în deplinătatea lor, fiecare; orfani de fireasca paternitate a propriei clase elitare, pierduți astfel în crivățul vrăjmaș al istoriei, comunității românești din Transilvania i s-a reconstituit, prin viața și opera lui Gheorghe Șincai, componenta și dimensiunea nobiliară, pe trunchiul aparent firav, dar viguros prin tăria interioară, a unei conștiințe individuale și de familie, pe care s-au putut adăuga semnele de aur ale excelenței, responsabilității, misiunii și, până la urmă, chiar ale jertfei de sine. S-a redefinit, astfel, un nou model de nobilitate, în care conta mai puțin dovada sângelui, devreme ce toți ne tragem din stirpea imperială a latinității, și s-a constituit noua "nobilime" română din Transilvania, care a fost, o bună bucată de vreme, aceea a cărturarilor de frunte și jertfitori.

Cât a fost de "operant" un astfel de factor din politica neamului o pot spune marile momente de izbândă prin autodefinire și autoafirmare, de la 1848, din Procesul Memorandului, din Marea Unire de la 1918; cât ar fi, în impasul actual, nevoie de un astfel de factor, las pe alții să se pronunțe.

Avrig, 17 februarie 2004

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Autografe contemporane

Haralamb ZINCĂ

Fiecare om cu clepsidra lui

Bibliografie

Născut la 4 iulie 1923, Roman.

- 1950: *Primăvara*, roman, ESPLA
- 1952: *Cazul R 16*, roman, Editura Ministerului Afacerilor Interne
- 1953: *Urmele*, roman, Editura Ministerului Afacerilor Interne
- 1954: *Jurnal de front*, roman, ESPLA
- 1955: *Atac la obiectivul 112*, roman, Editura Ministerului Afacerilor Interne
- 1958: *A doua tinerețe a uzinei*, publicistică, Editura Consiliului Central al Sindicatelor
- 1958: *Ultima toamnă*, roman, ESPLA
- 1958: *Cum am devenit uzbec*, povestiri, Editura Cartea Românească
- 1959: *Popasuri*, reportaje, ESPLA
- 1959: *Un civil în tranșee*, nuvele și schițe, Editura Tineretului
- 1960: *Sfârșitul spionului fantomă*, roman, Editura Militară
- 1961: *Dintre sute de catarge*, roman, ESPLA
- 1962: *Palma lui Hercules*, schițe și povestiri, Editura Tineretului
- 1964: *Zefirul*, schițe și povestiri, Editura Militară
- 1965: *Ordinul* Stejarul *în acțiune*, schițe și povestiri, Editura Militară
- 1965: *Taina cavalerului de Dolenga*, roman, Editura Militară
- 1967: *Moartea vine pe bandă de magnetofon*, roman, Editura Militară
- 1967: *O invitație după miezul nopții*, roman, Editura Militară
- 1968: *Ochii doctorului King*, roman, Editura Militară
- 1969: *O crimă aproape perfectă*, roman, Editura Tineretului
- 1970: *Crima de la 217*, nuvele, Editura Militară, Premiul Asociației Scriitorilor din București
- 1971: *Și a fost* Ora H, roman-document, Editura Militară
- 1972: *Un caz de dispariție*, anchete sociale, Editura Cartea Românească
- 1973: *Limuzina neagră*, roman, Editura Militară
- 1973: *Dispărut fără urmă*, roman, Editura Militară
- 1974: *Supersonicul 01 decolează în zori*, roman, Editura Militară

[...]. *Fila 2 de calendar.* La sfârșitul lunii noiembrie a anului 1940, un șlep sub pavilion românesc debarca pe malul stâng al Prutului, la Reni, un grup de așa-zișI repatriați. Printre aceștia mă număram și eu, aventurierul. La Galați, făcusem rost de acte false care atestau că sunt născut la Bălți. Am ajuns pe acel șlep printr-un joc al întâmplării. Următorul șlep, ajuns la Reni 24 de ore mai târziu, a fost întors din drum, autoritățile sovietice anunțând închiderea frontierei. Aș fi putut foarte bine să mă aflu în transportul celor returnați la Galați. Ce-i drept, aș fi încasat în port o păruială bună de la poliția legionară, dar, în cele din urmă, tot m-aș fi întors la București, pe strada Negru Vodă nr. 36, unde-mi lăsasem părinții în lacrimi. N-a fost să fie așa. Se vede treaba că eram programat pentru o lungă și sinuoasă aventură într-o lume străină, cu popoare și datini diferite, și unde nu aveam nici măcar o rudă, fie ea și foarte îndepărtată, de care, în momentele de grea cumpănă, să mă pot agăța. [...].

[...]. AM VAZUT SOROCA în flăcări. Când mi-am întors privirile, orașul de pe deal ardea de la un cap la altul. Abia ieșisem din apele Nistrului, eram ud, înfrigurat, nedumerit de tot ceea ce vedeam și trăiam. Întunericul nopții cobora din înalturi sau izbucnea din flăcări spre înalturi. Ardea Soroca... ardea un vis... primul vis al tinereții mele.

Lângă mine, ud și el din cap până-n picioare, Hună. Ce demon l-o fi îndemnat, oare, să-și abandoneze familia și să pornească în bejenie alături de mine? Nici eu, nici el nu știam încotro o să ne poarte războiul ce abia începuse. El, Hună, ar fi putut să rămână lângă ai lui și să îndure calvarul conflagrației împreună cu cei care-l aduseseră pe lume. Cât de mult trebuie să fi iubit acest adolescent adolescența mea!

Pe malul stâng al Nistrului ardea orașul său natal, ardea visul meu... Acolo în flăcări, ori în pragul flăcărilor, era o școală. Mă așezam într-una din băncile sale și îmi vedeam împlinită năzuința de a învăța. Dar n-am învățat decât o vară...

Acolo în flăcări, ori în pragul flăcărilor, era un teren de sport. Pe suprafața lui verde, bătusem pentru prima oară o minge adevărată de fotbal, cu ghete adevărate de fotbal...

Acolo în flăcări, ori în pragul flăcărilor, era casa croitoresei "Americanca". Plecase în America, dar se înapoiase la Soroca, iar oamenii locului o porecliseră "Americanca". Sub acoperișul casei ei, școala închiriase pentru mine și pentru un alt elev o cameră mobilată...

Acolo în flăcări... Și noaptea ploua cu întuneric peste imensa diademă incandescentă a unui târg mai patriarhal chiar decât Romanul și mă gândeam că, poate-poate, o va îneca în beznă.

Soroca! Pentru mine, piatră de kilometru. Primul oraș incendiat de război... primul oraș pe care îl vedeam prăbușindu-se în flăcări. Ultimul aveam să-l văd patru ani mai târziu și se va numi Königsberg... [...].

[...]. IARNA, PE FRONT, morții sunt frumoși – nu se înnegresc, nu se topesc, nu împut văzduhul. Soarele-i secătuit de raze, iar viermii hibernează la "căldura" osuarelor subterane.

Iarna, pe front, morții războiului sunt înfășurați în giulgiuri de gheață... țesute parcă din aburul respirației lor.

Iarna, pe front, bătrânii ciocli ai câmpurilor de luptă sunt mulțumiți de misiunea încredințată de statele-majore ale războiului: culeg morții ca pe niște statui de gheață ce se stivuiesc, cuminte și frumos, în căruțele sau sănile funerare...

Iarna, pe front, morții se stivuiesc disciplinat în gropile comune: cadavru peste cadavru... Iar dacă groparii vor... iar dacă groparii au timp, îi mai pot așeza pe morți în picioare, ca pe niște statui, unul în fața altuia – pentru a-și vedea chipurile, pentru a-și ține, astfel, de urât... Și așa, acoperite de pământ, de pământul dătător de viață, statuile de gheață ale eroilor necunoscuți se vor metamorfoza în grâu sau poate în sare. Iar noi, mestecând pâine, abia ne vom aminti de morții războiului...

Iarna, pe front, morții sunt frumoși, îmi zic împăcat cu gândul că, dintr-o clipă în alta, pot deveni statuie de gheață. Deodată, un glas pițigăiat, ascuns undeva în telefonul de campanie, mă strigă risipindu-mi gândurile –

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

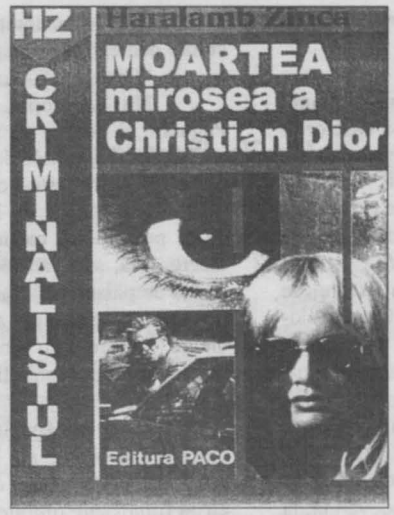

mușuroi de furnici într-un cap – țintă pentru gloanțe și schije.

"Alo, «Fanionule», aici «Farul»! Mă auzi?"

Îl aud și urlu cu o sălbăticie nejustificată:

"«Farule», sunt «Fanionul»! *Sluşaiu!*"

"Deconectează legăturile! mi se ordonă. În cinci minute, plecarea..."

Mă ridic în picioare. Mă izbesc de cerul de vreascuri al adăpostului și-l străpung. Descopăr, cu bucuria fătului ce iese din bezna unui pântec de mamă, căderea leneșă a fulgilor de zăpadă. Ies din groapă. La viață? La moarte? În depărtare, tunurile au prins să bubuie, fulgerând văzduhul cu imagini apocaliptice. Îmi amintesc vag că, zăcând în groapa de transmisionist cu receptorul atârnat de urechea mea bleagă, cineva mi-a comunicat un mesaj neverosimil, cum că, iarna, morții ar fi frumoși. [...].

[...]. TOAMNA ANULUI 1943, precum și iarna ce i-a urmat, ne-au adus, mie și prietenului meu, greutăți nemaiîncercate până atunci. În vară, pe când hălăduiam prin văile munților în compania unor vaci și a "odraslelor" lor, în alte zone ale Uzbekistanului (republica participa la Marele Război de Apărare a Patriei cu toate forțele și bogățiile sale) fuseseră deschise două mari șantiere – al unui viitor canal de irigații cu nume de basm – "Farhat și Șirin" – și al unei viitoare uzine siderurgice. Conform rânduielilor statornicite de legile războiului și de unele experiențe antebelice (Canalul Fergana), fiecărui colhoz îi revenea obligația să trimită pe șantiere câte un lot de lucrători cu hrana necesară pentru treizeci de zile. Loturile se succedau pe toată durata iernii.

Am plecat cu primul lot, Hună urmând să plece după întoarcerea mea. Era pentru prima oară, de la izbucnirea războiului, când viața ne despărțea. A fost o experiență dură, tristă și dureroasă. Vesel și ușor nu era nicăieri, dacă țineai morțiș să trăiești cinstit, în rând cu cei mulți. Bărbații valizi și în puterea vârstei din colhoz plecaseră de mult pe front. Așadar, din lot nu puteau să facă parte bătrânii și inapții pentru serviciul militar. Nu exagerez când mărturisesc că, din lotul colhozului "Lenin" din Totkent, eu eram cel mai tânăr și mai viguros "uzbec". Am adus cu noi, pe șantier, nu numai alimente, ci și plăpumi pe care să dormim, precum și *kitmani* – viitoarele noastre instrumente de lucru –, de fapt, niște sape mari, tăioase, numai bune să muște bucăți din pământul uscat și tare ca piatra al Uzbekistanului. Pe șantier nu ne așteptau barăci, așa cum ar fi fost normal, ci un șir de bordeie săpate în pământ de cei ce munciseră aici înaintea noastră, după un model dat, probabil, de conducerea șantierului. Pe priciul de pământ acoperit cu paie puteau să doarmă zece oameni, înghesuiți unul într-altul. Te mișcai anevoie înăuntrul adăpostului. Mâncarea, ceaiul ni le preparam pe o vatră în fața bordeiului. Timp de o lună de zile am trăit în aceste condiții, alături de alți nouă colhoznici uzbeci cu bărbi albe. Fusesem trimis să lucrez la o carieră de piatră a șantierului, deoarece nu știam să mânuiesc *kitman*-ul. Dislocam piatra cu o rangă, o spărgeam cu un baros, apoi o căram și o rânduiam în "metri cubi". "Stivele" dovedeau îndeplinirea sau neîndeplinirea normei. Munca ținea cât o zi-lumină. Pentru cei ce lucrau la canal, efortul întrecea orice închipuire. Mii și mii de brațe ridicau *kitman*-ele și săpau vadul canalului. Apoi, aceleași brațe încărcau pământul în coșuri de nuiele pe care alți oameni, tot cu miile, le luau în spinare și urcau cu ele malul, pentru a înălța un munte de pământ... Un furnicar apocaliptic...

În condițiile acestea, care se deosebeau prea puțin de cele din lagărul de prizonieri situat dincolo de gară, împrejmuit cu un gard de sârmă ghimpată, igiena, se înțelege de la sine, lăsa de dorit. Ne năpădiseră păduchii, tifosul exantematic și malaria făceau ravagii. Am rezistat și acestei încercări. De când se lumina de ziuă și până la lăsarea întunericului, spărgeam și căram piatră, aidoma unui ocnaș. Barem dacă aș fi

- 1975: *Dragoste moartă*, nuvele și povestiri, Editura Cartea Românească
- 1975: *Un glonț pentru rezident*, roman, Editura Militară
- 1976: *Soarele a murit în zori*, roman, Editura Militară
- 1977: *Mapa cenușie* G. R., roman, Editura Militară
- 1977: *Dragul meu Sherlock Holmes*, roman, Editura Militară
- 1978: *Toamnă cu frunze negre*, roman, Editura Militară
- 1979: *Eu, H. Z. aventurierul*, nuvele, schițe, publicistică, Editura Cartea Românească, Premiul Uniunii Scriitorilor
- 1980: *Anotimpurile morții*, roman, Editura Militară
- 1981: *Glonțul de zahăr*, roman, Editura Militară
- 1982: *Sfârșitul cavalerului de Dolenga*, roman, Editura Militară
- 1982: *Destinul căpitanului Iamandi*, roman, Editura Militară
- 1983: *Dosarul aviatorului singuratic*, roman, Editura Militară
- 1984: *Operațiunea* Soare, roman, Editura Militară
- 1985: *Ultima noapte de război, prima zi de pace*, roman-document, Editura Militară
- 1986: *Revelion 45*, roman-document, Editura Militară
- 1987: *Noaptea cea mai lungă*, 3 vol., roman, Editura Militară
- 1988: *Fiecare om cu clepsidra lui*, proză memorialistică, Editura Cartea Românească
- 1990: *Coșciugul agentului K-05*, nuvelă, Casa editorială Odeon
- 1991: *Temerarul*, nuvelă, Editura Albatros
- 1991: *Suspecta moarte a lui Mario Campanella*, roman, Editura Quintus
- 1992: *Moartea m-a bătut pe umăr*, nuvelă
- 1993: *Spion prin arhive secrete*. Fața nevăzută a unor cazuri, Editura Garamond
- 1993: *Interpolul transmite: Arestați-l!*, roman, Editura Garamond
- 2000: *Noiembrie însângerat*, roman-document, Editura Pro
- 2001: *Moartea mirosea a Christian Dior*, roman, Editura Paco

Traduceri din limba rusă

- 1965: *Povestiri cubaneze*, Editura Ion Creangă
- 1966: V. Arionov, *Bilet spre stele*, roman, Editura pentru literatură universală
- 1967: Iuri Bondarev, *Liniște*, roman, Editura pentru literatură universală
- 1968: *Povestiri indiene*, Editura Ion Creangă

1984: *Un om în loden*, scenariu de film, în colaborare cu regizorul Nicolae Mărgineanu

Volume traduse în limbile rusă, ucraineană, lituaniană și uzbecă:

Jurnal de front; *Moartea vine pe bandă de magnetofon*; *Dragul meu Sherlock Holmes*; *Un glonț pentru rezident*; *Cum am devenit uzbec*.

Alte volume au fost traduse în Polonia, Cehoslovacia și Bulgaria.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

ştiut şi înţeles la ce avea să folosească truda mea şi a altora pe un şantier aflat la mii şi mii de kilometri de front... [...].

[...]. MĂ SIMŢEAM OBOSIT, ca o zi de iarnă în pragul primăverii. Şi mărşăluiam. În noapte, la lumina sinistră a caselor în flăcări. Mărşăluiam dormind în picioare, iar noaptea, mânată din urmă de rotaţia pământului, trecea prin noi şi printre noi.

Mă simţeam obosit de parcă aş fi trecut prin toate războaiele pământului. Şi mărşăluiam dormind în picioare, iar din când în când, mă trezeam zguduit de acel strigăt: "*Pod noghii!*" ("Fereşte picioarele!" – în limba rusă) care, trecând de la un soldat la altul, se transforma de-a lungul coloanei într-o melodie stranie. Când melodia ajungea la mine, o împlineam şi eu cu strigătul meu, ştiind că în clipa aceea trebuie să mă feresc, că sub picioare se cască o groapă, sau o băltoacă, sau dracu' ştie ce altceva. Mărşăluiam dormind, strigam: "*Pod noghii!*", ca apoi să aud ca într-un vis şerpuirea melodiei născută din glasul răguşit al unui soldat necunoscut.

Nu ştiu, visam ori nu, dar în sufletu-mi obosit s-a aprins dorinţa de a mă opri şi de a asculta muzică... o muzică adevărată, la fel de adevărată ca şi războiul.

Mărşăluiam, ochii-mi erau închişi, ori deschişi, strigam "*Pod noghii!*", săream maşinal peste ceva, să nu mă împiedic, şi doream să ascult muzica... o muzică adevărată... adevărată ca moartea. Mărşăluiam şi gândurile, fără voia mea, călătoreau pe toate lungimile de undă în căutarea muzicii. Îmi aminteam numele unor compozitori celebri, titlurile unor opusuri celebre. Nu-mi aminteam însă nici un sunet, nici o frântură de simfonie... nici un motiv odihnitor şi fermecat. Un motiv... să-l aud, iar noaptea înconjurătoare să se transforme dintr-odată într-o uriaşă sală de concerte. Să-l aud, iar flăcările ce le vedeam dănţuind peste case să se transforme brusc într-o uriaşă orchestră.

Mă simţeam obosit ca un om. Şi doream să mă opresc, ori să nu mă opresc, dar să ascult muzică... o frântură... un motiv. Mărşăluiam dormind. Strigam "*Pod noghii!*", deschideam pentru o clipă ochii, îi descopeream pe cei ai războiului. Apoi, când ochii mi se închideau, gândurile porneau iarăşi, şi mai năvalnic, în căutarea muzicii. Dar căutările mele lăuntrice şi haotice, ca o retragere în debandadă, se loveau în neştire de pereţii tranşeelor, de blindajul tancurilor, de cerul avioanelor, de colivia de foc a războiului. Şi "*Pod noghii!*" rămânea singura melodie pe care o desluşeam şi care plutea deasupra capetelor noastre ca o pasăre binefăcătoare.

Mă simţeam obosit. Şi doream să mă opresc, să ascult puţină muzică... Atât de puţină cât sclipirea unei stele căzătoare, căci ştiam că mă va odihni. Apoi am uitat de această dorinţă. Nu ştiu după cât timp, nu ştiu la ce oră din zi sau din noapte, ne-am lovit de inamic. Din marş am intrat direct în luptă. Oboseala se pierdu în mine ca o amintire neplăcută. Iar dorinţa aceea, nu mai mare decât un bob de grâu, de a asculta muzică fu spulberată o dată cu explozia primului obuz. Bătălia ţinu o zi sau poate o noapte, sau poate o viaţă, nu ştiu. Ştiu doar că, după asta, ne-am reluat marşul... Mărşăluiam dormind. Iar într-un amurg de toamnă, am intrat într-un cătun lituanian imediat după ce hitleriştii fugiseră. Ni s-a dat ordin să ne răspândim prin casele părăsite şi să ne odihnim. Împreună cu alţi camarazi, am intrat într-o încăpere devastată. Deodată, am zărit într-un colţ un patefon. Şi dorinţa de a asculta muzică s-a reaprins. Mă bucuram de parcă mi-aş fi amintit cum se face dragoste şi m-am repezit la patefon ca la o femeie în aşteptarea mea. Pe el, o placă parcă anume pregătită pentru mine. "Ce ziceţi, băieţi, ascultăm puţină muzică?" Cei din jur au mormăit obosiţi. Mi-am pus arma şi raniţa deoparte. Arcul era bun, îl învârteam şi, ameţit de bucurie, trăgeam cu coada ochiului la tovarăşii mei. Îşi lepădaseră şi ei armele, raniţele, se întinseseră pe podea, iar mie mi s-a părut că sunt gata să mă asculte. Am declanşat cu grijă patefonul, discul a început să se rotească, apoi am aşezat acul pe liniile negre ale plăcii. M-am aşezat turceşte, mi-am încrucişat braţele ca un şcolar silitor şi am închis ochii gata să trăiesc din plin izbucnirea muzicii. S-a auzit mai întâi fâşâitul specific al patefonului, apoi sunetele măiestre ale unei viori. Imediat însă, sunetele viorii au fost acoperite de câteva hohote de râs. Am deschis ochii şi m-am holbat nedumerit la patefon. Acul smulgea din nou plăcii sunetele unei viori acoperite imediat de hohote batjocoritoare de râs. Am înmărmurit. Pe măsură ce violonistul încerca un motiv din Paganini, hohotele de râs închise în placa aceea neagră ca un duh rău se înteţeau, deveneau barbare, acopereau ca nişte chiote demenţiale muzica atât de mult dorită.

"Opreşte-l!" a urlat cineva enervat.

Nu l-am oprit. Placa se rotea leneş, cântând şi râzând, Paganini şi hohote de râs... Hohote de râs şi Paganini... Placa se rotea lăsând hohotele de râs să se amuze pe seama violonistului.

"Da' opreşte-l odată, când îţi zic!"

Un bocanc de infanterist îngreuiat de somn şi de noroi a căzut peste placă ca un proiectil. Patefonul a amuţit. S-a lăsat o tăcere grea, stingheritoare. Placa plesnită îmi amintea acum de o pânză de păianjen. M-am aplecat totuşi să-i citesc eticheta albastră. La lumina opaiţului, am desluşit cuvintele: "Der Jude mit der Geige" ("Evreul cu vioara" – în limba germană), însoţită de menţiunea "Muzică distractivă pentru soldaţii germani".

[...]. MAMA. Ştiam că o să moară. Mă adusese pe lume cu cincizeci şi opt de ani în urmă, iar de atunci un cordon ombilical continua să mă lege în chip miraculos de EA, de fericirile şi nefericirile fiinţei sale ţintuite la pat de mai mulţi ani.

Ştiam că o să moară. Şi, o dată cu ea, în mine ceva murea încet, dureros de încet. Simţeam cum fiecare celulă cedată adâncea o groapă. Aceea în care urma să-i cobor coşciugul.

Ştiam că o să moară... încă din acea zi de ianuarie când, venind la căminul-spital s-o văd, infirmiera mi-a şoptit complice. "Îi e rău... refuză hrana... vomează..."

Am găsit-o pierdută între două perne mari: micuţă – Doamne, cât se micşorase de când picioarele ei nu mai atinseseră pământul! –, sfrijită, gălbejită, puţin speriată de cântecul a cărui ademenire numai ea o auzea. A mai găsit în ea un strop de putere să-mi zâmbească încurajator. Şi eu ştiam că, de astă dată, se pornise pe un drum fără întoarcere. O mai pornise ea, MAMA, la drum. Ultima oară într-un ajun de An Nou, după o operaţie grea. Pornise ca într-un colind. După părerea medicilor, ajunsese destul de departe... poate chiar întrezărise prin aburul azuriu al infinitului porţile Raiului. Dar se răzgândise şi, spre uluirea doctorilor, se înapoiase cuminte pe patul secţiei de reanimare. Ceva, pe acolo, pe sus, trebuie să nu-i fi plăcut. Nu m-aş fi mirat să aflu că de vină era chiar Raiul, căci MAMA prea fugea din calea binelui.

MAMA! De data asta nu mai avea cum să se smulgă chemării... Parte din ea şi pornise în recunoaştere. Mi-o spuneau ochii ei – unul atacat de glaucom, celălalt înecat în tristeţea despărţirii. Se stingeau, cu încetul, optzeci şi opt de ani: mai întâi, ca o prevestire, i-au murit oasele, apoi dinţii din gură, apoi un ochi... Inima însă mai era de partea ei.

"Nu mă mai ia odată Dumnezeu!" mi s-a plâns după ce ortopedul i-a împachetat oasele – nişte beţişoare! – în feşe muiate în ghips.

Acum, către acest sfârşit de ianuarie, Dumnezeu şi-a amintit de gândurile ei rebele şi a hotărât s-o aducă lângă El.

"Spune şi tu..., mi se destăinuise mama atunci când, după o primă fractură de col femural, ignorând cu încăpăţânare toate sfaturile medicilor, coborâse din pat şi cu ajutorul unui taburet transformat într-un inedit «aparat de mişcare», pusese din nou stăpânire pe bucătărie – spune şi tu, cu cine să mă iau de piept? Cu Dumnezeu? De unde să-l iau? N-am decât o dorinţă, una singură. Şi El ştie asta, ştie că vreau să mor în bucătărie, dar aşa, dintr-o dată... Ce mare lucru îi cer? Să nu mă chinuiesc, să nu vă chinuiesc... Atâta milă îi cer... Iar El?!"

Necazurile o căutau, ca pe orice mamă bună şi răbdătoare. Nimic de zis, o găseau întotdeauna, oricâte adrese ar fi schimbat între timp. Uneori, când socotea că zilele prea-i trecuseră liniştite, pornea ea, din proprie iniţiativă, în căutarea necazurilor. Cu ce ciudată lege lăuntrică se născuse! Să refuze fericirea, să o ocolească, uneori, cu violenţă!

"De m-aş vedea odată pe cealaltă lume!"

"Mamă, dar cum crezi că o fi pe acolo?"

"Rău, băiete, n-are cum să fie. Dacă ar fi rău, de mult s-ar fi întors unii pe pământ!"

Stau la căpătâiul ei. Ştiu că mă pândeşte pe sub pleoape dar, cu o viclenie copilărească, ea se preface că doarme.

Bucureşti, 1988

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Biblioteci bucureștene

Scrisori din interior

Vă amintiți întrebarea confratelui nostru, ziaristul?! "Mai vine lumea la bibliotecă, domnule?!" Vine, afirmam. Dacă există biblioteca publică. Iar statisticile demonstrează afirmația. În 2003, în toate filialele Bibliotecii Metropolitane București s-au depășit principalii indicatori de performanță. Nu este o realizare ușor de trecut cu vederea. Condițiile de muncă, dotările filialelor, ofertele culturale înconjurătoare, salariile bibliotecarilor publici, toate duc cu gândul la întrebarea ușor ironică a amicului nostru jurnalist. Cum mersul bibliotecii publice bucureștene este sub voința consilierilor noștri aleși, rezultatele ne dau o satisfacție aparte. Voi exemplifica cu noua filială modernizată și redeschisă la 26 februarie a.c. Cu atât mai mult, cu cât este o filială amplasată într-unul dintre cele mai deficitare sectoare ale Bucureștilor din punct de vedere al dotărilor cu astfel de servicii publice de informare și lectură. La o populație de 391.235 de locuitori (2003), în Sectorul 3 funcționează doar trei biblioteci publice, necesarul fiind de peste 15 filiale. Așa cum bine a punctat la redeschidere, domnul viceprimar al sectorului Valentin Timnea, se impune un efort deosebit din partea tuturor autorităților locale pentru asigurarea locațiilor în care să fie dezvoltate asemenea servicii publice necesare informării și civilizării microcomunității.

La **Filiala LIVIU REBREANU**, din Cartierul Titan, Bd. Lucrețiu Pătrășcanu, 13, s-a reușit practic dublarea suprafeței (259 m^2) de acces pentru utilizatori. Un colectiv de harnici bibliotecari (Florentina Dobrogeanu-Ipsilante – coordonator, Anca Badea, Constanța Cordoș, Emma Ianosy și Cristian Radu, la care se va adăuga, în curând, Liliana Apostol) a reușit printr-o implicare totală, într-un timp extrem de scurt, reorganizarea într-o nouă și eficientă formulă a spațiului modernizat, rezultat în urma reparațiilor generale efectuate aici. Utilizatorii beneficiază, deja, de toate serviciile generale ale unei biblioteci publice. Odată cu finalizarea etapei a doua, și această filială se va integra în rândul celor cu servicii informatizate prin dotările cu tehnologiile electronice de care va beneficia până la sfârșitul anului. Este a doua mare victorie din acest an, la care consemnăm și redeschiderea în spații complet renovate a filialelor **GEORGE TOPÂRCEANU, GHEORGHE LAZĂR** și **PETRE ISPIRESCU**. Nu putem trece cu vederea, însă, și amara înfrângere prin închiderea **Filialei CEZAR BOLLIAC** din zona Domenii, cauzată de retrocedarea spațiului.

Dar nu aceste vești constituie subiectul principal al epistolei de față. Am amintit de existența unei oferte de servicii de informare și lectură publică a Bibliotecii Metropolitane București pentru toți membrii comunității bucureștene. La cele cu caracter general se adaugă, în funcție de profilul anumitor filiale, serviciile speciale. Ne vom opri, în cele ce urmează, la trei din gama serviciilor generale, servicii care țin

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Imagini de la redeschiderea filialei "Liviu Rebreanu"

de comunicarea cu membrii comunității, de crearea legăturilor stabile între bibliotecă și utilizatori, între bibliotecă și membrii comunității pentru care funcționează și nu în cele din urmă între membrii comunității prin intermediul bibliotecii publice.

Comunicarea este cea mai mare problemă a societății contemporane. Lipsa comunicării conduce la efecte extrem de nocive. Înstrăinarea/ alienarea, cel mai des semnalată de specialiști, le guvernează pe toate celelalte. Dacă în lumea satelor, comunicarea se realizează spontan, vrei nu vrei, în mediul urban, cu cât este mai mare localitatea, comunicarea este tot mai greu de realizat. Atunci când nici activitățile generale nu se desfășoară normal, când sunt mari diferențe între vorbele și faptele autorităților alese, oamenii se retrag în celulele cenușii ale moștenirii totalitare, unde își creează o lume proprie, de multe ori artificială, alimentată prin fire, văzute și nevăzute, de mass-media. Implicarea multor concetățeni la bunul mers al comunității este din ce în ce mai redusă.

Singura instituție care face ceva gratuit, pentru membrii comunității, care contribuie la redeschiderea sau păstrarea comunicării este biblioteca publică. Prin structura ei modulară, biblioteca publică este prezentă, sau ar trebui să fie prezentă, în toate microcomunitățile/ cartierele orașului. Reamintim că serviciile de bibliotecă publică nu se rezumă la împrumutul sau restituirea unor documente de bibliotecă (cărți, ziare, reviste, casete video sau audio, discuri etc.). Biblioteca publică oferă, de fapt, informații din orice domeniu al activității umane, de la nivel microcomunitar (despre cartierul sau despre sectorul în care își desfășoară activitatea sau despre București), până la nivel macrocomunitar (despre România, despre Uniunea Europeană sau despre Terra) pentru orice membru al comunității pentru care funcționează, fără nici o discriminare.

Biblioteca Metropolitană București derulează, prin serviciile și birourile sale, programe și proiecte care contribuie la apropierea mai mult a oamenilor de diferite vârste și profesii din microcomunitate. Să se cunoască mai mult și să ia contact direct cu valorile și personalitățile locale sau naționale. Sunt servicii care includ mesaje de tip vizual (expoziții, vitrine, afișe, bibliografii, fluturași, pliante ș.a.) sau cele, mult mai complexe, care determină și deblochează comunicarea. Rezumăm totul în gama celor trei tipuri de servicii: **Marcarea evenimentelor culturale și de interes comunitar**, **Facilitarea dialogului cultural-civic între diferite grupuri și persoane** și **Colaborarea la programe de educație permanentă, formare și perfecționare umană și profesională**.

Dintre acestea, manifestarea anuală cu un înalt grad emoțional și de interes microcomunitar, la nivelul filialelor, este cea cuprinsă în proiectul **ZIUA BIBLIOTECII** din cadrul programului **PAȘI SPRE BIBLIOTECA METROPOLITANĂ BUCUREȘTI** derulat de către Serviciul Relații Publice. Este sărbătoarea pe care bibliotecarul public o oferă

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

microcomunității în slujba căreia se află. Este momentul de vârf în care comunitatea își sărbătorește bibliotecarul și biblioteca, care asigură informația utilă și bucuria lecturii. Este unul dintre proiectele cele mai greu de realizat, dar care oferă și cele mai mari satisfacții. Organizatorilor și participanților sau participanților și organizatorilor. Am avut plăcerea și bucuria să particip și, totodată, să mă implic în organizarea unor asemenea evenimente. Chiar dacă spațiile nu permit intrarea tuturor doritorilor, chiar dacă surprizele nu au fost întotdeauna plăcute, oamenii s-au întâlnit, s-au văzut, au comunicat. Este o comunicare în direct rar oferită, la nivel microcomunitar, din partea instituțiilor publice. Multe dintre acestea ar putea folosi chiar spațiile bibliotecilor publice printr-o colaborare eficientă. Colaborare care are loc în unele cazuri. Ceea ce s-a întâmplat la filiale ca **MIHAI EMINESCU** (bibliotecar Margareta Alexa), **B.P. HASDEU** (Elisabeta Smădoiu și Lăcrămioara Vesalon), **IOAN SLAVICI** (Lelia Rădulescu și Mihaela Preda), **PETRU MAIOR** (Cecilia Albie), **ALECU RUSSO** (Georgeta Cristea), **CEZAR BOLLIAC** (Daniela Radu), **COSTACHE NEGRUZZI** (Ana-Mihaela Mihalcea), **NICHITA STĂNESCU** (Liliana Radu și Rodica Roșioru), **ION NECULCE** (Eugenia Popescu și Cristina Dumitrașcu), **GEORGE CĂLINESCU** (Cristieana Hopu), **MARIN PREDA** (Marilena Chiriță, Micheline Trancu-Boscoff și Aurora Petrila), **GEORGE BACOVIA** (Carmen Scoipan), **CEZAR PETRESCU** (Emilia Arsici) sau **CAMIL PETRESCU** (Gabriela Niculescu) ș.a., unde locuitorii zonei s-au putut întâlni și dialoga cu invitații speciali, au putut lua cunoștință cu premiații filialei (cel mai bun sau cel mai fidel utilizator al filialei; cel mai bun colaborator sau cel mai generos sponsor) sau afla noi lucruri despre activitatea Bibliotecii Metropolitane București, a filialelor sale și a invitaților. Întâlniri cu Ileana Vulpescu, Savel Stiopul, Sanda Sântimbreanu, Grigore Gonța, Ion Horea, Mircea Coloșenco, Silviu Dragomir, George Chirilă, Vladimir Roșianu, Passionaria Stoicescu, George Zarafu, Ilie Huică, Cornelia Ștefănescu, Nicolae Georgescu, Ion Acsan, Matei Gavril Albastru, Ilie Tănăsache și mulți alții au determinat succesul proiectelor derulate.

Nu sunt ușor de realizat. Manifestările cu public demonstrează profesionalismul și capacitatea organizatorică a bibliotecarului public. Cât de bine cunoaște comunitatea pentru care muncește, cât de mult o respectă și cât de cunoscut, respectat este de comunitate (fapt care se reflectă, de ce nu, la capitolul sponsorizări). Este o interdependență, care, în final, arată gradul de comunicare între toți decidenții comunității. Astfel de manifestări se adaugă celor organizate de alte servicii ale Bibliotecii Metropolitane București pentru care avem toată recunoștința.

Desigur, se poate face mult mai mult pentru semenii noștri. Pentru asta trebuie multă pricepere, dăruire și dragoste. Iubirea aproapelui e cheia succesului în profesia de bibliotecar public.

După astfel de comunicări de suflet, altfel ne întâlnim pe străzile cartierului în care locuim, altfel ne privim și parcă ne știm de undeva!

Da, domnule, de acolo! Da, mai vine lumea la biblioteca publică!

Cu multă sănătate,

Sergiu GĂBUREAC

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

BMB – Prefaceri care prefațează viitorul

Liviu BUTUC

O cucerire importantă pentru țările postcomuniste – și cu siguranță determinantă pentru democrația românească – a fost resuscitarea comunicării interumane, dezinhibarea mass-media după o lungă perioadă de abstinență forțată. Se poate spune, din acest punct de vedere, că evenimentele decembriste nu au fost doar preludiul unor profunde prefaceri economico-sociale, ci și debutul unei adevărate metamorfoze ireversibile a mijloacelor de comunicare în masă. Industria mediatică a cunoscut o adevărată explozie, prefigurând societatea informațională *in statu nascendi* și intrând într-o emulație neloială cu celelalte structuri infodocumentare, în speță bibliotecile care, până atunci, se aflaseră în focarul atenției consumatorilor de cultură. Reconectarea la sursele de informare de tip occidental a permis decelarea, în sistemul național de biblioteci, a unei stări de retard în organizare și dotare după standardele societății informaționale. Noile comandamente politice și precaritatea resurselor financiare, complementate cu apatia factorilor decidenți, au prelungit condiția de tranziție a structurilor infodocumentare românești și, evident, și crizele cu care acestea se confruntă. În ultimii ani, însă, inițiativele de management creator se fac vizibile prin materializarea fie a unor proiecte de anvergură, care prefigurează viitorul (etapa digitizării și a conexiunii la rețele), fie a reorganizării și cosmetizării vechilor structuri de lectură și studiu, conferindu-le astfel un aport de seducție și activism comunitar, de optimizare a comunicării bibliotecii cu comunitatea deservită. Biblioteca publică comunică, în primul rând, prin oferta de documente pe care o etalează și prin dialogul permanent cu utilizatorul. Este bine știut că într-o bibliotecă toate elementele constitutive concură la comunicare, la un dialog mut, dar expresiv, cu utilizatorul și acest fapt depinde, în primul rând, de slujitorii bibliotecii. Incinta bibliotecii devine un teritoriu de comunicare și din acest punct de vedere nu este de neglijat chiar punerea în spațiu a mobilierului și a colecției, cu evitarea aranjamentului labirintic, a redundanței signalectice și a barierelor vizuale între public și colecții. De aceea este recomandat ca periodic să se recurgă la noi combinații ale dulapurilor și la revi-gorarea indicatoarelor de bibliotecă pentru eliminarea monotoniei, a senzației de vetust muzeistic. De asemenea, indiferent de mărimea bibliotecii, trebuie găsit un loc de relaxare și dialog, un colț atractiv, ambientat cu elemente naturale și care să ofere materiale informative ușoare. Foarte importantă rămâne atitudinea deserventilor bibliotecii față de fondul documentar. Biblioteca publică trebuie să își desfășoare activitatea pe principiul bibliotecii fără depozite, punând accentul pe comunicare și nu pe conservare, pe democratizarea colecțiilor și pe acces liber la raft. De aceea, întregul capital cultural al bibliotecii trebuie etalat spațial. Enunțarea și punerea în spațiu a ofertei, vizualizarea și accesibilizarea ei, prin sisteme de reperare simple, devin o obligație și o condiție vitală pentru biblioteca publică. Bibliotecarul trebuie să nu piardă șansa de a participa la actul comunicării prin mentalitatea de depozitar. Funcția depozitară devine superfluă și frenatoare și tot mai mult trebuie să se recurgă la "decongelarea" fondurilor de depozit, la deconspirarea "pasivelor" și la dinamizarea colecțiilor, altfel biblioteca riscă să se muzeifice în timp și să își piardă funcția ei socială. Alături de gestionarea spațiului și de optimizarea vizualizării colecțiilor, o bună "plivire" a fondului și inserția periodică a noutăților, pentru sporirea interesului utilizatorilor, este achiziția noilor suporturi și tehnologii de informare, care anticipează trecerea la biblioteca hibrid: tradițional-electronică. Asemenea exigențe profesionale dau viabilitate bibliotecii publice în confruntarea cu noile structuri informaționale care își fac tot mai mult simțită prezența în societate. În ultimii ani, prefacerile cu nuanță "modernistă" sunt tot mai evidente și în rețeaua Bibliotecii Metropolitane București. Nu cu mult timp în urmă s-a reinaugurat, într-o nouă viziune structurală, Secția pentru copii, prevăzută cu mobilier adecvat, cu o ludotecă, o sală de lectură și referințe și un spațiu special amenajat pentru teatrul de marionete. Televizorul și video-ul, calculatoarele și colecția de casete audio, video și CD-uri fac din acest compartiment un modul model, sincron cu unități similare din Occident. De curând, i-au urmat filialele: D. Bolintineanu, L. Rebreanu, G. Topârceanu și Petre Ispirescu, toate caracterizate prin prospețimea ambientului, întinerirea și deschiderea generoasă a colecțiilor, prin predispoziția la comunicare și permeabilitate la noile suporturi și tehnologii informaționale. Grație investițiilor din ultimii ani este pe cale de a se finaliza consolidarea clădirii sediului din strada Take Ionescu, reamenajarea spațiului și înzestrarea cu elemente de fond (tehnologie informațională și noi servicii) care anticipează biblioteca viitorului.

Redeschiderea filialei "Petre Ispirescu"

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Meridian biblioteconomic

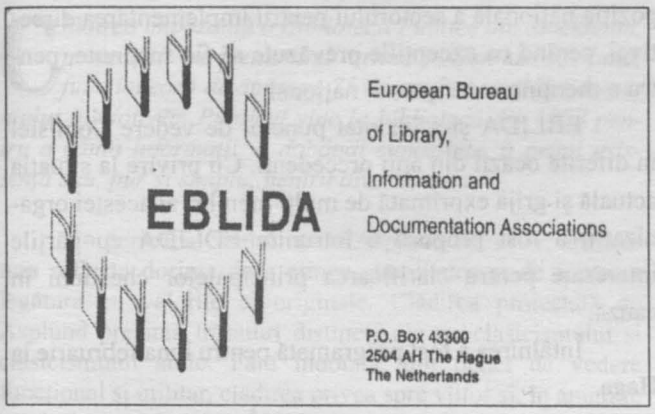

EBLIDA

Orizonturi Programe Inițiative

EBLIDA salută noii membri

În prima lună a anului curent EDLIDA şi-a salutat noii membri:

- College of Europe Library (Belgia);
- Médiatheque de la Communauté Française en Belgique (Belgia);
- University of Macedonia Library (Grecia);
- Veria City Library (Grecia);
- Hungarian National Tehnical Information Centre & Library (Ungaria);
- Biblioteca Comunale di Palermo (Italia);
- OPIB (Italia);
- National Library of Latvia (Letonia);
- National & University Library St. Kliment Ohridski (Macedonia);
- MALIA (Malta);
- Turkish Librarians Association (Turcia).

În cursul anului 2004 EBLIDA îşi va continua extinderea în Europa, cu o atenţie specială asupra partenerilor EBLIDA din noile state membre ale Uniunii Europene.

EBLIDA susţine directiva Parlamentului European privind aplicarea drepturilor de proprietate intelectuală

EBLIDA (Biroul European al Asociaţiilor Bibliotecare, de Informare şi Documentare) este o organizaţie non-guvernamentală şi non-profit, reprezentând bibliotecile la nivel european. Subiectele predilecte ale EBLIDA sunt problemele pe care le implică societatea informaţională, incluzând dreptul de autor, cultura, învăţământul şi extinderea UE. De asemenea, organizaţia promovează accesul la informaţie în era digitizării şi rolul arhivelor şi bibliotecilor în atingerea acestui obiectiv. Pe 15 ianuarie anul curent, Parlamentul European a adoptat o rezoluţie cu privire la formarea unei comunităţi care să reunească societăţile de colectare a dreptului de autor (în terminologia de specialitate *collecting societies*). Parlamentul a stabilit că metoda comunităţii în problema exercitării şi a managementului copyright-ului precum şi a drepturilor din aceeaşi sferă de interes, îndeosebi a managementului dreptului colectiv, trebuie să fie în deplin acord cu principiile copyright-ului şi cu legea competiţiilor. Legea competiţiilor, conform raportului Parlamentului, constă în examinarea eventualelor abuzuri de monopol săvârşite de către societăţile de colectare a dreptului de autor. Raportul mai menţionează lipsa prevederilor de procedură pentru societăţile colective manageriale.

Viitoarele directive europene în această problemă, de la Comisia de stabilire a regulamentului de funcţionare a televiziunii, radioului, comunicaţiilor, a transmisiilor şi a telecomunicaţiilor în era digitizării, trebuie să includă prevederi despre proprietate şi protecţie, bazate pe principiile dreptului de autor.

EBLIDA este în prezent preocupată de crearea unui lobby pentru directivele despre măsurile şi procedurile pentru aplicarea drepturilor de proprietate intelectuală.

În acest sens, EBLIDA a înaintat la finele anului 2003, pe 5 decembrie, a doua cerere de luare de poziţie către Comisia legislativă a Parlamentului European.

Prima reacţie de acest gen iniţiată de EBLIDA a fost propunerea pentru o directivă a Parlamentului European şi a Consiliului acestuia de asigurare a aplicării drepturilor de proprietate intelectuală, propunere prezentată comisiei de specialitate pe 30 ianuarie 2003.

Dintre titlurile articolelor care alcătuiesc această propunere în mod deosebit atrag atenţia cele referitoare la

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

biblioteci şi la copyright. Legislaţia cu privire la copyright are un impact major asupra activităţilor bibliotecilor, afectând în primul rând serviciile pe care acestea le pun la dispoziţia utilizatorilor şi condiţiile care guvernează accesul pe care acestea îl oferă la copyright-ul materialelor. Aceste neajunsuri sunt în dezacord cu misiunea la care sunt chemate să participe bibliotecile în societatea informaţională, aceea de educaţie prin mijloace de informare electronice, de învăţământ continuu, de combatere a marginalizării sociale, de încurajare a noi forme de guvernare civică, de sprijinire a afacerilor şi economiei, de estompare a diferenţelor tehnologice. Însă îndeplinirea cu succes a acestor obiective depinde de conţinutul pus la îndemâna publicului.

Al doilea titlu priveşte bibliotecile şi sistemele de management al drepturilor digitale (DRMS). Un sistem de management al drepturilor digitale este un mijloc de livrare de conţinut. DRMS este mai degrabă perceput ca o măsură tehnică de protecţie, adică un mijloc tehnic de abilitare a deţinătorilor de drept de autor să livreze conţinut în format digital într-o manieră controlată, prevenind folosirea conţinutului de către utilizatori.

Bibliotecile sunt deja angajate în procesul de definire şi de management al drepturilor lor. Introducerea sistemului de management al drepturilor digitale, în sensul cel mai larg al cuvântului, ar putea ajuta bibliotecile să-şi administreze serviciile. Totuşi, o definiţie restrictivă a sistemului de management al drepturilor digitale, învederând mai degrabă protecţia decât managementul, ar împiedica bibliotecile să-şi administreze accesul la serviciile pe care le oferă.

Implementarea la nivel naţional a directivei privind dreptul de împrumut public

Comisia Europeană a emis în 2002 un raport privind dreptul de împrumut public în UE, în care s-a făcut referire la nivelul armonizării şi la funcţionarea dreptului de împrumut public în statele membre, înainte de aplicarea directivei 92/100/EC privind dreptul de împrumut şi alte drepturi din aceeaşi sferă legislativă.

Comisia a afirmat că nivelul armonizării pieţei interne în ceea ce priveşte dreptul de împrumut public nu este nici omogen, nici satisfăcător.

După ce Comisia Europeană a iniţiat acţiuni în cursul anului 2003 împotriva Belgiei, care nu a reuşit să implementeze în legislaţia naţională anumite prevederi ale dreptului de împrumut public din directiva pe această temă, la începutul lui 2004 Comisia Europeană a cerut de asemenea Spaniei, Franţei, Italiei, Irlandei, Luxemburgului şi Portugaliei să ofere informaţii despre implementarea la nivel naţional a directivei privind dreptul de împrumut public, prevăzute de directiva din 1992.

Drept urmare, grupurile naţionale ale acestor ţări au iniţiat diverse acţiuni: Grupul pentru biblioteci FESABID din Spania a iniţiat un manifest care să reflecte poziţia naţională a sectorului pentru implementarea directivei, cerând ca excepţiile prevăzute să fie susţinute, pentru a menţine *statu quo*-ul naţional.

EBLIDA şi-a înaintat punctul de vedere Comisiei în diferite ocazii din anii precedenţi. Cu privire la situaţia actuală şi grija exprimată de mulţi membri ai acestei organizaţii, a fost propusă o întrunire EDLIDA cu părţile interesate pentru clarificarea principalelor chestiuni în cauză.

Întâlnirea a fost programată pentru luna februarie la Haga.

Cooperarea culturală după 2006

Programul "Cultura 2000" va expira în decembrie 2004. Comisia Europeană a propus în aprilie 2003 extinderea programului pentru încă doi ani şi stabilirea bugetului de 236.5 milioane de euro.

În 25 noiembrie 2003 miniştrii Culturii au avut un schimb de opinii despre viitorul cooperării culturale după 2006, bazate pe termenul mediu al revizuirii programului "Cultura 2000" (2000 – 2004). Preşedinţia a propus trei subiecte de discuţii: accesul facilitat pentru statele aspirante la programele culturale europene prin anumite acţiuni, cooperarea cu ţările lumii a treia şi crearea unei pieţe interne în cultură.

În prima parte a anului 2004 Comisia va trebui să facă o propunere pentru un nou program cultural (2007 – 2013). Direcţia Generală pentru Educaţie şi Cultură este în prezent angajată în schiţarea unui program bazat pe trei priorităţi: mobilitatea artiştilor şi a persoanelor din mediul cultural, mobilitatea forţei de muncă şi dialogul intercultural.

Pe 16 decembrie 2003 Parlamentul a adoptat cu două amendamente o rezoluţie legislativă privind extinderea programului "Cultura 2000". Comisia ar trebui să depună un raport detaliat despre acest program până la 31 decembrie 2005, pentru ca Parlamentul European să poată lua o decizie cu privire la un nou program-cadru "Cultura 2007".

(Din buletinul EBLIDA "Hot News",
decembrie 2003 – ianuarie 2004)
Traducere de Julieta MOLEANU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Un loc de întâlnire pentru viitor

Annette JOHANSSON

Clădirea impozantă a Bibliotecii Publice din Stockholm, proiectată de renumitul arhitect Gunnar Asplund, funcționează de aproape 75 de ani în beneficiul domeniului bibliotecar. Publicul vine la bibliotecă din 1928 pentru a căuta informații, a dobândi cunoștințe, a primi asistență sau, pur și simplu, pentru divertisment.

În perioada când Gunnar Asplund era activ, arhitectura reflecta dorința de a atinge simplitatea și de a păstra legătura cu valorile ei originale. Clădirea proiectată de Asplund prezintă trăsături distincte ale neoclasicismului și clasicismului antic. Fără îndoială, din punct de vedere funcțional și utilitar, clădirea privea spre viitor și, în anumite privințe, era inovativă. În timp ce importanța arhitecturii lui Asplund a fost pe deplin evidențiată, coordonatorii de atunci ai Bibliotecii Publice din Stockholm, Valfrid Palmgren și Fredrik Hjelmqvist, au fost pe nedrept uitați.

Biblioteca Publică din Stockholm a fost prima din Suedia care a pus în practică principiul rafturilor deschise din care utilizatorul putea alege o carte fără a cere ajutorul bibliotecarului. Asplund și Fredrik Hjelmqvist erau dornici să creeze ceea ce este cunoscut astăzi ca fiind biblioteca orientată către un grup-țintă. A apărut astfel o bibliotecă având o secție specială pentru copii în imediata apropiere a secției pentru adulți, ambele cu standarde la fel de înalte, ceea ce s-a dovedit a fi o noutate în acea vreme.

Un alt aspect interesant al clădirii, rezultând din viziunea lui Gunnar Asplund, este modul în care publicul intră în bibliotecă. Venind din una dintre cele mai mari străzi din Stockholm, Sveavägen, vizitatorul ajunge la intrarea principală urcând treptele care la început sunt largi și joase iar în final se îngustează și se înalță. Ele impun un anumit ritm de mers. În holul de la intrare, pe pereții lucrați în stuc, scene din prima operă literară scrisă a Occidentului, *Iliada*, întâmpină vizitatorul. Până la secția propriu-zisă de bibliotecă, el are sentimentul copleșitor al spațiului, al deschiderii și al pereților acoperiți cu cărți, cărți, cărți...

Proiectul "Căi pentru vizitatori"

De la inaugurarea bibliotecii, lumea din jurul nostru s-a schimbat în mod semnificativ. Dezvoltările tehnice au influențat cerințele utilizatorilor, organizarea bibliotecii și serviciile pe care aceasta le oferă. Unii doresc să evolueze în direcția dezvoltării autoserviciilor, în timp ce alții privesc progresele tehnice ca determinând o încredere mai mare în cunoștințele și serviciile oferite de personalul bibliotecii.

În primăvara anului 2000, Inga Lundén, directoarea bibliotecii, a inițiat proiectul "Căi pentru vizitatori" cu intenția de a realiza un echilibru între cerințele utilizatorilor și posibilitățile bibliotecarilor de a răspunde acestor cerințe. Această problemă se referă în egală măsură la modalitățile prin care organizația își atinge obiectivele-țintă, ca și la personalul care are capacitatea de a aprecia o situație de lucru care îi îmbunătățește și îi amplifică talentele. Proiectul mobilizează Biblioteca Publică din Stockholm în toate coordonatele sale oficiale.

Persoanele care lucrează în sectorul public al bibliotecii sunt în număr de aproximativ 140. Vârsta lor medie este de 50 de ani. În 2001, colecțiile bibliotecii numărau peste 795.000 de volume. În aceeași perioadă, numărul vizitato-

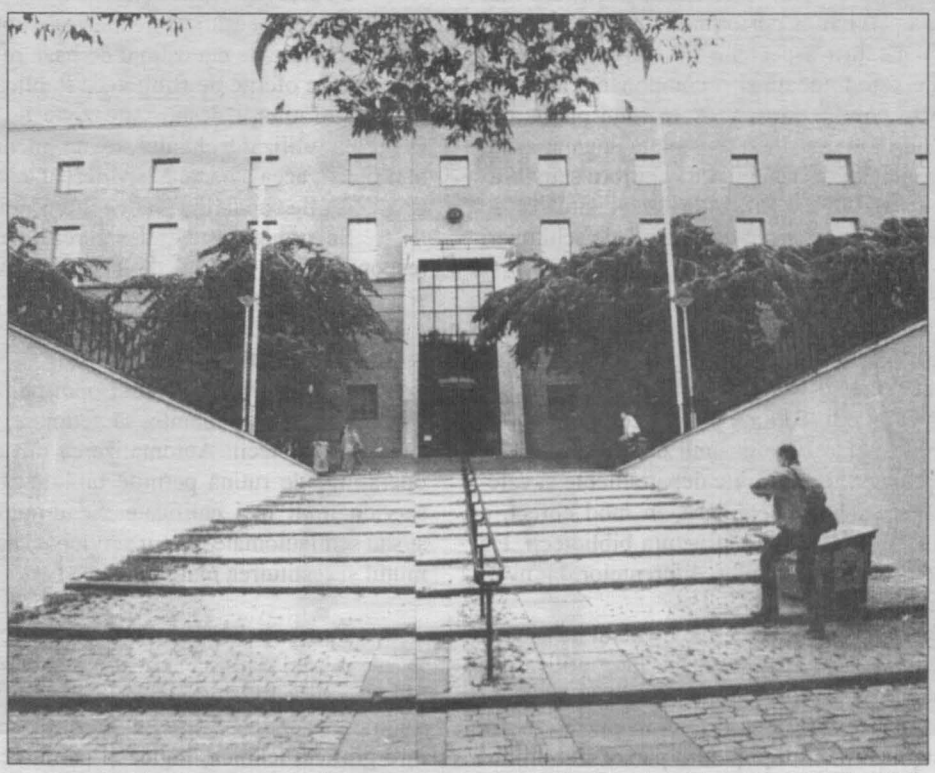

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

rilor a fost în jur de 1 milion. Numărul unităților biblioteconomice împrumutate s-a ridicat în anul 2000 la 1 milion.

Obiectivele proiectului

Proiectul urmărește ca Biblioteca Publică din Stockholm să devină o instituție modernă și stimulativă, una dintre cele mai interesante biblioteci din Europa oferind, în mod satisfăcător, servicii accesibile locuitorilor din Stockholm. Măsurile de îmbunătățire a nivelului accesibilității vizează accesul fizic și virtual la colecțiile și la personalul bibliotecii.

"Căi pentru vizitatori" face parte dintr-un cadru mai larg de promovare a serviciilor performante în vederea modernizării și a îmbunătățirii aspectelor de calitate din interiorul instituției, dar este totodată și o componentă a strategiilor inițiate pe plan politic, destinate sectorului public din Stockholm. Proiectul ia în considerare situația angajaților la locul de muncă, cu intenția de a stabili un echilibru satisfăcător între cererea de servicii a utilizatorilor și situația de muncă a bibliotecarilor. Este nevoie deopotrivă de schimbări fizice și psihosociale.

Metoda de lucru a proiectului

Proiectul are trei etape: inițială, preferențială și de realizare, și se va încheia în decembrie 2002. În etapa inițială, proiectul este împărțit în opt secțiuni. Natura compozițională a grupurilor de lucru este rezultatul unui amestec deliberat între bibliotecarii proveniți din diferite departamente și categorii profesionale, cu scopul diseminării, în mod corect, a informațiilor și cunoștințelor despre structura bibliotecii. De asemenea, se încearcă o reducere a diferențelor la nivel departamental și individual.

Cele opt secțiuni au atins obiectivul general de accesibilitate din perspective diferite: studii despre utilizatori; intrarea în bibliotecă și mijloacele de orientare, precum afișele din interiorul bibliotecii și examinarea diferitelor alternative de creștere a vizibilității pentru personalul bibliotecii și a accesibilității pentru vizitatori; logistica referitoare la personalul și media din bibliotecă; o investigație a proceselor de muncă din bibliotecă; logistica referitoare la cerințele utilizatorilor; facilități pentru utilizatori, aparat de fotocopiere, PC etc.; accesibilitatea bibliotecii virtuale; marketing-ul serviciilor de bibliotecă, extern și intern.

Cele opt grupuri și-au încheiat lucrările în primăvara anului 2001. Propunerile prezentate de aceste grupuri au fost evaluate și ordonate în funcție de prioritate. Au rezultat trei domenii principale de interes:

Proiectul Educație

Scopul acestui proiect este ca toți angajații să obțină nivele similare de cunoștințe de bază referitoare la colecțiile și serviciile oferite de Biblioteca Publică din Stockholm precum și informații despre alte zone de lucru ale instituției. Când un utilizator întâlnește un membru al personalului bibliotecii, acea persoană (indiferent de funcția pe care o are) trebuie să fie capabilă să-i dea informațiile adecvate.

Se urmărește astfel crearea unei organizații a cărei responsabilitate este cea de instruire periodică a personalului și a utilizatorilor.

Proiectul Autoserviciilor

A dezvolta premise și oportunități pentru ca utilizatorul, mai mult ca înainte, să acționeze independent de personalul bibliotecii. Automatizarea din ce în ce mai mare a operațiilor de rutină permite bibliotecarilor să se ocupe de servicii mult mai calificate. Se urmăresc soluții automate și/sau semiautomate pentru serviciile care se ocupă de împrumutul și restituirea materialelor.

Proiectul Bibliotecii virtuale

A găsi o formă și o structură care să faciliteze accesibilitatea serviciilor virtuale. Se urmărește crearea unei interfețe deschise și distincte pentru utilizatori, luând în considerare grafica, tehnica, logica și comunicarea dintre diferitele componente care formează serviciile fizice și electronice ale

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

bibliotecii. Totodată, se intenționează crearea unei platforme pentru coordonarea serviciilor virtuale ale bibliotecii, ca și dezvoltarea serviciilor curente.

Rezultate

Factorii implicați în realizarea proiectului "Căi pentru vizitatori" sunt: structura organizațională, potențialul și limitele clădirii, personalul bibliotecar, colecțiile și tehnica.

Când o idee organizațională este împărțită în unități mai mici, există întotdeauna riscul distanței mentale și emoționale care apare între părțile constituente. Biblioteca Publică din Stockholm funcționează în două clădiri. Diferitele departamente ale bibliotecii se ocupă de propriile sarcini în majoritatea timpului și astfel între lucrătorii acestor departamente apare izolarea. De asemenea, în interiorul unor departamente există o separare a diferitelor categorii profesionale. Conștiința de a fi o parte separată și nu o parte dintr-un întreg influențează interacțiunea bibliotecarilor cu utilizatorii. Există uneori o lipsă de înțelegere reciprocă în ceea ce privește domeniul de competență și responsabilitatea fiecărei părți la nivel departamental și individual. De aceea, este extrem de important ca ideea organizațională și obiectivele comune să fie bine stabilite în cadrul tuturor departamentelor și al personalului lor. Accesibilitatea cunoștințelor bibliotecarilor ar trebui evaluată la aceleași cote înalte ca în cazul evaluării accesibilității colecțiilor. Lucrul acesta necesită un echilibru între cerințele utilizatorilor și condițiile predominante ale bibliotecarilor. Noi strategii de muncă trebuie dezvoltate pentru a lăsa mai mult timp în crearea unui serviciu public mai eficient și mai calificat. Drept urmare, Proiectul Educație a avut prioritate. Toți bibliotecarii au participat la "Zilele cunoașterii", scopul principal fiind crearea unui fundament comun care să sprijine mai departe activitatea de dezvoltare.

Clădirile bibliotecii

Accesul la colecțiile bibliotecii este astăzi disponibil tuturor, deși anumite grupuri de utilizatori au un acces limitat. Există un interes pentru nevoile persoanelor cu deficiențe fizice sau ale celor care nu au experiența lecturii. Chiar dacă materialele sunt disponibile fizic în bibliotecă pentru majoritatea vizitatorilor, mulți nu pot găsi întotdeauna ceea ce caută. Biblioteca Publică din Stockholm este o clădire veche, cu mai multe nivele, nefiind întotdeauna ușor de accesat. Lifturile ajung la majoritatea nivelelor dar există spații la care se ajunge numai urcând scările.

Colecția bibliotecii este extensivă. Pentru mulți vizitatori există încă restricții privind accesul personal atunci când împrumută sau restituie materiale. În primăvara anului 2002 a fost pus în practică Proiectul Autoserviciilor. Birourile de informații au fost reproiectate, funcțiile serviciilor au fost îmbunătățite și au devenit disponibile via telefon și, în mare măsură, via biblioteca virtuală.

Implementarea unui nou sistem computerizat va oferi vizitatorilor un acces îmbunătățit la serviciile electronice ale bibliotecii asociat cu posibilități crescute de autoservicii. Oferta de servicii virtuale a bibliotecii este, deocamdată, limitată. În acest domeniu special mai sunt încă multe de făcut, cum ar fi îmbunătățirea facilităților pentru grupurile de utilizatori – persoane cu deficiențe fizice. Acesta este motivul pentru care Proiectul Bibliotecii virtuale are prioritate.

Viitorul proiectului "Căi pentru vizitatori"

Biblioteca Publică din Stockholm nu este singura care a fost influențată de schimbările din lume. Există numeroase biblioteci cu proiecte similare. Ambiția noastră este însă aceea de a impune prin acest proiect o strategie de lucru care să devină o caracteristică permanentă și un proces continuu în dezvoltarea serviciilor pentru a răspunde mai bine nevoilor și așteptărilor vizitatorilor noștri.

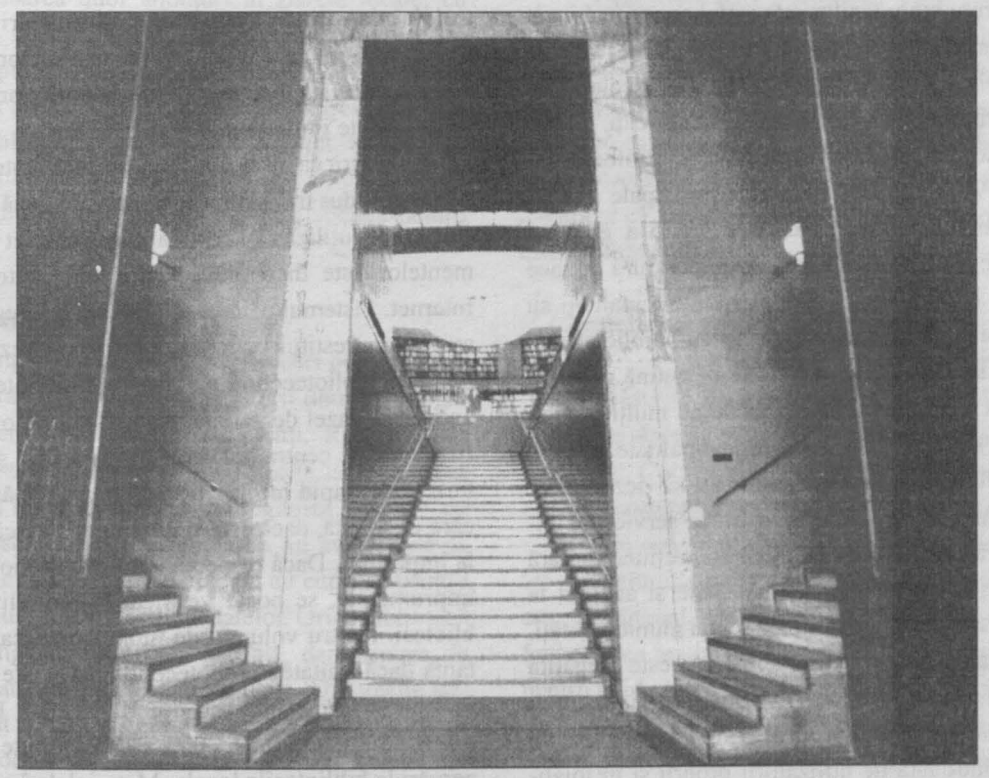

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Cooperarea reprezintă viitorul?

Aslaug BRATTÅKER

În Norvegia, ca în multe alte părți ale Europei, există tendința spre o cooperare municipală mai strânsă pe o bază regională. Pe durate limitate au fost probate diferite modele de cooperare în sectorul bibliotecilor. Regiunea Hallingdal a hotărât să urmeze calea spre înființarea unor rețele mai mari și spre utilizarea mai bună a resurselor.

Regiunea Hallingdal, situată în partea estică a Norvegiei, cuprinde șase municipalități, cu o populație de 21.000 de locuitori și o distanță de 100 km între granițe. Municipalitățile sunt foarte asemănătoare în ceea ce privește așezarea geografică, activitățile economice, condițiile de viață, cultura, și au, în mod tradițional, legături de colaborare apropiate. În 1952 s-a înființat Comitetul de Cooperare, precursorul actualului Consiliu Regional. Cooperarea în educație, cultură și afaceri există de mulți ani iar în prezent se elaborează un proiect de organizare a serviciilor publice pe o bază regională. Un alt proiect important, "The Hallingdal Magnet", urmărește îmbunătățirea cooperării în domeniul serviciilor de informare.

Servicii de bibliotecă diversificate – punct de pornire pentru un proiect

Bibliotecile au o tradiție îndelungată în domeniul cooperării. Structura bibliotecilor este astfel concepută încât două biblioteci principale și două filiale combină funcțiile bibliotecilor publice cu cele ale bibliotecilor școlare. În patru municipalități există bibliotecari-șefi calificați.

Înainte de lansarea proiectului "Biblioteca din Hallingdal" (1999), mai multe biblioteci principale au luat în considerare modernizarea sistemelor lor. S-a efectuat așadar o evaluare a sistemelor disponibile pentru a se face alegerea cea mai bună. Atunci când patru municipalități au fost pe punctul de a investi într-un nou sistem, bibliotecarii-șefi s-au hotărât să examineze practicile de rutină și serviciile bibliotecilor din regiune. Bibliotecile au mulți utilizatori care studiază sau muncesc în altă municipalitate decât în cea în care locuiesc. Scopul proiectului a fost dezvoltarea cooperării regionale, îmbunătățirea calității serviciilor bibliotecare, facilități egale pentru utilizatori, acțiune unitară în ceea ce privește serviciile, reglementările și accesul la operele literare. La proiect au participat cinci municipalități. S-a pus întrebarea dacă fiecare municipalitate este pregătită să facă schimbări pentru obținerea unei similarități mai mari între biblioteci. Unele propuneri au dezvăluit un element de conflict în atitudinea față de utilizatorii proprii și în loialitatea față de cauza comună.

Sistem computerizat comun

Un sistem computerizat comun, Aleph, s-a dovedit a fi cheia spre o metodă mai apropiată și mai formalizată de cooperare. De la introducerea sistemului în 1999 și până la terminarea proiectului (decembrie 2001), toate departamentele bibliotecilor din cele cinci municipalități, cu excepția a două filiale, au preluat sistemul Aleph. Școlile secundare din Hallingdal utilizează de asemenea acest sistem. "Bibliotecile – Aleph" și-au transformat vechile cataloage în baze de date comune, păstrându-și baza originală de conținut. Punctul de pornire și elementele centrale ale cooperării sunt bazele de date bibliografice și ale utilizatorilor. Experiența dobândită din utilizarea acestui sistem comun arată o creștere a eficienței și o îmbunătățire a serviciilor. Avantajul constă în faptul că înregistrarea în baza de date comună se face doar o singură dată, indiferent de care bibliotecă a achiziționat materialul. Atunci când o altă bibliotecă obține aceeași unitate biblioteconomică, ea trebuie să adauge doar propriile semnalmente.

Bazele de date comune necesită o mare acuratețe atunci când se fac înregistrări sau modificări. În ceea ce privește înregistrarea, intrările adiționale și transferurile, este important ca aceste operații să se realizeze identic de toate bibliotecile. Au fost organizate întâlniri de lucru pentru catalogare și metode de căutare în scopul asigurării controlului de calitate a serviciilor, al utilizării eficiente a sistemului și al perfecționării cunoștințelor bibliotecarilor. Actualizarea sistemului și intrarea noilor angajați fac lucrul acesta foarte important.

Pentru ca bibliotecile să fie percepute ca una singură, a fost introdus un permis standard și o bază centrală de date pentru toți utilizatorii. Un catalog complet al tuturor documentelor este disponibil pentru toți cititorii, inclusiv pe Internet. Sistemul păstrează totodată o înregistrare a împrumuturilor, restituirilor, prelungirilor și rezervărilor pentru unitățile biblioteconomice. În orice bibliotecă este posibilă accesarea bazei de date a respectivei biblioteci, a alteia sau baza de date centrală. Datorită permisului standard, utilizatorii pot fi rapid informați unde poate fi găsit materialul pe care îl solicită, dacă este împrumutat și dacă există restricții la împrumut. Dacă respectiva unitate biblioteconomică este împrumutată, se poate verifica disponibilitatea în alte biblioteci. Pentru volumul de muncă implicat, nu are importanță dacă unitatea biblioteconomică poate fi obținută prin împrumut la distanță sau din Hallingdal. Experiența arată totuși că utilizatorul preferă să împrumute sau să facă rezervări la bibliotecile locale. Materialele împrumutate pot fi restituite la orice bibliotecă, indiferent de locul de unde au

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

fost împrumutate inițial. Biblioteca receptoare trebuie să restituie unitățile biblioteconomice cât mai repede posibil bibliotecii deținătoare pentru ca restituirea să fie înregistrată.

Deoarece mulți oameni utilizează mai mult decât o singură bibliotecă, un viitor obiectiv al proiectului va fi coordonarea și adoptarea unui procedeu comun de împrumut. De asemenea, au fost elaborate reguli comune privind utilizarea Internetului în biblioteci.

Distribuirea responsabilității în achiziții

În scopul creșterii resurselor non-ficțiune ale regiunii, bibliotecile au hotărât o împărțire a responsabilității în achizițiile de materiale pe anumite subiecte care se bazează pe caracteristicile municipalităților și ale bibliotecilor lor. S-a urmărit o distribuție naturală și egală. Planul de distribuție prevede cu prioritate împrumutul regional înainte de adresarea către alte biblioteci. Statistica arată că împrumutul interbibliotecar între instituțiile care fac parte din proiect a crescut până la 41,5% în anii 2000 – 2001, după cum a crescut și numărul livrărilor de carte. Bibliotecile au ajuns astfel la un acord cu un lanț local de librării pentru colectarea și livrarea cărților. Este o soluție satisfăcătoare pentru bibliotecile aflate în vecinătatea unei librării. Biblioteca mobilă oferă de asemenea servicii de transport al cărților între instituții.

Împărtășirea imaginii publice

Bibliotecile din Hallingdal au un nivel înalt de activitate și în afara serviciilor de bază. Pentru ca aceste activități să fie mai bine cunoscute, s-a hotărât, ca parte a proiectului, publicarea unor anunțuri în ziarele locale, cu condiția ca două sau mai multe biblioteci, printr-o acțiune coordonată, să aplice aceleași măsuri pe același interval de timp. A fost creat chiar un logo pentru promovarea unui profil colectiv al bibliotecilor implicate în proiect. Acest logo este prezent pe paginile regulamentului bibliotecilor și pe broșurile distribuite în centrele de asistență socială pentru copii.

Statutul bibliotecarilor

Întrucât angajarea unor noi bibliotecari poate fi uneori o problemă, rămâne avantajul asigurării unui nivel egal de cunoștințe pentru bibliotecarii existenți. Resursele de personal sunt distribuite în toate bibliotecile iar evaluarea colectivă poate fi îmbunătățită în toată regiunea. În perioada desfășurării proiectului, toți bibliotecarii au avut șansa să participe la cursuri de perfecționare care au cuprins, printre altele, patru module de catalogare a datelor. Orice bibliotecă are mai mulți angajați cu normă parțială, dar dispune de puțin timp dedicat instruirii. Deoarece toate bibliotecile utilizează în prezent același sistem de date, este mai eficient a oferi temporar locuri de muncă personalului provenit din alte biblioteci decât a începe instruirea unor noi angajați. Considerând toți angajații din regiune ca reprezentând o rezervă a forței de muncă, este mai ușor a obține asistență temporară pe termen scurt. Trimiterea personalului să lucreze în alte biblioteci este și o bună modalitate de a face noi cunoștințe și de a intra în contact cu idei noi. Pe lângă câștigul profesional și implicațiile sociale, acest lucru contribuie și la promovarea unui spirit al comunității. Intenționăm să urmăm această direcție în viitoarea noastră cooperare.

Biblioteca – diseminator de cultură

Bibliotecarii au responsabilitatea de a fi mediatori culturali, dar în rutina zilnică această funcție este adeseori neglijată. Presa locală a fost interesată de o rubrică permanentă de recenzii de carte, fiind încheiat un acord în acest sens. Din păcate, din diferite cauze, nu s-au obținut mari progrese sau beneficii. Au existat totuși mai multe vizite ale autorilor și diferite prezentări literare. În fiecare an va fi organizat un târg regional de carte.

Cooperare în beneficiul bibliotecarilor și al utilizatorilor

Târgul anual de carte, publicitatea comună, împrumutul interbibliotecar și întâlnirile periodice dintre directorii de biblioteci vor continua. Alte proiecte cuprind cursuri și vizite ale autorilor, ateliere, asigurarea calității bazelor de date și achiziția pe subiecte conform unui plan comun. Sperăm că utilizatorii vor cunoaște servicii și facilități egale în toată regiunea sau cel puțin vor beneficia de similarități ale bazei de date, un permis comun de acces la bibliotecă și reglementări comune de împrumut. Va fi posibil a rezerva, a împrumuta și a restitui materiale la orice bibliotecă.

Obiectivul nostru principal a fost acela de a dezvolta cooperarea regională, a îmbunătăți calitatea serviciilor oferite publicului și de a crește nivelul cunoștințelor deținute de bibliotecari. În mod justificat putem pretinde că am îmbunătățit serviciile, am crescut nivelul de competență a bibliotecarilor în utilizarea tehnologiilor informaționale și am arătat că, într-un sistem comun de bibliotecă, cooperarea este un fapt real.

Cooperarea stimulează dezvoltarea regională și economisirea resurselor

Măsurile luate par să funcționeze în practică și au primit un răspuns pozitiv din partea bibliotecarilor și a utilizatorilor. Cooperarea nu este un scop în sine, ci un mijloc pentru dezvoltarea regională și economisirea resurselor.

Proiectul a oferit acestui proces un început satisfăcător și a delimitat domeniile de cooperare într-o regiune cum este Hallingdal. Un rezultat concret al acestei cooperări a fost cererea înaintată în anul 2001 Directoratului Norvegian pentru Bibliotecile Publice, de acordare a unor fonduri pentru dezvoltarea serviciilor de bandă largă în sistemul bibliotecilor publice. Am obținut o donație pentru un nou proiect, "Library Band Hallingdal", care este o componentă a proiectului "Hallingdal Magnet".

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Luând în considerare cooperarea municipală în general, sistemul comun al bibliotecilor, dezvoltarea tehnologiilor informaționale și distanța rezonabilă de călătorie între diferitele municipalități, cooperarea ar fi bine să fie extinsă în viitor. Împărțirea responsabilității ar putea fi aplicată nu numai la serviciile destinate publicului ci și în obținerea eficienței. Între bibliotecari nu există desigur standarde egale în toate domeniile în care este solicitată biblioteca. Unii se pot pronunța în domenii cum ar fi înregistrarea și pregătirea materialelor, proiectarea paginilor Web, publicitatea, contactul cu presa, campaniile de publicitate și activitățile din afara bibliotecii. Alte responsabilități se referă la o bază de date comună pentru istoria locală (literatură/audio/video) sau la existența unui bibliotecar specialist în domeniul afacerilor.

O singură bibliotecă în viitor?

Pornind de la dezbaterea națională despre viitorul rol al bibliotecilor districtuale, pot exista alte modele demne de luat în considerare. În regiunile unde diferența dintre biblioteci este mai mare decât în Hallingdal în ceea ce privește dimensiunea, numărul de bibliotecari, orele de funcționare etc., un posibil scenariu ar fi dezvoltarea unei anumite biblioteci prin acordarea unei responsabilități generale pentru funcții superioare. Dacă aceste schimbări nu se fac în structura de comunicare și la nivelele superioare ale organizației, atunci fiecare bibliotecă își va menține vechile procedee interne.

Înțelegerea reciprocă – un punct de pornire esențial

Proiectul nu trebuie să se încheie fără o înțelegere a provocărilor comune, a similarității situației de muncă și a atitudinii pozitive față de idee. Contactul dintre biblioteci și cooperarea au devenit mai strânse ca înainte. Fiecare îl cunoaște bine pe celălalt iar întâlnirile grupului de proiect sunt utile deopotrivă din punct de vedere social și profesional. Pragul pentru stabilirea contactelor peste granițele municipale a coborât și se poate folosi mai bine experiența regională. Cooperarea a oferit bibliotecarilor un sentiment de comuniune în fața provocărilor pe care le întâlnesc în activitatea zilnică.

Unul dintre motivele care au stat la baza succesului proiectului "Biblioteca din Hallingdal" este cooperarea voluntară între biblioteci de același nivel. Prin publicitatea făcută proiectului, bibliotecile din alte regiuni și-au manifestat interesul pentru acest model.

(Din "Scandinavian Public Library Quaterly",
nr. 3/2002, Copenhaga)
Traducere de Ortansa ENĂȘESCU

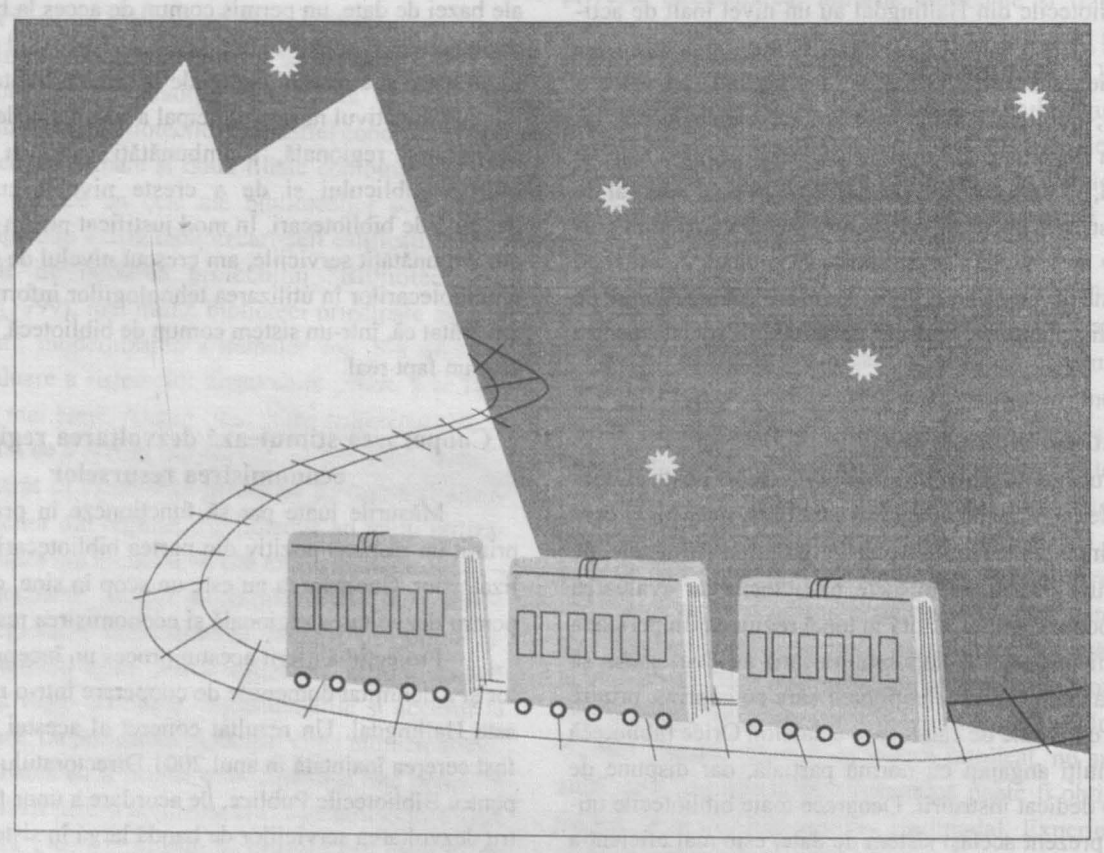

Ilustrație de Birgitte Kolbeinsen

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Corespondență din Franța

Lucrarea de excepțională valoare *Roumanie, capitale... Paris* de Jean-Yves CONRAD, despre a cărei apariție și lansare în mediul cultural francez și în cel românesc am relatat în paginile revistei noastre, s-a bucurat în Franța de o binemeritată primire, fapt care ne bucură și ne îndeamnă să ne exprimăm încă o dată sentimentele de gratitudine pentru acela care s-a străduit să înmănuncheze personalități, biografii, creații, evenimente, valori spirituale și materiale care cinstesc în egală măsură obârșiile românești și generosul tărâm de afirmare al lumii franceze.

Din lista lungă a materialelor de întâmpinare apărute în presa franceză și în expresia oficială, ne face plăcere să selectăm doar câteva, în limita spațiului revistei, pe care le reproducem în semnul sentimentelor noastre confraterne.

Paris, capitala... României

A apărut zilele acestea în librăriile franceze o interesantă carte despre prezența românilor în capitala Franței mai cu seamă în ultimele două veacuri. Este scrisă de un francez, Jean-Yves Conrad, inginer pasionat de multă vreme de România, dar mai cu seamă un spirit metodic care a știut să facă o investigație fără precedent prin amploarea și seriozitatea informațiilor furnizate. Se numește cât se poate de sugestiv: **Roumanie, capitale... Paris** *– și e tipărită de o editură nu demult înființată, OXUS, care își propune de altfel să susțină o colecție întreagă, monografică, "Les Roumains de Paris", despre românii care s-au ilustrat în Franța de-a lungul anilor. Ea va fi dirijată de matematicianul și filosoful Basarab Nicolescu, ceea ce este deja un bun augur de competență. Această primă trecere generală în revistă a prezențelor românești este concepută ca un adevărat ghid fiindcă propune simplu, concret, 15 trasee turistice în Paris și împrejurimi, plimbări artistice, literare, științifice, completate cu texte despre capitala Franței scrise de unii români celebri, cu fotografii despre locurile unde au trăit, cu inscripții ce le perpetuează memoria și așa mai departe.*

Jean-Yves Conrad știe totul, a citit totul despre români, a răscolit toate arhivele ce păstrează prezența lor, a cules toate mărturiile care încep să se piardă. Iar rezultatul dă o frescă uluitoare: prezența românilor în capitala Franței a fost mai masivă și mai substanțială decât ne-o putem imagina chiar și atunci când credem că suntem bine informați. Fiindcă trebuie să te ia de mână acest autor, să te plimbe prin Cartierul Latin, pe la Porte Maillote, Porte d'Auteuil sau în locuri apropiate din l'Ile de France, până la Fontenay-aux-Roses de exemplu, unde Iorga întemeiase l'Ecole Roumaine de Paris, ca să poți retrăi atmosfera și să ai o viziune topografică despre locurile prin care au viețuit Bălcescu, cel care va aduce revoluția, Snagoveanu, cel care va înființa împreună cu Eliade Rădulescu cea dintâi capelă românească la Paris, Elena Văcărescu, Dora d'Istria, Hermiona Asachi, Tzara și alții, mai mult sau mai puțin cunoscuți generațiilor de astăzi. Unele informații figurau pe undeva prin anualele noastre de istorie, lacunar, deformat, incomplet. Dar mai cu seamă după venirea comuniștilor la putere în România toate informațiile despre vechile familii boierești, dar și intelectuale care și-au legat existența de Paris au fost masacrate. Va fi o bună ocazie pentru cei mai tineri să descopere de acum înainte Parisul "românesc", cu vechile inscripții ce vorbesc despre trecerea prin Luteția a lui Brancusi, Enesco, Ionesco, Fondane, Bibesco, Cantacuzene, Coanda, Brassaï, Celan, Karmitz, Hajdu, Lahovary, Rosetti, Cioran, sau mari actori de la Comedia Franceză precum Ely Nizan sau De Max... Lista este extrem de lungă și de bogată. Istoria modernă a Europei e în bună măsură franco-română.

Dinu FLĂMÂND

La Porte-Parole de la Présidence de la République

Paris, le 28 novembre 2003

Monsieur,

Le Président de la République, sensible à l'envoi de votre livre à l'occasion de la visite d'Etat du Président ILIESCU, m'a chargée de vous remercier de cette attention.

Je suis sûre qu'il y découvrira beaucoup d'informations, que même les meilleurs parisiens ignorent...

Veuillez agréer, Monsieur, l'expression de ma considération distinguée.

Catherine COLONNA

Electricité de France
Direction de la Communication
et des Affaires Publiques
Le Directeur

Paris, le 10 février 2004

Monsieur, cher collègue,

Le Président François Roussely m'a confié le courrier dans lequel vous l'informez de la parution de votre ouvrage intitulé **Roumanie, capitale Paris,** *guide de promenades sur les traces des roumains célèbres à Paris.*

Je tiens, tout d'abord, à vous féliciter pour la distinction que vous a remis le Président Ion Iliescu pour l'action que vous menez depuis plusieurs années en faveur du rapprochement culturel entre la France et la Roumanie et vous remercie vivement pour votre invitation le 17 février prochain.

Une telle reconnaissance par les hautes instances roumaines rejaillit sur l'ensemble de notre Groupe. Cette action, tout à fait exemplaire, montre une nouvelle fois la capacité d'action et de créativité des hommes qui forment notre entreprise.

En tant que Directeur de la Communication et des Affaires Publiques, je ne peux que me réjouir de cette réussite personnelle. En effet, la démarche de communication du Groupe que nous poursuivons vise à faire de chaque agent le premier porteur d'image de l'entreprise.

Je vous propose de nous faire parvenir votre ouvrage, accompagné d'un texte de présentation de votre action, afin de valorise votre initiative auprès de l'ensemble de nos collègues par les moyens de communication interne à notre disposition.

Veuillez agréer, cher collègue, l'expression de mes sentiments les plus chaleureux.

Philippe MECHET

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Catalog

William FAULKNER, *Pogoară-te, Moise*
Traducere de Mircea Ivănescu, prefață de Mircea Mihăieș, Editura Polirom, Iași, 2003, 456 p.

Cele mai bune pagini ale volumului nu se ocupă direct de soarta negrilor, ci mai ales de condiția spirituală a albilor în puterea cărora se află acea soartă. Ramura Edmonds a familiei McCaslin reprezintă Sudul tradițional; Isaac McCaslin, eroul narațiunilor, reprezintă căile regenerării. Experiența prin care se dezvoltă simțirea morală a lui Isaac este un fel de compendiu al celor mai înalte sentimente romantice și transcendentale ale Americii. (Lionel Trilling)

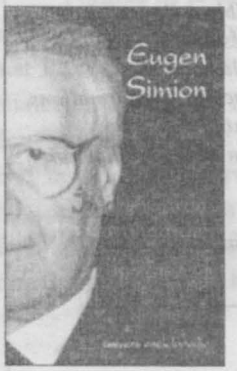

Eugen SIMION, *În ariergarda avangardei* (Convorbiri cu Andrei Grigor)
Editura Univers enciclopedic, București, 2004, 364 p.

Cel care se confesează în aceste dialoguri cordiale nu vrea să fie nici un Vlad Țepeș al literaturii, nici un Tudor Vladimirescu al criticii românești. A dorit toată viața lui să fie doar un comentator receptiv și lucid al fenomenului românesc și să înfrângă în el, pe cât este posibil, idiosincrasiile pentru ca ele să nu ajungă să-l stăpânească și să-l doboare. Nu cred că există ceva mai dizgrațios și mai inutil pe lume decât un chip desfigurat de ură care aleargă bezmetic în întâmpinarea creației. (Eugen Simion)

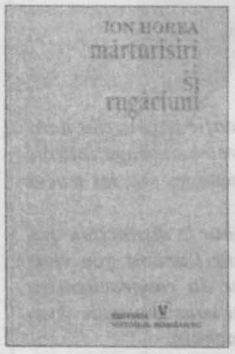

Ion HOREA, *Mărturisiri și rugăciuni*
Editura Viitorul Românesc, 2003, 120 p.

Aceste foi luați-le cu teamă / și nu-ncercați să înțelegeți totul, / când praful lor ceresc va fi să-l scutur / cu duhul meu întors de oareunde. / Răsar din ele Rariți în vitralii / și Găinușa licărindu-și puii, / cirezi de nori cu ugere-ncărcate / le-ntunecă în zile lungi de vară / și-n fulgerele lor de-acum se-aude / cu-ntârziere gândul meu teribil. / Nici timpul n-ar fi dreapta lor măsură / cum le apasă-n piatră, foi de aur, / nici cei ce le vor scoate la lumină / cercând să afle-n ele adevărul / de care mie nici c-o să-mi mai pese... (*Se-nchide cercul*)

Eugeniu NISTOR, Iulian BOLDEA, *Antologia poeților ardeleni contemporani*
Editura Ardealul, Târgu-Mureș, 2003, 366 p.

... Orice antologie conține o doză – mai mică ori mai mare – de subiectivitate, în măsura în care ea presupune ori propune o opțiune, o alegere, o discriminare. Sunt alese unele piese poetice în detrimentul altora. Sunt aleși anumiți autori, alții sunt trecuți sub tăcere. Într-o antologie, omisiunile sunt, poate, mai elocvente decât prezențele. Absențele sunt, ca să zic așa, grăitoare...

De ce o Antologie a poeților ardeleni*? La ce ar servi adunarea între copertele unei cărți a unor poezii aparținând unor autori ce s-au născut, au creat ori sunt legați de spațiul transilvan? Întrebarea este justificată. Cartea pe care o propunem este, ea singură, un răspuns la această interogație...*

Pe de altă parte, prin antologia noastră se reînnoadă o tradiție. Ne iluzionăm să credem că ducem mai departe efortul lui Emil Giurgiuca, cel care a avut ideea alcătuirii unei antologii a Poeților tineri ardeleni*, în 1940. Să precizăm și că importanța și prestanța valorică a poeților din prezenta antologie este reliefată prin numărul pieselor selectate...* (I. Boldea)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

G. W. LEIBNIZ, ***Noi eseuri asupra intelectului uman***
Traducere de Alexandru Boboc, Mihaela Pop, Delia Şerbescu, note, comentarii şi anexe de Alexandru Boboc, Editura Grinta, Cluj-Napoca, 2003, 463 p.

... Traducerea de faţă este realizată după ediţia de bază: Nouveaux Essais sur l'Entendement Humain par l'Auteur du Système de l'Harmonie préétablie, *ediţie pregătită şi comentată de André Robinet şi Heinrich Schepers în:* Gottfried Wilhelm Leibniz, Sämtliche Schriften und Briefe, *Sechste Reihe:* Philosophische Schriften, *hrsg. von der Leibniz-Forschungsstelle der Universität Münster,* Sechster Band: Nouveaux Essais, *Akademie-Verlag, Berlin, 1962. (În paranteză la titlu se află precizarea: "Été 1703 – été 1705", desigur, marcând perioada elaborării textului)...*

Gabriel DIMISIANU, ***Amintiri şi portrete literare***
Editura Eminescu, Bucureşti, 2003, 280 p.

Pagini încântătoare, într-un stil de o mare simplitate şi naturaleţe, ascunzând însă în el – nu atât de bine încât să nu le putem descoperi – o ironie tandră şi o auto-ironie înţeleaptă, arta descoperirii şi înfăţişării nuanţelor, subtilitatea şi fineţea unui autor care, cu o modestie mai puţin obişnuită la noi, a refuzat programatic să fie, în oficiul de critic literar, mai... scriitor decât scriitorul analizat. (Daniel Cristea-Enache)

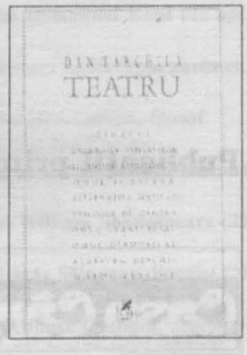

Dan TĂRCHILĂ, ***Teatru***
Postfaţă de Natalia Stancu, Editura Cartea Românească, 2002, 464 p.

Dintotdeauna, dramaturgia lui Dan Tărchilă a fost expresia unui puternic idealism moral. Acest idealism capătă, în ultimele piese, inflexiuni cu mult mai dramatice – urmare, poate, a unei relaţii din ce în ce mai lucide şi din ce în ce mai mare cu Timpul – ca experienţă personală şi ca lecţie a Istoriei...

Acelaşi idealism capătă acum, în plus, o notă spiritualistă, care, fără a fi o transpunere de precepte creştine – le exprimă cu distincţie şi gravitate. (Natalia Stancu)

Dragoş MORĂRESCU, ***O istorie desenată a literaturii române***
Editura Muzeul Literaturii Române, Bucureşti, 2003, 319 p.

... Aş putea spune că sunt un autodidact sorbind cu fervoare arta tuturor timpurilor, din preistorie până astăzi, citind, văzând, îndrăgostit de frumuseţile ajunse până la noi.

Am căutat şi să înţeleg ce văd, să mă cultiv şi să descifrez adâncurile din linii care pot fi citite, să pot reda personalitatea celui ce-mi stă în faţă.

Acest volum cuprinzând desene realizate între anii 1945 – 2003 este o istorie literară sentimentală, criteriile alcătuirii ei fiind subiective...

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Dezvoltarea Colecţiilor al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Agenda culturală

Salonul de Carte și Presă

În perioada 10 – 14 martie a.c., la Muzeul de Istorie a României, a avut loc cea de-a IX-a ediție a Salonului de Carte și Presă. Salonul a reunit peste 60 de edituri și trusturi de presă, oferind vizitatorilor o serie de manifestări atractive: colocvii, lansări de carte, concursuri etc.

Biblioteca Metropolitană Bucureşti a fost prezentă cu un punct de informare care a cuprins materiale documentare adresate elevilor şi studenţilor: ghidurile facultăţilor, lista burselor pe diverse domenii, programele asociative ale centrelor universitare şi ale liceelor bucureştene etc. Cu această ocazie, instituţia noastră a organizat o masă rotundă la care au participat reprezentanţii asociaţiilor studenţilor economişti din ASE.

În cadrul unei ceremonii speciale, Bibliotecii Metropolitane Bucureşti i s-a acordat o diplomă de excelenţă din partea organizatorilor Salonului de Carte şi Presă.

Ziua Francofoniei

Cu ocazia "Zilei Francofoniei", joi 25 martie a.c., la Club A din Capitală a avut loc o manifestare complexă organizată de Biblioteca Metropolitană Bucureşti. Programul a cuprins o prezentare a proiectelor româno-franceze iniţiate de Biroul Regional pentru Europa Centrală şi de Est a Agenţiei Universitare a Francofoniei. Prezentarea a fost făcută de d-nul Eriq Thibault, directorul Agenţiei.

A urmat o demonstraţie de artă culinară oferită de Centrul francez de formare în meseriile culinare AGAPÈ. Programul s-a încheiat cu o gală de filme franceze de scurt metraj premiate la concursurile internaţionale.

La eveniment au fost prezenţi, pe lîngă un numeros public, reprezentanţi ai centrelor culturale străine, oameni de cultură, ziarişti.

Horia FRUNZĂ

Publicaţii primite

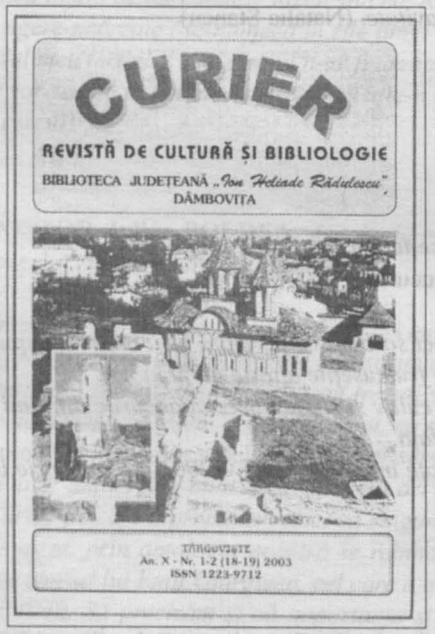

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Calendar

aprilie 2004

♦ 1 aprilie 1809. 195 de ani de la naşterea lui **N. V. Gogol**, scriitor rus (1 apr. 1809 – 21 feb. 1852)

♦ 1 aprilie 1924. 80 de ani de la naşterea lui **Brăduţ Covaliu**, pictor (1 apr. 1924 – 1991)

♦ 1 aprilie 1929. 75 de ani de la naşterea lui **Milan Kundera**, scriitor ceh

♦ 1 aprilie 1954. 50 de ani de la naşterea lui **Radu Săplăcan**, poet, publicist şi critic literar (1 apr. 1954 – 15 apr. 2002)

♦ 2 aprilie. **Ziua Internaţională a Cărţii pentru Copii** (instituită din 1967, ziua de naştere a scriitorului danez Hans Christian Andersen)

♦ 4 aprilie 1914. 90 de ani de la naşterea **Margueritei Duras**, scriitoare franceză (4 apr. 1914 – 3 mart. 1996)

♦ 5 aprilie 1884. 115 ani de la naşterea lui **Ion Inculeţ**, om politic, primul preşedinte al Sfatului ţării (Parlamentul Basarabiei), între 1917 – 1918 (5 apr. 1884 – 18 nov. 1940)

♦ 5 aprilie 1934. 70 de ani de la naşterea lui **Vasile Fanache**, critic şi istoric literar

♦ 6 aprilie 1984. 20 de ani de la moartea poetului **Virgil Carianopol** (29 mart. 1908 – 6 apr. 1984)

♦ 7 aprilie 1614. 390 de ani de la moartea lui **El Greco** (31 iul. 1541 – 7 apr. 1614)

♦ 7 aprilie 1889. 115 ani de la naşterea **Gabrielei Mistral**, poetă, laureată a Premiului Nobel pentru Literatură, 1945 (7 apr. 1889 – 10 ian. 1957)

♦ 8 aprilie 1829. 175 de ani de la apariţia, la Bucureşti, a primului periodic din Ţara Românească, **"Curierul Românesc"**, editat de Ion Heliade Rădulescu

♦ 8 aprilie 1859. 145 de ani de la naşterea lui **Edmund Husserl**, filosof german (8 apr. 1859 – 27 apr. 1938)

♦ 8 aprilie 1929. 75 de ani de la naşterea lui **Virgiliu Ene**, publicist şi critic literar

♦ 8 aprilie 1929. 75 de ani de la naşterea lui **Liviu Leonte**, critic şi istoric literar

♦ 9 aprilie 1894. 110 ani de la naşterea lui **Camil Petrescu** (9 apr. 1894 – 14 mai 1957)

♦ 9 aprilie 1924. 80 de ani de la naşterea lui **Francisc Munteanu**, prozator şi scenarist (9 apr. 1924 – 13 apr. 1993)

♦ 10 aprilie 1909. 95 de ani de la moartea lui **Algernon Charles Swinburne**, poet, dramaturg şi eseist englez (5 apr. 1837 – 10 apr. 1909)

♦ 10 aprilie 1914. 90 de ani de la naşterea **Marici Banuş**, poetă şi traducătoare (10 apr. 1914 – 14 iul. 1999)

♦ 10 aprilie 1914. 90 de ani de la naşterea **Luciei Piso**, pictoriţă (10 apr. 1914 – 3 feb. 1972)

♦ 11 aprilie 1854. 150 de ani de la naşterea lui **Ioan S. Neniţescu**, poet şi dramaturg (11 apr. 1854 – 23 feb. 1901)

♦ 11 aprilie 1924. 80 de ani de la naşterea lui **Florian Grecea**, prozator

♦ 11 aprilie 1924. 80 de ani de la naşterea lui **Ion Grecea**, prozator (11 apr. 1924 – 1999)

♦ 11 aprilie 1924. 80 de ani de la naşterea lui **Val Panaitescu**, critic şi istoric literar

♦ 11 aprilie 1924. 80 de ani de la moartea lui **Eduard Caudella**, compozitor, dirijor, violonist, director al Conservatorului din Iaşi între 1893 – 1904 (22 mai 1841 – 11 apr. 1924)

♦ 11 aprilie 1944. 60 de ani de la moartea lui **Ion Minulescu**, poet, prozator, dramaturg şi publicist (7 ian. 1881 – 11 apr. 1944)

♦ 12 aprilie 1899. 105 ani de la naşterea lui **Tudor Teodorescu-Braniştе**, prozator (12 apr. 1899 – 23 mart. 1969)

♦ 13 aprilie 1869. 135 de ani de la naşterea lui **Pompiliu Eliade**, critic şi istoric literar (13 apr. 1869 – 24 mai 1914)

♦ 13 aprilie 1914. 90 de ani de la naşterea lui **Bogdan Istru**, scriitor basarabean (13 apr. 1914 – 25 mart. 1993)

♦ 14 aprilie 1759. 245 de ani de la moartea lui **Georg Friedrich Händel**, compozitor, organist şi violonist german (23 mart. 1685 – 14 apr. 1759)

♦ 14 aprilie 1884 – 16 apr. 1903. 120 de ani de la apariţia, la Sibiu, a publicaţiei politice şi de cultură **"Tribuna"**

♦ 14 aprilie 1924. 80 de ani de la naşterea lui **George Munteanu**, critic şi istoric literar (14 apr. 1924 – 8 nov. 2001)

♦ 14 aprilie 1924. 80 de ani de la înfiinţarea aşezământului cultural **"Ion C. Brătianu"** din Bucureşti

♦ 14 aprilie 1929. 75 de ani de la naşterea lui **Octav Pancu-Iaşi**, scriitor şi ziarist (14 apr. 1929 – 16 apr. 1975)

♦ 15 aprilie 1499. 505 ani de la încheierea **Tratatului de pace şi alianţă de la Cracovia**, dintre Ştefan cel Mare (1457 – 1504), domnul Moldovei, şi Ioan Albert I (1492 – 1501), regele Poloniei

♦ 15 aprilie 1939. 65 de ani de la naşterea actriţei **Claudia Cardinale**

♦ 16 aprilie 1879. 125 de ani de la naşterea scriitorului **Gala Galaction** (16 apr. 1879 – 8 mart. 1961)

♦ 16 aprilie 1889. 115 ani de la naşterea lui **Charlie Chaplin** (16 apr. 1889 – 25 dec. 1977)

♦ 17 aprilie 1869. 135 de ani de la naşterea lui **Ioan Popovici-Bănăţeanu**, scriitor (17 apr. 1869 – 29 aug. 1893)

♦ 17 aprilie 1954. 50 de ani de la moartea lui **Lucreţiu Pătrăşcanu**, om politic, istoric, filosof şi jurist (4 nov. 1900 – 17 apr. 1954)

♦ 17 aprilie 1964. 40 de ani de la moartea actorului **George Vraca** (25 nov. 1896 – 17 apr. 1964)

♦ 18 aprilie 1894. 110 ani de la naşterea lui **Pamfil Şeicaru**, ziarist şi prozator (18 apr. 1894 – 21 oct. 1980)

♦ 18 aprilie 1924. 80 de ani de la naşterea lui **Ion Vintilă**, compozitor (18 apr. 1924 – 4 mart. 1977)

♦ 19 aprilie 1824. 180 de ani de la moartea lui **Byron** (22 ian. 1788 – 19 apr. 1824)

♦ 19 aprilie 1854. 150 de ani de la naşterea lui **Anghel Saligny**, inginer (19 apr. 1854 – 17 iun. 1925)

♦ 19 aprilie 1919. 85 de ani de la apariţia, la Bucureşti, a revistei **"Sburătorul"**, până în iunie 1927, sub conducerea lui Eugen Lovinescu

♦ 19 aprilie 1929. 75 de ani de la naşterea lui **Gheorghe Olariu**, pictor şi grafician

♦ 19 aprilie 1929. 75 de ani de la naşterea **Ilenei Vrancea**, istoric literar

♦ 19 aprilie 1989. 15 ani de la moartea scriitoarei britanice **Daphne du Maurier** (13 mai 1907 – 19 apr. 1989)

♦ 20 aprilie 1914. 90 de ani de la naşterea lui **George Ştefănescu**, pictor şi scenograf

♦ 20 aprilie 1929. 75 de ani de la naşterea **Corinei Ioniţă**, sculptoriţă

♦ 21 aprilie 1699. 305 ani de la moartea lui **Jean Racine** (12 dec. 1639 – 21 apr. 1699)

♦ 21 aprilie 1924. 80 de ani de la moartea actriţei italiene **Eleonora Duse** (3 oct. 1858 – 21 apr. 1924)

♦ 22 aprilie 1724. 280 de ani de la naşterea lui **Immanuel Kant** (22 apr. 1724 – 12 feb. 1804)

♦ 22 aprilie 1904. 100 de ani de la naşterea lui **Robert Iacob Oppenheimer**, fizician american (22 apr. 1904 – 18 feb. 1967)

♦ 22 aprilie 1914. 90 de ani de la naşterea lui **Ionescu-Gulian**, filosof

♦ 22 aprilie 1924. 80 de ani de la naşterea actorului **Ion Lucian**

♦ 23 aprilie. **Ziua Mondială a Cărţii şi a Drepturilor de Autor** (instituită de UNESCO în 1995)

♦ 23 aprilie 1564. 440 de ani de la naşterea lui **William Shakespeare** (23 apr. 1564 – 23 apr. 1616)

♦ 23 aprilie 1859. 145 de ani de la naşterea lui **Lazăr Şăineanu**, lingvist (23 apr. 1859 – 11 mai 1934)

♦ 23 aprilie 1874. 130 de ani de la naşterea lui **Alfonso Castaldi**, compozitor şi dirijor român (23 apr. 1874 – 6 aug. 1942)

♦ 23 aprilie 1889. 115 ani de la naşterea lui **Vladimir Nabokov**, scriitor american de origine rusă (23 apr. 1889 – 2 mai 1977)

♦ 23 aprilie 1894. 110 ani de la naşterea scriitorului **Gib I. Mihăescu** (23 apr. 1894 – 19 oct. 1935)

♦ 23 aprilie 1969. 35 de ani de la înfiinţarea **Bibliotecii pentru Copii "Ion Creangă"** din Bucureşti, filială a Bibliotecii Municipale "Mihail Sadoveanu", actuala Bibliotecă Metropolitană Bucureşti

♦ 24 aprilie 1919. 85 de ani de la naşterea poetului **Mihu Dragomir** (24 apr. 1919 – 9 apr. 1964)

♦ 25 aprilie 1874. 130 de ani de la naşterea lui **Guglielmo Marconi**, inginer şi fizician italian (25 apr. 1874 – 20 iul. 1937)

♦ 25 aprilie 1909. 95 de ani de la naşterea poetului **Aurel Marin** (25 apr. 1909 – 16 mai 1944)

♦ 30 aprilie 1949. 55 de ani de la moartea pictorului **Gheorghe Petraşcu** (20 nov. 1872 – 30 apr. 1949)

♦ 30 aprilie 1979. 25 de ani de la moartea lui **Pantelimon Halippa**, poet, publicist şi om politic, fruntaş al luptei pentru cauza Unirii Basarabiei cu România (1 aug. 1883 – 30 apr. 1979)

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Informare Bibliografică al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Contents

Commemoration Year

Stephen the Great – 500 – *Barbu DELAVRANCEA* 2

Anton Pann – 150 – *Lucian BLAGA, Ana Maria ORĂŞANU* 4

Patrimony 11

Ioan GEORGESCU – Theological Seminary's Printing House in Blaj 12

Mircea TOMUŞ – Gheorghe Şincai's Anniversary – 250 Years 17

Contemporary Autographs – *Haralamb ZINCĂ* 20

Sergiu GĂBUREAC – Bucharest Metropolitan Library – Letters from Inside 23

Liviu BUTUC – Bucharest Metropolitan Library – Changes Foreshadowing the Future 26

EBLIDA Hot News – Library and Information Society Issues 27

Annette JOHANSSON – A Meeting Place for the Future – Stockholm Public Library 29

Aslaug BRATTÅKER – Is Co-operation the Future? 32

Romania, Capital... Paris – Book's Echos in France 35

Catalogue 36

Bucharest Metropolitan Library – Cultural Presences 38

Calendar 39

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA

Bucureşti, str. Take Ionescu nr. 4
sector 1, cod poştal 010352
Tel: 212.83.11 / Fax: 211.36.25
E-mail: abidob@email.ro
ISSN 1454-0487

Director: Florin ROTARU
Director artistic: Mircea DUMITRESCU
Redactor şef: Ion HOREA
Secretar de redacţie şi Culegere text: Iulia MACARIE
Tehnoredactare computerizată: Marian TĂNASE

CUPON

ABONAMENT LA
"BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR"

Numele .....
Prenumele .....
Adresa .....
Cod..... Telefon.....
Solicit abonarea la revista **"Biblioteca Bucureştilor"** pe o perioadă de ..... luni.
Adresa: Bucureşti, Str. Take Ionescu nr. 4, sector 1, cod poştal 010352.
Anexez chitanţa de plată a sumei de ..... lei în contul dvs.
nr. 2511.1-3771.1/ROL BCR sector 1.

Asociaţia noastră ABIDOB şi Biblioteca Metropolitană Bucureşti sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociaţiile INTAMEL şi EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicaţie care vă oferă ultimele noutăţi din Comunitatea internaţională a bibliotecilor.

Administraţia noastră face, prin plata directă sau prin mandat poştal, abonamente la revista lunară **"BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR"**. Costul unui număr este de 20.000 lei. Cheltuielile de expediere sunt suportate de abonat la primirea publicaţiei. Pentru străinătate: America de Nord, America de Sud, Africa, Asia, Australia, Europa, Asia Mică (Israel, Ţările Arabe) – 8 $ per exemplar.

Tipărit la Tipografia "SEMNE '94"

Redacţia revistei "BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR" respectă opţiunile autorilor cu privire la normele ortografice

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

WILLIAM SHAKESPEARE

1564 – 1616

440 de ani [illegible]

"Shakespeare! adesea te gândesc cu jale,
Prieten blând al sufletului meu;
Isvorul plin al cânturilor tale
Îmi sare'n gând şi le repet mereu.
Atât de crud eşti tu, ş'atât de moale,
Furtună-i azi şi linu-i glasul tău;
Ca Dumnezeu te-arăți în mii de fețe
Şi'nveți ce-un ev nu poate să te'nvețe.

De-aş fi trăit când tu trăiai, pe tine
Te-aş fi iubit atât – cât te iubesc?
Căci tot ce simt, de este rău sau bine,
– Destul că simt – tot ție-ți mulțumesc.
Tu mi-ai deschis a ochilor lumine,
M'ai învățat ca lumea s'o citesc,
Greşind cu tine chiar, iubesc greşala:
S'aduc cu tine mi-este toată fala".

Mihai Eminescu

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

GIB I. MIHĂESCU

1894 – 1935

110 ani de la naştere

"Înrudit cu eroii lui în nevoia de visare, de creaţie, Gib I. Mihăescu se deosebeşte de ei prin conştiinţa visului, a creaţiei. El singur ştie că totul e o iluzie, o convenţie între el şi destin, între Sheherazada şi şah. De aceea autorul are o detaşare pe care personajele n-o au: acceptând literatura ca pe unica şansă de a se salva, el se lasă conştient în voia iluziei, o împinge uneori dincolo de marginile admise. Opera lui Gib I. Mihăescu este expresia acestei nevoi exagerate de libertate; aşa se explică multele situaţii incredibile, loviturile de teatru, răsturnările, neprevăzutul... Dubla pornire a autorului – de a se încrede în ficţiunile lui şi de a le ironiza, de a le privi cu gravitate şi de a transforma totul în joc – duce la acest dublu caracter al operei: patetică şi ironică, serioasă şi satirică,
Rusoaica *şi* Donna Alba".

Nicolae Manolescu

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro